

This is the **published version** of the bachelor thesis:

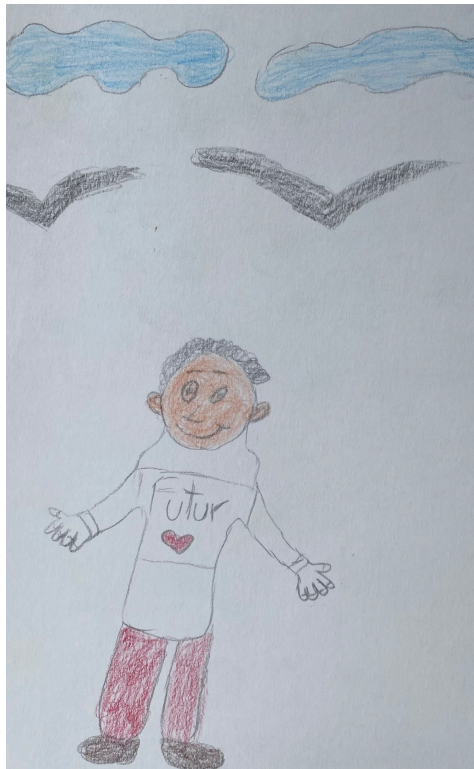
Canut Roca, Mireia; Sanchez Marti, Angelina, dir. Dibuint el futur : Influència de referents educatius propers sobre les expectatives de l'alumnat d'origen migrant. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, 2024. (Grau en Educació Primària)

This version is available at <https://ddd.uab.cat/record/301228>

under the terms of the license

Dibuixant el futur

Influència de referents educatius propers sobre les expectatives de l'alumnat d'origen migrant

Mireia Canut Roca

Grau en Educació Primària

Tutoritzat per: Angelina Sánchez Martí

Departament de Pedagogia Aplicada

3 de juny de 2024

Convocatòria ordinària del curs 2023-2024

Índex

Agraïments	4
Resum	5
1. Introducció	6
2. Objectius	7
3. Fonamentació teòrica	8
3.1. Un context d'educació formal encara en transformació: Impacte en els infants d'origen migrant	9
3.2. Educadors en un context d'educació formal: Posicionament, pràctiques i reptes en la formació de l'alumnat d'origen migrant	11
3.3. Les aspiracions i expectatives de futur de l'alumnat d'origen migrant	12
3.4. Referents en el context d'educació formal	13
3.5. Cap a una orientació educativa progressivament més inclusiva: intercultural, antiracista, feminista i un llarg etcètera	15
4. Metodologia	18
4.1. Mètode	18
4.2. Tècniques de recollida d'informació	19
4.3. Context i participants	25
4.4. Tècniques d'anàlisi d'informació	26
4.5. Ètica en la recerca	27
5. Resultats	28
5.1. Competència antiracista i intercultural	28
5.2. Expectatives i aspiracions de futur de l'alumnat	36
5.3. Influència dels referents en les expectatives i aspiracions dels infants	40
5.4. Impuls de la competència intercultural i antiracista als centres educatius	52
6. Discussió	53
6.1. Recomanacions	56
7. Conclusions finals	56

8. Limitacions i futures línies de recerca	57
9. Referències bibliogràfiques	58
10. Annex	61
10.1. Característiques de l'alumnat participant	61
10.2. Característiques dels membres de l'equip educatiu entrevistats	61
10.3. Diari de camp	61
10.4. Entrevista a la tutora de l'aula d'acollida	74
10.5. Entrevista a la tutora de cinquè A	76
10.6. Entrevista al tutor de cinquè B	80
10.7. Converses amb l'alumnat	82
10.7.1. Conversa amb l'Amir	82
10.7.2. Conversa amb la Valeria	83
10.7.3. Conversa amb la Núria	84
10.7.4. Conversa amb el Roger	85
10.7.5. Conversa amb el Moha	87
10.7.6. Conversa amb la Noor	88
10.7.7. Conversa amb la Clàudia	91
10.7.8. Conversa amb el Pol	93
10.8. Consentiment informat per a participants majors d'edat	94
10.9. Consentiment informat per a participants menors d'edat	96

Agraïments

En primer lloc, voldria donar les gràcies a la tutora del meu Treball de Fi de Grau, l'Angelina Sánchez Martí, per la seva dedicació, el seu acompanyament i la seva actitud positiva al llarg de tot el treball. Comptar amb la seva supervisió, ha estat una experiència molt enriquidora, on no només he adquirit grans aprenentatges sobre la recerca, sinó que també he gaudit reflexionant i conversant sobre qüestions educatives i socials. En tot moment, he sentit que podia disposar del seu suport, ja que m'ha ajudat en tot allò que he necessitat.

Voldria expressar, també, el meu agraïment a tota la comunitat educativa de l'Institut Escola Baldufa, centre on he realitzat la recerca participativa del projecte. Des d'un inici, tant els membres de l'equip directiu, com els docents i l'alumnat s'han involucrat en el projecte, mostrant predisposició per a participar de manera activa i, sobretot, interès personal per a conèixer els resultats i conclusions de la recerca. Així doncs, no només m'han permès dissenyar i desenvolupar el treball de recerca de manera exitosa sinó que, gràcies a la seva col·laboració i dedicació, m'han facilitat l'assoliment dels objectius del treball.

En últim lloc, però no menys important, vull agrair a la meua parella, família i amics pel seu suport i ajuda, tant en els moments complicats, on he hagut de reaccionar davant de situacions inesperades i redissenyar aspectes del treball, com en els de més eufòria. Aquest projecte no hauria estat possible sense la seva presència i suport constant.

Resum

A partir d'una recerca participativa on s'analitzen dibuixos d'infants d'origen migrant, en comparació amb altres d'infants d'origen no migrant, s'analitza la influència dels referents educatius propers en les aspiracions i expectatives dels infants d'origen migrant. Així doncs, l'estudi presentat pretén reflexionar sobre algunes de les moltes desigualtats educatives que afecten els infants d'origen migrant, destacant la importància de la competència intercultural i antiracista dels equips docents, i proposant l'activació de mesures inclusives en l'orientació educativa, per tal de combatre les desigualtats per raó d'origen.

Paraules clau: infants d'origen migrant, expectatives, aspiracions, referents propers, orientació educativa, pedagogia antiracista, dibuix, educació primària.

Resumen

A partir de una investigación participativa en la que se analizan dibujos de niños de origen migrante, en comparación con otros niños de origen no migrante, se analiza la influencia de los referentes educativos cercanos en las aspiraciones y expectativas de los niños de origen migrante. Así pues, el estudio presentado pretende reflexionar sobre algunas de las muchas desigualdades educativas que afectan a los niños de origen migrante, destacando la importancia de la competencia intercultural y antirracista de los equipos docentes, y proponiendo la activación de medidas inclusivas en la orientación educativa, con el fin de combatir las desigualdades por razón de origen.

Palabras clave: niños de origen migrante, expectativas, aspiraciones, referentes cercanos, orientación educativa, pedagogía antirracista, dibujo infantil, educación primaria.

Abstract

Based on a participatory research in which drawings made by children of migrant origin, compared to those done by children of non-migrant origin, it is analysed the influence of proximal educational reference figures on the aspirations and expectations of children of migrant origin. Therefore, the presented study aims to reflect on some of the many educational inequalities that affect children of migrant origin, highlighting the importance of intercultural and anti-racist competence of teaching teams, and proposing the activation of inclusive measures in educational guidance, in order to combat inequalities influenced by someone's origin.

Keywords: children of immigrants, expectations, aspirations, proximal reference figures, educational guidance, anti-racist pedagogy, children's drawing, primary education.

1. Introducció

Aquest Treball de Fi de Grau neix de l'interès d'abordar les desigualtats educatives que impacten en la vida dels infants d'origen migrant; i, en particular, d'estudiar les expectatives i les aspiracions de futur d'aquests infants i la seva possible relació amb la manca de referents propers. A partir d'una recerca participativa, en aquest treball s'analitzen dibuixos elaborats per infants de característiques variades en termes d'origen amb la finalitat d'explorar si la manca de referents propers pot condicionar desfavorablement els seus imaginaris de futur, per poder establir, així, recomanacions d'orientació educativa.

En el context d'educació formal, els professionals de l'educació que formen part de la quotidianitat de l'alumnat influencien el seu desenvolupament personal i acadèmic. Per això, l'aportació d'aquesta recerca educativa s'emmarca en la necessitat de continuar promovent la competència intercultural del professorat per tal de fomentar l'antiracisme a les aules (Besalú, 2019) promovent, així, la reducció de desigualtats defensada en el desè Objectiu de Desenvolupament Sostenible de les Nacions Unides. En aquest sentit, es pretén impulsar la introducció de les competències antiracistes des de l'orientació educativa, ja començant en les etapes més primerenques del llarg camí que conforma l'educació obligatòria, per tal de fer front a les desigualtats educatives presents en la vida quotidiana dels centres. D'aquesta manera, s'espera contribuir en la reducció de desigualtats per raó d'origen que destrueixen el sentit d'assoliment i autoestima del col·lectiu afectat (Nacions Unides, 2015).

Tanmateix, l'interès personal per a embarcar-me en aquest treball neix de l'experiència viscuda durant les pràctiques curriculars del Grau d'Educació Primària, on vaig copsar com els infants d'origen migrant tendien a dibuixar "futurs" molt desiguals, en comparació amb els seus iguals d'origen no migrant. En concret, a partir de l'observació del dibuix lliure, vaig identificar una predisposició generalitzada entre l'alumnat d'origen migrant en representar aspiracions poc basades en la seva realitat propera, ja que molts mostraven la voluntat de ser futbolistes o cantants, professions on aquests haurien pogut identificar i empatitzar amb reconeguts professionals del mateix país d'origen. Contràriament, les aspiracions identificades en l'alumnat d'origen no migrant presentaven una forta influència de les professions dels seus progenitors o referents propers, com ara els docents.

A partir d'aquí, em vaig començar a qüestionar si l'absència de referents propers, en termes de migració, pot afectar les expectatives i les aspiracions educatives de l'alumnat del "col·lectiu" socialment vulnerable que representen els infants d'origen migrant. En altres paraules, si l'absència de referents d'origen migrant invisibilitza aquest col·lectiu, desencadenant una percepció d'inexistència tant pels infants d'origen migrant com pels que no ho són. Així doncs, arran del reconeixement de la manca de diversitat de referents en l'etapa d'educació primària, em va sorgir la pregunta que marca el punt de partida d'aquesta recerca: *Quines expectatives i aspiracions de futur projecten els infants en els seus dibuixos? Quines diferències hi ha en funció del gènere i l'origen?*

Per donar-hi resposta, en primera instància, s'ha dut a terme una revisió bibliogràfica a partir dels principals eixos teòrics de la temàtica abordada. En primer lloc, des d'una perspectiva global, s'ha abordat el context socioeducatiu de l'alumnat actual, així com el racisme present a

les aules, especialment aquell provocat per l'escassa representació de referents d'origen migrant, així com l'impacte sobre el grup socialment vulnerable representat per l'alumnat d'origen migrant. El segon gran eix gira entorn de les aspiracions i les expectatives educatives de l'alumnat, les quals han estat analitzades durant el treball de camp a partir dels dibuixos realitzats pels infants sobre les professions desitjades o esperades a exercir en un futur. Seguidament, parlem d'educació intercultural i antiracista, en la línia amb el que planteja Besalú en el seu llibre *"No som aquí per rendir-nos"*, publicat el 2016. L'anàlisi bibliogràfica conclou aprofundint en el rol que ha de jugar l'orientació educativa, disciplina que - per excel·lència - s'ocupa de l'acompanyament en la configuració d'itineraris acadèmics i professionals, com ara en la tria d'estudis o en les transicions d'etapa educativa. Atesa la seva definició i entenent les seves potencialitats per a influir en els "futurs" de l'alumnat, es definiran mesures introductòries a favor de la interculturalitat i l'antiracisme aplicables durant l'etapa d'educació primària.

En reconèixer i explicitar part de la realitat racista i discriminatòria que pateix l'alumnat d'origen migrant en el context d'educació formal, la problemàtica identificada es focalitza de manera més clara i distinta, fet que facilita la transició de la folklorització a l'antiracisme als centres educatius. En conclusió, la temàtica que abraça la recerca exposada representa una espurna d'interculturalitat crítica que pretén contribuir en l'erradicació del racisme social i estructural, sovint invisible per als grups que gaudeixen de tal privilegi. Amb els resultats extrets, doncs, busco potenciar la competència intercultural dels centres educatius i dels seus equips de professionals, a fi de lluitar per combatre les desigualtats educatives que afecten l'alumnat d'origen migrant.

2. Objectius

L'absència de referents d'origen migrant en l'etapa d'educació primària representa una problemàtica educativa innegable amb notoris efectes sobre el futur dels infants d'aquest grup socialment vulnerable. Tanmateix, quina forma pren aquesta influència sobre les expectatives i les aspiracions educatives de futur dels infants d'origen migrant?

A fi de donar resposta a aquesta pregunta neix l'objectiu general d'aquest TFG, centrat a **indagar l'efecte que pot tenir la manca de referents propers en les aspiracions i les expectatives educatives futures de l'alumnat d'origen migrant d'educació primària, per tal d'activar mesures inclusives universals¹ en l'orientació educativa**. Aquest propòsit esdevé, doncs, el punt central que guia aquest estudi.

A fi de detallar les pautes que delimitaran aquest TFG, s'han definit els objectius específics següents:

- Conèixer la composició, en termes d'origen, de l'equip educatiu dels centres, així com l'activació de la competència antiracista i intercultural per part dels docents.

¹ D'acord amb el Decret d'Inclusió 150/2017, les mesures universals s'adrecen a tot l'alumnat.

- Analitzar les aspiracions i les expectatives educatives futures dels infants que es troben en l'etapa d'educació primària des d'una perspectiva interseccional que incorpori els següents eixos d'anàlisi: gènere i origen.
- Indagar la relació entre la presència de referents d'origen migrant amb les expectatives i les aspiracions educatives de futur dels infants pertanyents a aquest grup socialment vulnerable.
- Potenciar la competència intercultural i antiracista dels centres educatius a partir d'establir recomanacions i mesures inclusives en l'orientació educativa.

Val destacar que, quan parlem de referents propers, no només ens referim al professorat, sinó que també considerem la resta professionals de l'educació que participen de manera activa, variada i habitual en la quotidianitat del centre. Altrament, tenint en compte que la mostra de participants estarà constituïda per a infants de gèneres i edats variades i amb diferents orígens, per a l'anàlisi dels resultats obtinguts, s'utilitzarà la perspectiva interseccional. D'aquesta manera, malgrat que el subjecte protagonista de la recerca és l'alumnat d'origen migrant, es considera igualment important la realització de l'estudi amb infants d'origen no migrant, com a oportunitat per a establir la comparativa i, per consegüent, aconseguir conclusions més precises, contrastades i rellevants. Com assenyala Suárez-Orozco et al. (2008), quan abordem la recerca sobre infants migrants, és essencial no limitar-nos exclusivament a aquest col·lectiu, sinó ampliar la perspectiva per comprendre la complexitat dels efectes de la migració en conjunt. Així doncs, tenint en compte la diversitat d'experiències familiars i la influència de contextos més amplis com l'escola i la comunitat en el desenvolupament dels infants d'origen migrant, és crucial incloure infants d'origen no migrant en la recerca per establir comparatives significatives i extreure conclusions més precises i rellevants (Suárez-Orozco et al., 2008). D'aquesta manera, es podrà obtenir una comprensió més holística de les expectatives i aspiracions dels infants d'origen migrant.

3. Fonamentació teòrica

El marc legal vigent és, per naturalesa, discriminatori, ja que genera desigualtats en el reconeixement i en l'exercici dels drets polítics dels ciutadans. Ens trobem davant una educació insuficient repleta de discrepàncies entre els discursos polítics i els documents oficials, que promouen la interculturalitat i el reconeixement de la diversitat, i el que succeeix a la pràctica, on moltes dinàmiques de discriminació i experiències d'exclusió i violència continuen formant part de la quotidianitat (Sánchez-Martí, Pàmies, Caravaca i Llos, 2022). Tals discrepàncies entre els discursos oficials i la realitat de l'educació han estat reafirmades per la investigació de l'autora Rachel Brooks (2020) la qual, a partir de l'anàlisi de diferents respostes educatives a ciutadania racialitzada, destaca com les dinàmiques de segregació i les pràctiques discriminatòries afecten l'experiència educativa dels estudiants migrants.

Dins aquest context discriminatori, l'escola no s'identifica com a institució tancada i aïllada de la societat, ben al contrari. En efecte, s'han diagnosticat grans problemàtiques per a l'alumnat

d'origen migrant, entès com aquells infants que han migrat, ells o les seves famílies. L'existència de dinàmiques de segregació, l'ús de pràctiques de repartiment i la presència de professorat amb baixes expectatives (Serra, Besalú i Casademont, 2016) en són alguns exemples. La presència d'aquest racisme encobert es veu agreujada per la falta de posicionament amb relació al racisme per part dels professionals de l'àmbit socioeducatiu (Bonilla-Silva, 2013), així com per la perpetuació de polítiques i pràctiques que contribueixen a reproduir el discurs discriminatori i la situació de desigualtat dels infants d'origen migrant (Campos, 2012; Serra, Besalú i Casademont, 2016; Magazzini, 2021).

Les migracions actuals, a causa de la seva intensitat i heterogeneïtat, han provocat en la societat receptora sentiments d'estranyament i de recel, derivades en actituds i pràctiques xenòfobes i racistes (Besalú, 2016). Com a part de tal sistema social, en l'àmbit escolar, els infants d'origen migrant sovint són víctimes del racisme social, un racisme difús caracteritzat pels prejudicis, els comentaris, els rumors i l'evitació del contacte. La persistència d'aquest racisme encobert en el context macro, meso i micro on es desenvolupa l'alumnat dificulta -si no impossibilita- que els infants d'origen migrant se sentin identificats amb un entorn que constantment els envia missatges de no pertinença durant la seva quotidianitat (Magazzini, 2021; Müller, 2021).

Així doncs, l'alumnat d'origen migrant no només rep les manifestacions més visibles del racisme i del rebuig a la població d'origen migrant provocades per l'extrema dreta i el populisme xenòfob, sinó que també és receptor d'expressions racistes socialment acceptades per la majoria. Estem parlant, doncs, d'un context social on les discriminacions per raons d'origen formen part de la normalitat de l'alumnat.

3.1. Un context d'educació formal encara en transformació: Impacte en els infants d'origen migrant

La Teoria de l'Aprenentatge Social, desenvolupada per referents teòrics com Rotter (1954) i Bandura (1977), explica que el comportament dels infants, així com la construcció del seu futur en clau d'aspiracions i expectatives educatives, no només depèn de les seves necessitats innates, característiques personals i desitjos individuals, sinó que també rep una forta influència del seu entorn (Besalú, 2016). Segons aquesta conjectura, la família propera, generalment representada pels progenitors, pren un rol important en la formació de les vides de l'alumnat. Les relacions familiars i els models de comportament que s'hi observen poden influir en les expectatives i aspiracions dels nens (Eisenberg et al., 2006). Tanmateix, la realitat familiar dels infants d'origen migrant, sovint, presenta diferències notòries respecte al context familiar en què viu l'alumnat no migrant. Molts infants d'origen migrant treballen un doble currículum formatiu, el que ofereix el sistema educatiu i el que les seves famílies els transmeten (Besalú, 2016; Suárez-Orozco et al., 2015), veient-se amb la necessitat de conciliar dues realitats, generalment, de naturaleses i exigències ben diferents.

Les famílies, però, no representen l'únic agent influenciador dels infants. L'escola representa el segon agent important de socialització i l'àmbit en el qual els menors passen la major part del temps, on estableixen fortes relacions de sociabilitat, aprenen normes de convivència i relació i adquireixen competències i capacitats que els permetran desenvolupar-se com a persones i

com a ciutadans integrats en la societat (Oliver, Muñoz, Gomila, 2020). Des de les etapes més primerenques de l'escolarització, l'escola exerceix un paper clau en el procés de socialització primària, concepte introduït pel sociòleg estatunidenc Cooley. Des d'una perspectiva sociològica, l'alumnat experimenta la seva realitat dins del context institucional de l'escola i en relació amb multiplicitat d'agents que ocupen posicions desiguals en termes de representació, recursos i poder (Manzano i Tarabini, 2022). Per això, el procés de descoberta i interiorització de pautes conductuals i normes socials per tal d'esdevenir ciutadans integrats en la societat actual, complexa i intercultural, presenta distincions en funció de l'origen de l'alumnat.

Els i les educadors exerceixen una forta influència en el desenvolupament, present i futur, de l'alumnat a través del contingut educatiu, però també a través del currículum ocult. Per exemple, a partir de la coneguda Teoria de l'Efecte Pigmalión, íntimament relacionada amb la profecia autocomplerta, Gil, García i Manrique (2017) concreten la influència dels professionals indicant que les seves expectatives sobre els infants determinen la motivació i la conducta d'aquests i, en la majoria dels casos, s'acaben fent realitat. Mentre que aquestes conviccions poden ser positives, generant efectes favorables per a l'alumnat, també poden adoptar un enfocament negatiu, casuística generalment identificada en situacions protagonitzades per alumnat d'origen migrant.

Els professionals de l'educació, com a part d'una societat desigual i racista, revelen formes de racisme social cap a l'alumnat a partir de l'expressió de conductes, idees i actituds racistes popularment presents i acceptades pel conjunt de la població. Parlem, doncs, d'un racisme subtil i aversiu, compost per estereotips i prejudicis racials, manifestat com un racisme institucional socialment acceptat pels centres (Serra, Besalú i Casademont, 2016). Aquestes pràctiques docents generen una percepció dels grups afectats com a desfavorits i subjectes a resultats negatius, provocant l'exclusió sistemàtica d'oportunitats educatives per tals infants. Blakeney (2005) afegeix que aquestes conductes potencien la creació de percepcions on s'identifica l'origen de l'alumnat com a element influent en la seva habilitat acadèmica, forçant als infants d'origen migrant a triar entre la integritat cultural i l'èxit acadèmic, ja que per assolir-lo necessiten abandonar la integritat cultural dels seus orígens per adoptar l'hegemònica (Narciso, 2021). Manzano i Tarabini (2022) confirmen tal necessitat a causa de l'excés de culturisme quan s'etnifica a l'alumnat, puix que es tendeix a sobredimensionar el pes que té la cultura del país d'origen per a explicar les desigualtats educatives dels infants.

Ens trobem davant un paradigma educatiu on els centres estan altament influenciats per les condicions ètiques, culturals i socials dels seus equips educatius, ja que la majoria dels seus membres són blancs, propers a la majoria ètnica catalana i de classe mitjana (Manzano i Tarabini, 2022). Així doncs, a causa de la discontinuïtat cultural provocada per la manca de coincidència entre les cultures de l'alumnat, cada vegada més diverses, i la cultura escolar predominantment eurocèntrica, es generen conflictes relacionals entre infants i educadors (Blakeney, 2005). Tal conjunt de pràctiques discriminatòries, intensificades per l'absència de referents d'origen migrant en la constitució dels equips educatius, acaben perjudicant el rendiment i la construcció de les aspiracions i les expectatives de futur de l'alumnat d'origen migrant. Tot això en el millor dels casos, ja que, contràriament, aquests infants poden acabar

desenvolupant identitats reactives que agreugen, encara més, el risc d'exclusió social (Besalú, 2016).

En efecte, la teoria de la reproducció cultural de Bourdieu (1977) argumenta que les escoles, com a institucions, perpetuen les desigualtats socials i culturals a través de la transmissió de valors, creences i pràctiques que reflecteixen els interessos de les elits dominants (Narciso, 2021). Així, la manca de diversitat ètnica i cultural en els equips educatius pot reforçar aquesta reproducció cultural, dificultant la integració i l'èxit acadèmic dels estudiants d'origen migrant.

3.2. Educadors en un context d'educació formal: Posicionament, pràctiques i reptes en la formació de l'alumnat d'origen migrant

En el context d'educació formal, els docents actuen com a subjectes posicionats, és a dir, com a membres d'una cultura impregnada de racisme i superioritat occidental, purament hegemònica i amb una potencial càrrega etnocentrista (Gil del Pino, García Fernández, i Manrique Gómez, 2017). Més concretament, segons apunta Lammert (2022), els equips educatius centren les seves pràctiques educatives en la sostenibilitat cultural, considerant els atributs dominants com a norma i establint, de manera més o menys perceptible, rols de subordinació cap als alumnes pertanyents als col·lectius diferenciats. A partir del que es coneix com la Teoria de La Reproducció, diferents referents teòrics tals com Bourdieu, Passeron o Baudelot, defensen que els docents formen a l'alumnat amb el suport del context social. Per tal causa, tota intervenció educativa reflecteix les creences i els supòsits teòrics dels seus actors (Besalú, 2016), en aquest cas, dels educadors, impactant favorablement l'alumnat d'origen no migrant i, contràriament, perjudicat a l'alumnat d'origen migrant.

En concret, Besalú (2016) identifica quatre tipus de discursos sobre l'alumnat culturalment diferent entre el professorat. D'una banda, hi ha els que els perceben fonamentalment com a infants per damunt dels seus marcadors identitaris, considerant que no cal fer res en especial. D'altra banda, troba els que els veuen com un problema, bé sigui per les dificultats amb la llengua vehicular de l'escola o per la manca d'hàbits i coneixements escolars, considerant que caldrien recursos i dispositius específics per atendre'ls. Un tercer grup està format pels que els consideren un problema irresoluble i una font permanent de conflictes, tant per la seva cultura familiar com pel seu comportament o rendiment, creient que el més adient seria tractar-los a part, en centres o aules segregades. En últim lloc, distingeix els que, tot i reconèixer les dificultats, creuen que és necessari modificar aspectes substantius de la seva pràctica per tal de preparar tots els alumnes per viure en societats multiculturals i complexes. Sota aquesta classificació, Besalú (2016), igual que altres autors d'aquest àmbit d'expertesa (Narciso, 2021; Magazzini, 2021; Müller, 2021), apunta que el darrer posicionament, el més proper a l'educació intercultural i antiracista, és clarament minoritari.

El coneixement implícit, intuïtiu o pràctic que gaudeixen els docents, generalment de caràcter conservador i simplista, no correspon a la realitat, complexa i constantment variable de l'alumnat. La competència racial dels docents, doncs, té un impacte directe i determinant en la capacitat d'aquests per a proporcionar instrucció a estudiants deferents dels no migrants (Lammert, 2022). Molts docents no assumeixen la diversitat lingüística, religiosa, nacional i identitària com a pròpia, fet que priva a l'alumnat d'origen migrant la possibilitat d'exercir els

seus drets en peu d'igualtat amb els infants de la majoria, ja que es veuen obligats a ser o a mostrar-se com en realitat no són per tal d'encaixar a la cultura hegemònica del centre. Aquesta manca de competència intercultural i antiracista provoca situacions discriminatòries que reforcen la condició de desigualtat viscuda per l'alumnat d'origen migrant (Narciso, 2021; Kolluri, Hypolite, Liane Patterson, Young, 2023). Parlem de la projecció d'expectatives més baixes per a l'alumnat d'origen migrant o de progressiva exclusió d'aquest a grups acadèmicament més baixos en escoles amb pràctiques de grup homogeni (Narciso, 2021; Sánchez-Martí, Pàmies, Caravaca i Llos, 2022), entre altres pràctiques discriminatòries. Dites situacions, explícitament racistes, compliquen la realització d'una pedagogia personalitzada que acompanyi i que no reproduïxi els estereotips i prejudicis contra aquesta minoria, accentuant encara més la distància relacional entre l'infant d'origen migrant i l'educador. Segons Manzano i Tarabini (2022), aquests contextos de segregació, discriminació i distribució desigual de reconeixement i poder dificulten als professionals de l'educació la possibilitat d'entendre les realitats, anhels i obstacles d'aquells socialment diferents d'ells, és a dir, l'alumnat d'origen migrant.

3.3. Les aspiracions i expectatives de futur de l'alumnat d'origen migrant

En l'actualitat, l'alumnat encara participa en un sistema educatiu governat per una tradicionalitat educativa basada en la reproducció d'un perfil d'alumnat masculí, blanc i de classe mitjana (Montes, 2017). En aquest paradigma educatiu, la infrarepresentació i marginació per raons d'origen és una realitat innegable que pateix la major part de l'alumnat d'origen migrant. Així doncs, si analitzem les experiències educatives d'infants d'origen migrant, identificarem multitud de factors de discriminació cap a aquest grup d'alumnes, començant per a la construcció dels seus avenirs acadèmics i professionals.

Les expectatives i les aspiracions de futur són conceptes generalment emprats per a la contemplació dels "futurs" de l'alumnat. Tanmateix, les aspiracions i les expectatives presenten diferències en les seves definicions. Segons Montes (2019), les aspiracions fan referència a l'imaginari desitjat, és a dir, als imaginaris que els infants aspiren a ser o desitgen convertir-se, representant les esperances i temors de l'alumnat, no sempre basades en la realitat social. Aquest mateix autor identifica una base més terrenal en la conceptualització de les expectatives, fent referència a les persones en què els infants creuen que es convertiran. Contràriament a les aspiracions, les expectatives presenten un fort ancoratge a la realitat social, ja que estan altament connectades amb els factors i les barreres socials de l'entorn on es troba l'alumnat en qüestió. De fet, segons les autores Autiero i Nese (2023), les expectatives educatives són un predictor significatiu dels futurs de l'alumnat, on les creences i preferències culturals dels països d'origen de cada infant adopten un efecte important en la formació d'aquests. Per això, és especialment rellevant parlar d'aspiracions i expectatives educatives en termes d'origen. Aquesta consideració com a factor condicionant, però no únic, de les aspiracions i les expectatives de l'alumnat és clau per a fugir de la retòrica neoliberal que centra la seva anàlisi en una perspectiva individualista que ignora els contextos socials i culturals dels infants i que, per tant, om pot declarar-la com a incompleta.

L'estudi de cas elaborat per Carrasco i Molins (2018), mostra una distància considerable entre les aspiracions de l'alumnat i les expectatives que atribueixen al seu professorat sobre les possibilitats que tenen de fer-les realitat. En la majoria dels casos, aquestes són més baixes que les atribuïdes per ells mateixos o a les seves famílies. En concret, més del 50% afirmen que no saben quines són les expectatives del professorat sobre el seu futur acadèmic, influïnt negativament en la confiança que tenen els alumnes en ells mateixos i en el sistema educatiu (Carrasco, Pàmies, Narciso i Sánchez, 2018). Si analitzem a l'alumnat d'origen migrant en concret, observem com, de manera general, presenta aspiracions més baixes que els companys d'origen no migrant. També atribueix expectatives encara més baixes cap al seu professorat (Carrasco i Molins, 2018; Carrasco, Pàmies, Narciso i Sánchez, 2018). Aquests estudis permeten assenyalar la paradoxa següent: les altes aspiracions de l'alumnat són qualificades pel professorat de "poc realistes" o d'obeir als desitjos familiars i al prestigi social dels estudis universitaris i, alhora, també expressen la frustració sobre el fet que l'alumnat d'alguns centres no sembla tenir grans aspiracions acadèmiques. En ambdós casos, a més, minimitzen les possibilitats d'accedir-hi des del treball realitzat i les oportunitats que ofereix el sistema educatiu. Les aspiracions laborals de l'alumnat són consistents amb les seves aspiracions educatives, tot i que un de cada sis alumnes no aconsegueix imaginar-se i projectar-se en cap situació laboral concreta a cinc anys vista.

Dit això, la diferenciació entre l'alumnat d'origen migrant i no migrant pren especial importància en l'estudi de la configuració de les aspiracions i les expectatives educatives, atès que reflecteixen les desigualtats socials existents en la societat contemporània, les quals són diferents en funció de la condició social de cada infant, entre altres factors de desigualtat social, per raons d'origen (Suárez-Orozco et al., 2008; Curran, 2017). Aquesta discriminació per raó d'origen es mostra especialment visible quan s'identifica de manera simultània amb altres eixos de desigualtat social, com ara l'edat, el perfil socioeconòmic, el gènere o l'orientació sexual (Montes, 2017), fet que fa essencial la consideració de la interseccionalitat en l'anàlisi de la recerca educativa sobre els futurs de l'alumnat. En especial, les normes de gènere socialment construïdes poden limitar les opcions i les oportunitats disponibles per als infants de gènere femení, influenciant les seves expectatives educatives i professionals (Boland, 2021). Altrament, segons Piaget (1953) els infants poden enfrontar reptes diferents en termes d'integració escolar, adaptació lingüística i transició a la vida adulta, en funció de l'edat que tinguin. Per exemple, les expectatives i les aspiracions dels alumnes de primer de primària poden ser molt diferents de les dels infants de cicle superior. Per això, pren importància la consideració del gènere i l'edat dels infants en qualsevol recerca on aquests siguin objecte d'estudi.

3.4. Referents en el context d'educació formal

En parlar d'alumnat d'origen migrant, parlem de descendents de persones que han migrat, destacant la profunditat de la bretxa generacional, així com l'evident i inevitable distància cultural entre joves i adults. En altres paraules, aquests infants no només formen part dels estrats socials més desafavorits per la seva condició de ciutadà diferent del no migrant, sinó que tampoc se senten escoltats, ni representats, ni compresos per la societat majoritària (Besalú, 2016). Aquesta doble problemàtica discriminatòria potencia la sensació d'aïllament

social i territorial i la falta de perspectives a mitjà termini (Autiero i Nese, 2023), sentiments i realitats expressades en termes de reconeixement, de respecte i d'honor. En aquesta situació, on el context social i polític és advers i el capital familiar, en termes instructius o econòmics, d'aspiracions o d'estabilitat, és escàs, la necessitat dels infants per a sentir-se protegits, estimats i reconeguts pels qui s'assemblen a ells, bé sigui per origen o llengua familiar, per trets físics, per religió o per exclusió o marginació, s'accentua encara més (Vincent-Lancrin, 2008; Azzolini i Barone, 2013; Besalú, 2016). Per això, és de gran importància la presència de referents d'origen migrant en el context d'educació formal o, en la seva absència, de la formació dels educadors presents perquè els infants d'origen migrant els puguin identificar com a referents propers.

A partir de la teoria sobre el *Role Model Effect*, Kearney i Levine (2020) exposen que l'impacte positiu dels referents o, segons anomenen els autors, models a seguir, és evident en la capacitat dels docents d'influir positivament en el rendiment educatiu i en les decisions acadèmiques i professionals de l'alumnat que comparteix el mateix origen que el docent referent, ja que aquest representa un símbol d'èxit i mostra als infants la possibilitat real d'aconseguir els seus propis objectius. En la mateixa línia, Kearney i Levine (2020) afirmen que l'alumnat de pell negra assignat a un docent negre a l'escola primària té més probabilitats de graduar-se a l'institut i matricular-se a la universitat que aquells assignats a un docent blanc.

Complementant la teoria prèvia, Yarnell i Bohrnstedt (2017) afegeixen que els programes d'emparellament entre equip docent i alumnat mostren millores en resultats educatius i socials dels alumnes participants, provocat per la presència de professorat que comparteix la mateixa condició en termes d'origen que l'alumnat. Aquest efecte favorable no només és causat per la presència de docents de diferents races, sinó que també pels comportaments específics assignats als nous docents. El professorat que no comparteix els trets demogràfics dels seus estudiants, de mitjana, tendeix a tenir expectatives més baixes pel rendiment dels estudiants d'aquest col·lectiu, indicant aquestes expectatives més baixes de maneres subtils, resultant en rendiments més pobres per part de l'alumnat negre (Yarnell i Bohrnstedt, 2017). La presència de docents del mateix origen, a més a més, ajuda a trencar amb l'amenaça de l'estereotip (en anglès, *stereotype threat*), la qual fa referència al temor que un estereotip negatiu sobre un grup social determinat sigui identificat com a característica individual i personal, influenciant negativament al rendiment o futur de la persona afectada. Els autors Yarnell i Bohrnstedt (2017), doncs, demostren com l'origen dels docents impacta el desenvolupament de l'alumnat, a partir de la generació de canvis en l'esforç, la confiança i l'entusiasme de l'alumnat, gràcies a l'augment de la seva receptivitat i implicació a l'aula.

Les diferències de gènere en les expectatives educatives, tal com indiquen les autores Autiero i Nese (2023), també poden revelar desigualtats estructurals i culturals que afecten els estudiants d'origen migrant. Per això, en l'estudi dels futurs de l'alumnat, no només és clau considerar la variable d'origen, sinó que també pren especial importància la consideració del gènere, ja que comprendre aquestes disparitats és essencial per dissenyar polítiques educatives inclusives i equitatives. Segons les autores Minello i Barban (2012), com també Vincent-Lancrin (2008) i Platt i Parsons (2017), entre altres, tenir models de referència del mateix gènere pot ajudar els infants a desenvolupar un sentit d'identitat i pertinença, perquè

poden veure's a ells mateixos en aquests models de referència i sentir-se validats en les seves pròpies experiències i aspiracions. A més, els models de referència del mateix gènere poden proporcionar orientació i suport per afrontar reptes i expectatives específiques de gènere, possibilitat l'oferiment d'idees i consells basats en les seves pròpies experiències, especialment rellevants i útils per als infants que enfronten situacions similars. Compartir el gènere amb el docent referent també pot ser un factor inspirador i motivadors pels infants a perseguir els seus objectius i aspiracions (Boland, 2021; Autiero i Nese, 2023). Presenciar com persones del mateix gènere tenen èxit en un camp determinat o aconseguixen determinats assoliments pot infondre confiança i creença en les seves pròpies habilitats.

En resum, les recerques educatives anteriors confirmen la importància de gaudir de referents propers en el context d'educació formal per afavorir el desenvolupament acadèmic i personal de tot l'alumnat. Malgrat que aquestes formin part de la literatura estatunidenca, amb un enfortament diferent de l'europea, les seves conclusions permeten ampliar la robustesa de la part de la fonamentació teòrica basada en la justificació sobre la importància que els infants tinguin referents propers en el context d'educació formal.

3.5. Cap a una orientació educativa progressivament més inclusiva: intercultural, antiracista, feminista i un llarg etcètera

Segons el decret d'inclusió del marc normatiu on es desenvolupa la recerca pràctica del treball en qüestió, el Decret 150/2017, tots els professionals de la comunitat educativa adopten, de manera més o menys indirecta, un rol orientador de l'alumnat. Així doncs, el desenvolupament, manteniment i millora de la competència antiracista de l'equip educatiu és clau per evitar la creació i reproducció d'etiquetes, així com la desviació social a favor de l'alumnat no migrant o, altrament dit, en detriment de l'alumnat d'origen migrant. Per això, el foment de la competència intercultural és necessari per viure i actuar amb autonomia i eficàcia en un context social multicultural (Besalú, 2016) i, per consegüent, assegurar l'equitat i la igualtat d'oportunitats com a dret de tots els alumnes a rebre una educació integral i amb expectatives d'èxit (Decret 150/2017).

Tradicionalment, l'educació ha estat un mecanisme d'incorporació i participació plena en les societats de referència, adoptant una funció eminentment conservadora i adaptativa (Besalú, 2016). Tanmateix, atesa la rapidesa evolutiva de les societats, on les desigualtats i les diferències estableixen les bases del joc, l'educació ha de reconsiderar les seves funcionalitats per tal de fer front a dos reptes ineludibles. D'una banda, entrenar les persones per viure juntes en societats plurals, lliures, complexes i conflictives i, d'altra banda, reduir les desigualtats d'origen, garantir unes competències mínimes per a tothom i fomentar la possibilitat real d'aprendre al llarg de tota la vida. Cal basar l'educació en un concepte d'educació intercultural, tal com el defineix Besalú (2016, p. 57):

L'educació intercultural té el propòsit de preparar els infants per viure en una societat on la diferència cultural no solament és coneguda i respectada, sinó que és considerada normal i legítima; valora la diversitat cultural i el potencial que suposa per al conjunt de la societat i com a font de desenvolupament integral per a tothom.

L'educació intercultural mira d'atendre les necessitats culturals, afectives i cognitives dels individus i dels grups ètnics d'una societat. S'adreça a totes les persones d'una societat i es proposa: promoure la paritat d'assoliments educacionals entre grups i entre individus; conservar l'orgull de la pròpia identitat personal i cultural; tenir consciència de la diversitat del món en què viuen promoure el respecte; la tolerància, el coneixement, el contacte i l'intercanvi entre els diferents grups ètnics i culturals; i oferir la possibilitat d'actuar a partir d'un ampli espectre de bases culturals.

Ningú no pertany a una cultura, sinó que és la cultura qui pertany a les persones, que la poden fer servir i recrear de la manera que creguin oportuna al llarg de la seva vida, i és precisament aquest ús el que les farà semblants a les altres persones i el que les diferenciarà d'altres (Besalú, 2016). Atenint-nos a tal definició, si volem aconseguir un sentiment d'afiliació entre referents educatius i alumnat, dins el marc d'una cultura pública comuna en què totes les persones se sentin identificades, és necessari reconèixer la pluralitat i la diversitat, així com fomentar les interaccions, posant èmfasi en tots els aspectes comuns i compartits (Sánchez-Martí, Pàmies, Caravaca i Llos, 2022) i és en aquest àmbit on el paper de l'educació entra en joc.

Si bé la lluita per erradicar els problemes de cohesió social, relacionats amb les desigualtats que deriven en marginació, en termes de menys oportunitats i de més discriminació, dels infants d'origen migrant, va molt més enllà de l'abast escolar, els centres educatius no poden defugir d'aquest combat, al contrari. Les escoles tenen un pes altament simbòlic per a treballar a favor de la cohesió social, començant pel desenvolupament d'una pedagogia antiracista i la formació d'equips educatius interculturalment competents. Aquestes no només han d'abordar la igualtat d'oportunitats des del contingut educatiu que s'instrueix, sinó que també a través del currículum ocult, allò que no està escrit, però que té un impacte igual o superior en el desenvolupament dels infants. Tanmateix, interculturalitzar un centre des de la pràctica pedagògica, necessita la presa de consciència prèvia per part de l'equip educatiu, a partir d'un procés d'introspecció i d'autoformació per tal de descobrir els biaixos del propi bagatge cultural i del currículum oficial (Blakeney, 2005; Besalú, 2016; Lammert, 2022). Per això, és important que l'educació no es limiti a ser intercultural, sinó que sigui explícitament antiracista. Cal que l'escola mostri el seu compromís amb la igualtat amb el que diu i fa, però també amb el que transmet, és a dir, amb el seu clima. Besalú (2016) parla de tenir cura de la neteja i del centre, en tant a la no tolerància de pintades discriminatòries racistes a les parets o als lavabos; la cura dels materials i recursos didàctics, especialment en la tria de llibres de text; la programació de festes i celebracions intencionalment interculturals; així com la consideració de la diversitat cultural en les activitats complementàries i extraescolars. L'autor també proposa el foment de les col·laboracions i els intercanvis amb escoles d'altres països. Tot això, des d'una perspectiva interdisciplinària, és a dir, la voluntat antiracista ha de ser present en totes i cadascuna de les àrees del currículum.

Les relacions i les actituds dels educadors amb l'alumnat tenen sempre un impacte rellevant. Per això, cal que el professorat abandoni el discurs limitat en la reflexió sobre la diversitat cultural, la immigració o el racisme clàssic, per a adoptar accions orientades a construir vincles personals sòlids i duradors entre ells (Besalú, 2016) amb l'objectiu de crear un context

d'educació formal inclueix i, per tant, just. A més, haurien de considerar el paper del llenguatge en la perpetuació del racisme, ja que la implementació de la pedagogia antiracista l'aula requereix habilitats com ara l'escolta activa, la mediació de conflictes o la gestió de conflictes, entre altres (Blakeney, 2005). A continuació, es detallen algunes de les moltes habilitats interculturals que afavoreixen la construcció de relacions interpersonals entre educadors i alumnes, particularment amb aquells d'origen migrant (Blakeney, 2005; Besalú, 2016; Lammert, 2022; Kolluri, Hypolite, Liane Patterson, Young, 2023).

- Acceptar l'alumnat tal com és, sense condicions.
- Mostrar-se sempre disposat a ajudar, no només en l'àmbit instructiu.
- Tenir la voluntat de comprendre la manera de ser de l'alumnat.
- Tenir una actitud de diàleg i d'escolta activa.
- Empatitzar amb la lògica de l'alumnat.
- Ser un suport per a l'alumnat, especialment quan més ho necessiti.
- Emfasitzar la confiança en les possibilitats de l'alumnat.
- Comunicar expectatives positives.
- Negativa d'agrupar als infants segons el rendiment acadèmic, socioeconòmic o social.
- Corregir el fracàs mitjançant el redisseny i el reensenyament.

Per tal d'assegurar l'èxit en la implementació de la pedagogia antiracista, és essencial la formació i el desenvolupament dels educadors. Per començar, aquests haurien de ser desafiat a descobrir com la ideologia racista ha influït i impregnat la societat, per tal de fer front a la dissonància cognitiva creada a causa de la naturalesa emocional del racisme (Blakeney, 2005). Els educadors han de ser conscients de la seva pròpia identitat, en la majoria dels casos, identitat de condició blanca, abans de transformar les seves expectatives, estereotips i prejudicis respecte als infants d'origen migrant. Tanmateix, els educadors presenten sistemes de creences solidificats i, per tant, cal evitar la sensació d'amenaça i acusació.

Seguint les orientacions de Blakeney (2005), es proposen algunes dinàmiques per a fomentar la pedagogia antiracista entre l'equip educatiu, amb l'objectiu de preparar als professionals de l'educació per a crear una comunitat d'aprenentatge en què els educadors mostren una connexió amb tots els infants i fomenten l'aprenentatge col·laboratiu, així com una interacció fluida i equitativa.

La primera proposta gira entorn el diàleg sobre les dinàmiques de la dominància social blanca. El context d'aquesta discussió seria impulsada per la representació teatral improvisada de diferents situacions marcades per dinàmiques de dominància social blanc. Aquestes es representarien des de dues perspectives: l'opressora i l'oprimida. Posteriorment, a partir d'aquestes interpretacions, els educadors entrarien en un debat reflexiu. El segon suggeriment

es basa en la literatura infantil, un dels mitjans més efectius per exposar les persones a la cultura dels altres i promoure el respecte per les diferències, ja que destaca els aspectes de les cultures individuals i proporciona un mitjà per connectar cada cultura amb el currículum. En concret, Blakeney (2005) proposa la lectura de l'àlbum *Freedom Summer* de Deborah Wiles (2001), el qual ofereix una representació precisa de la segregació a través dels ulls d'un infant. La tercera iniciativa, inspirada en l'estudi de Kearney i Levine (2020), es basa en la realització de programes de mentoria. A partir de l'assignació de referents, amb condició de models a seguir, amb els quals els infants s'identifiquin, sigui per la raó que sigui, l'alumnat d'origen migrant pot millorar significativament els seus resultats acadèmics, així com impulsar les seves aspiracions de futur. La darrera proposta es basa en la creació d'estructures interactives a les aules, com la recerca basada en la pràctica (Lammert, 2022). Gràcies a la creació d'un espai en què els docents poden esdevenir més competents culturalment a mesura que comparteixen el seu coneixement amb els seus estudiants mitjançant el diàleg, els textos crítics i les accions.

Les aspiracions són un reflex de les desigualtats socials existents a les societats contemporànies, entre altres, pel fet que alguns itineraris formatius i laborals són més legítims que altres. Per tant, és a través de la selecció d'aquests itineraris com alguns grups aconseguixen i mantenen la seva posició social dominant (Curran, 2017). Educar és sempre acompanyar el creixement i el desenvolupament dels infants per tal que s'integrin en la societat i la cultura que els ha vist créixer a partir de tres grans camps, el laboral, el ciutadà i el sociocultural (Besalú, 2016). Durant aquest acompanyament, però, és imprescindible que els centres educatius ofereixin orientacions educatives indistintament a l'origen de l'alumnat, per tal de trencar amb el manteniment de certes posicions socials, justificades per la selecció de certs itineraris (Curran, 2017). Tenint en compte que les aspiracions són un reflex de les desigualtats socials existents les societats contemporànies, entre altres, pel fet que alguns itineraris formatius i laborals són més legítims que altres (Curran, 2017), és essencial que els centres educatius ofereixin i proposin models de vida alternatius en termes de relació de superació i de producció, encara que aquests siguin contraposats als que s'ofereixin des dels mitjans electrònics, el seu grup d'iguals o les seves pròpies famílies. Per racista que sigui l'entorn social, cal que els educadors militin activament en el respecte profund per totes les persones (Besalú, 2016), orientant a l'alumnat en funció dels seus interessos i potencialitats, entre altres factors, no segons el seu origen.

4. Metodologia

4.1. Mètode

L'interès acadèmic per estudiar l'impacte dels educadors, així com de les seves competències interculturals i antiracistes, en la construcció dels "futurs" de l'alumnat, en particular d'aquell que és subjecte de majors desigualtats, ha presentat un creixement en les darreres dècades. No obstant això, tal com ens indica Besalú (2016), diagnosticar una problemàtica de caràcter social com la que es planteja en aquesta recerca empírica és una feina delicada que requereix una avaluació rigorosa que es pot fer amb multitud d'instruments, proves i tècniques. Dit això, la **metodologia d'aquest TFG és qualitativa** i, concretament, el mètode que s'utilitza respon a

una “**recerca participativa centrada en les infàncies**” on, tal com especifiquen Clark i Moss (2017), els infants assumeixen un rol principal en la construcció i discussió de la informació. La recerca presentada, doncs, segueix el plantejament no-adultocèntric d'aquestes dues autores, centrat en el reconeixement de l'agència dels infants en la recerca, tot generant espais on els infants puguin expressar-se amb llibertat.

Amb l'objectiu de posicionar a l'alumnat com a participants actius del procés de recerca, on aquests tinguin l'oportunitat de compartir les seves aspiracions i expectatives de futur, s'ha seleccionat una recerca participativa. La tria d'aquest mètode també ha estat basada en la naturalesa de la informació que volem obtenir. Al contrari dels mètodes que recullen coneixement, com ara les enquestes o les llistes de verificació, els mètodes participatius són aquells que faciliten el procés de producció de coneixement (Clark i Moss, 2017). Així doncs, en la recerca d'informació sobre les aspiracions i les expectatives de l'alumnat, s'ha creat un context participatiu on els infants siguin tractats com agents experts de les seves pròpies vivències i experiències. Altrament, reconèixer les aspiracions i les expectatives de l'alumnat pot afavorir la reflexió dels equips educatius dels centres sobre la seva influència en la construcció dels “futurs” dels infants i les seves limitacions, així com en la comprensió de les necessitats i preferències d'aquests.

En resum, l'adopció d'un mètode participatiu centrat en les infàncies, altament popular entre les recerques qualitatives realitzades en els camps de l'educació i les ciències socials (Clark i Moss, 2017), s'ha basat en el desig d'establir una relació la més igualitària, còmode i amigable possible entre l'adult que dissenya la recerca i l'infant que participa d'ella. A més a més, gràcies a la incorporació de tècniques centrades en la infància, en aquest cas, de caràcter visual com el dibuix infantil, s'ha incentivat que la comunicació per part dels infants sigui el màxim de fluida i harmònica al llarg del procés (Clark i Moss, 2017; Martorell-Faus, 2020).

4.2. Tècniques de recollida d'informació

En el camp de la recerca amb infàncies, massa sovint els estudis previs s'han basat en el relat verbal -i/o fins i tot amb l'observació-, ignorant la potencialitat de la comunicació no verbal (Martorell-Faus, 2020). Els infants s'expressen i comuniquen de formes diferents dels adults, de manera que els mètodes de recollida de dades usades amb els adults no són directament extrapolables a la recerca realitzada amb infants, sinó que necessiten adaptacions o bé ser repensats. Mentre que els mitjans orals o l'observació es consideren estratègies òptimes per capturar la dimensió social d'accions tals actituds discriminatòries dels docents cap a l'alumnat d'origen migrant, no són les úniques possibles. Tal com afirma Martorell-Faus (2020), les persones, inclosos els infants, utilitzen una infinitat de formes d'expressió, de manera que tant les dades verbals com les observacionals poden ometre dimensions clau de l'experiència infantil que, en canvi, poden sortir a la llum a través de mitjans visuals, com el dibuix.

Així mateix, el dibuix es considera una tècnica amb una gran potencialitat per a treballar amb recerques centrades en la infància, ja que alleuja les asimetries de poder que hi poden haver entre els investigadors adults i els subjectes de recerca infantils. Gràcies a la seva presència en la vida quotidiana dels infants, el dibuix permet als infants participar de manera entretinguda i no intimidatòria (Martorell-Faus, 2020). Tanmateix, Clark i Moss (2017) adverteixen sobre les

limitacions de tal tècnica, en tant que és necessària la interpretació dels elements visuals creats amb els autors de les representacions, ja que el significat d'aquestes pot variar segons la visió de l'interpret. Per això, hom no pot oblidar el potencial de combinar diverses tècniques en un mateix projecte. Per tal causa, en la recerca s'utilitzarà una tècnica interactiva on es comenta el dibuix mentre es realitza, el que en anglès s'entén com a *draw-and-tell technique* o *think-aloud method*. Així doncs, la informació recollida a partir dels elements visuals es complementarà amb les respostes a les preguntes que es plantejaran mentre l'alumnat estigui dibuixant. Tot això, amb la intenció d'aclarir el significat del dibuix infantil, així com d'aprofundir en l'objecte de recerca, és a dir, en les aspiracions i les expectatives de futur de l'alumnat.

A partir de les representacions plàstiques que els infants hauran elaborat responnent a la pregunta "Com et veus de gran?," es crearà un espai de diàleg amb cadascun d'ells. En aquest moment, gràcies al plantejament les preguntes detallades a l'esquema mostrat a continuació, les quals han estat pensades d'acord amb la fonamentació teòrica, s'aprofundirà en el coneixement de les aspiracions i expectatives de futur dels infants participants. Les preguntes proposades, però, únicament representen una guia a seguir, deixant llibertat per a ser modificades o complementades segons es cregui convenient. La tècnica de recollida de dades *draw-and-tell technique* permetrà, doncs, la realització d'una recerca participativa de tipus projectiu, interactiu i visual, habitualment emprada en investigacions amb infants (Martorell-Faus, 2020).

Figura 1. Preguntes que es plantejaran a partir de la *draw-and-tell technique*.

A la graella de continuació es presenta la conceptualització d'aquest instrument de recollida d'informació, en la qual es justifica d'origen del plantejament de les preguntes, així com la seva connexió amb el marc teòric.

Temàtica	Dimensions	Indicadors
Influència de referents propers sobre les expectatives de l'alumnat	Aspiracions i les expectatives educatives futures dels infants.	Com et veus de gran?
		En quina persona creus que et convertiràs? Per què?
		Et veus treballant en algun lloc en concret? En quin? Per què?
	Competència antiracista i intercultural dels educadors.	Anar a l'escola creus que t'ajudarà a aconseguir el que vols ser de gran? Per què?
		Així és com voldries ser de gran o t'agradaria ser diferent? Per què?
	Presència de referents propers amb les expectatives i les aspiracions educatives de futur dels infants.	Què diria la teva mestra si veiés el dibuix? Per què?
		Creus que la teva mestra diria que es pot fer realitat? Per què?

Taula 1. Conceptualització de les preguntes base per a les converses amb els infants.

L'estudi sobre la composició, en termes d'origen, de l'equip educatiu del centre col·laborador amb la recerca, es realitzarà amb les observacions realitzades al centre, complementades amb la conversa establerta amb els docents. Altrament, la valoració de la competència antiracista i intercultural del projecte pedagògic del centre, així com del seu equip educatiu, es durà a terme a partir de tres tècniques de recollida d'informació. D'una banda, l'anàlisi documental dels documents de centre, principalment del projecte educatiu de centre (PEC) i el projecte de direcció (PD). D'altra banda, la realització de tres entrevistes semiestructurades: una primera amb la tutora de l'aula d'acollida, una segona amb la tutora de 5è A i una tercera al tutor de 5è B, com a representació de l'equip docent de l'etapa d'educació primària. Aquesta informació qualitativa es complementarà amb la confecció d'un diari de camp on s'anotaran observacions relacionades amb la competència antiracista i intercultural del centre i del seu equip educatiu.

Temàtica	Dimensions	Indicadors
		Utilitzes estratègies per fomentar l'acceptació, el respecte i la valoració de la diversitat

Influència de referents propers sobre les expectatives de l'alumnat	Competència antiracista	cultural i ètnica entre els estudiants?
		Has hagut de gestionar alguna situació de discriminació o prejudici relacionats amb l'origen ètnic o cultural?
	Competència intercultural	Consideres les experiències culturals dels alumnes en el disseny de les teves activitats d'aprenentatge?
		Fas servir algun recurs promoure la paritat d'assoliments educacionals entre infants de diferents orígens?
	Percepció de les aspiracions i les expectatives educatives futures dels infants	Quines aspiracions i expectatives educatives futures creus que tenen els teus alumnes?
		Creus que les aspiracions i expectatives futures dels teus alumnes són diferents entre els d'origen migrant i no migrant?

Taula 2. Conceptualització de les preguntes base per a les entrevistes dels dos tutors de cinquè i de la tutora de l'aula d'acollida.

Les observacions s'obtindran en el context d'educació formal marcat pel dia a dia del centre, amb especial èmfasi a l'espai de l'aula d'acollida, les hores lectives a l'aula dels tutors entrevistats i les reunions de l'equip educatiu. Se seguiran dues estratègies per registrar la informació recollida a partir de l'observació, és a dir, s'empraran dos sistemes de registre. D'una banda, el diari de camp com a sistema narratiu, per tal de recopilar observacions en genèric. D'altra banda, la taula amb els indicadors com a instrument focalitzat per observar situacions específiques. Així doncs, cada situació destacable es documentarà en una entrada al diari, la qual seguirà l'estructura detallada a la taula de continuació. Aquest diari de camp es realitzarà entre els mesos de febrer i maig, aprofitant l'assistència presencial en el centre quatre dies a la setmana amb motiu del Pràcticum IV del grau.

Observació Núm. X			Data: XX/XX/2024		
Descripció de la situació					
Pedagogia intercultural	1	2	3	4	Anotacions
Reconeix la pluralitat i la diversitat.					

Ofereix la possibilitat d'actuar a partir de diferents bases culturals.					
Promou el respecte, la tolerància, el coneixement, el contacte i l'intercanvi entre els diferents grups ètnics i culturals.					
Valora la diversitat cultural i el seu potencial com a font de desenvolupament integral per a tothom.					
Fomenta les interaccions, posant èmfasi en els aspectes comuns i compartits entre infants d'origen migrant i no migrant.					
Pedagogia antiracista	1	2	3	4	
Redueix les desigualtats d'origen.					
Garanteix unes competències mínimes per a tothom.					
Conserva l'orgull de la identitat personal i cultural dels infants.					
Mostra zero toleràncies amb les accions discriminatòries racistes.					
Promou la paritat d'assoliments educacionals entre infants d'origen migrant i no migrant.					

Taula 3. Estructura del diari de camp.

Temàtica	Dimensions	Indicadors
		Reconeix la pluralitat i la diversitat.
		Ofereix la possibilitat d'actuar a partir de diferents bases culturals.

Influència de referents propers sobre les expectatives de l'alumnat	Competència antiracista	Promou el respecte, la tolerància, el coneixement, el contacte i l'intercanvi entre els diferents grups ètnics i culturals.
		Valora la diversitat cultural i el seu potencial com a font de desenvolupament integral per a tothom.
		Fomenta les interaccions, posant èmfasi en els aspectes comuns i compartits entre infants d'origen migrant i no migrant.
	Competència intercultural	Redueix les desigualtats d'origen.
		Garanteix unes competències mínimes per a tothom.
		Conserva l'orgull de la identitat personal i cultural dels infants.
		Mostra zero toleràncies amb les accions discriminatòries racistes.
		Promou la paritat d'assoliments educacionals entre infants d'origen migrant i no migrant.

Taula 4. Conceptualització dels indicadors usats amb la taula d'observació.

Gràcies a les dades recopilades, abordant el tercer objectiu del treball, triangularé els resultats fruit de l'anàlisi dels dibuixos i les converses amb els infants, com a representació de les seves expectatives i aspiracions de futur, amb la diversitat d'origen dels referents educatius del centre, així com la seva competència antiracista i intercultural. Finalment, a partir d'aquests resultats, elaboraré diverses recomanacions i mesures inclusives en l'orientació educativa amb l'objectiu de potenciar la competència intercultural i antiracista del centre educatiu en qüestió i, de manera més indirecta, de la resta de centres del territori català.

Les tècniques de recollida d'informació s'executaran el període de temps de quatre mesos, en concret, de febrer a maig. A continuació, es presenta un quadre resum de les tècniques de recollida d'informació que s'utilitzaran al llarg de tota la recerca i, seguint l'estructura del diagrama de Gantt, en una segona taula es detalla el cronograma del pla de treball.

Objecte d'estudi	Subjecte informant	Tècnica utilitzada
Composició, en termes d'origen, de l'equip educatiu	Observacions pròpies	Diari de camp

Competència antiracista i intercultural del projecte pedagògic del centre	• Projecte educatiu de centre • Projecte de direcció	Anàlisi documental
	• Tutora de l'aula d'acollida • Tutora de 5è A • Tutor de 5è B	Entrevistes
	• Observacions pròpies	Diari de camp
Expectatives i aspiracions de futur de l'alumnat	• Alumnes de 5è de primària	<i>Draw-and-tell</i>

Taula 5. Tècniques de recollida d'informació emprades en la recerca.

Tècnica utilitzada	Data d'inici	Data final	Febrer	Març	Abril	Maig
Anàlisi documental						
<i>Draw-and-tell</i>						
Entrevistes						
Diari de camp						

Taula 6. Calendari del pla de treball.

4.3. Context i participants

La recerca s'ha dut a terme en un centre educatiu de titularitat pública, l'Institut Escola Baldufa². El centre de recent creació i es troba al terme municipal de Sabadell, al barri de Can Llong, un barri que actualment està en procés de creixement tant d'infraestructures com de població. El districte on s'ubica el centre té sobre els 39.000 habitants amb uns 3.500 de nacionalitat estrangera. Per tant, el districte té entorn del 9% de nacionalitat estrangera. Segons les últimes dades recollides pel centre consta que les famílies del barri són joves, amb un nivell sociocultural mitjà-alt i amb un índex de natalitat alt.

En l'actualitat, l'escola té aproximadament uns 490 alumnes i un equip educatiu format íntegrament per persones d'origen no migrant, amb perfils de mestres d'educació infantil, mestres d'educació primària, especialistes d'anglès, especialistes d'educació física, especialistes de música i especialistes de pedagogia terapèutica i atenció a la diversitat; l'equip directiu; i personal Tècnic d'Educació Infantil (TEI). Com a personal no docent el centre també

² Per raons de confidencialitat de les dades, es mantindrà en l'anonimat el nom de l'escola i de les persones participants en la recerca. Per això, se'ls referirà amb noms ficticis, no corresponents als reals.

compta amb administratives i conserges, personal de neteja, personal d'espai migdia, vetlladores i servei de suport extern.

Els participants de la recerca són, d'una banda, les persones entrevistades ($n = 3$), és a dir, la tutora de l'aula d'acollida i els dos tutors de 5è de primària, i, d'altra banda, una mostra d'alumnat de cinquè de primària ($n = 8$). No comptar amb participants de l'etapa d'educació infantil, com tampoc d'altres cursos d'educació primària, representarà una limitació per a les conclusions de la recerca, ja que la configuració dels itineraris formatius, en clau d'orientació educativa, es comencen a treballar en aquesta etapa, però per raons de temps i recursos disponibles no és viable abraçar ambdues etapes educatives. Així doncs, amb l'objectiu de dur la recerca a la pràctica manera funcional i exitosa, però sense distorsionar la dinàmica del centre ni ser intrusiu per a l'alumnat, es treballarà amb una mostra representativa de 8 alumnes d'educació primària. En aquesta mostra hi haurà una representació equitativa de les dues variables objecte d'estudi de la recerca: el gènere i l'origen. Segons s'ha justificat en apartats anteriors, malgrat que el subjecte principal d'estudi siguin els infants d'origen migrant, en la recerca, també s'inclouran participants d'origen no migrant, com a oportunitat per a establir la comparativa i, per consegüent, aconseguir conclusions més holístiques sobre les expectatives i aspiracions de futur dels infants d'origen migrant (Suárez-Orozco et al., 2008). Dit això, el perfil individual de l'alumnat participant, així com dels membres de l'equip educatiu entrevistats, es troba respectivament detallat a l'Annex 8.1. i a l'Annex 8.2.

4.4. Tècniques d'anàlisi d'informació

Tenint en compte la diversitat de tècniques de recollida d'informació, com també dels subjectes informants, per a l'anàlisi d'informació, s'han seguit diferents tècniques adaptades a la naturalesa de les dades recopilades. Tanmateix, l'organització i estructuració de tota la informació s'ha realitzat seguint l'objectiu general i, més concretament, els objectius específics del treball, concretats en conceptes objecte d'estudi.

En primer lloc, per a l'anàlisi documental, s'ha seguit una metodologia analítica centrada en la prèvia identificació de conceptes clau relacionats amb els objectius específics de la recerca. A partir d'aquí, es ressalta aquella informació que complementa, puntualitza o matisa els conceptes d'interès.

Pel que fa a les entrevistes, aquestes s'han enregistrat i, per tant, s'han transcrit totes les seves gravacions durant les setmanes següents a la darrera entrevista, és a dir, a inicis de maig. Les preguntes de les entrevistes sorgeixen de tres grans dimensions, la competència intercultural, la competència antiracista i la percepció de les aspiracions i les expectatives educatives futures dels infants, de manera que l'anàlisi de les respostes també ha tingut en compte aquesta estructura. De cada dimensió emergeixen diverses categories principals, les quals seran analitzades i discutides en els resultats per donar resposta als objectius específics abordats.

Referent al diari de camp, és a dir, les observacions regulars dins el context escolar, tota la informació segueix una anàlisi basada en l'estudi de dues grans dimensions, la competència intercultural i la competència antiracista dels diferents membres de l'equip educatiu del centre. Les observacions realitzades d'acord amb aquestes dimensions, concretades en diferents

indicadors d'observació, s'han analitzat de manera global, és a dir, identificant les accions més destacables de les intervencions educatives dels educadors.

En darrer lloc, les converses dutes a terme a partir de la tècnica draw-and-tell, seran transcrites un cop s'hagin executat totes elles, és a dir, a la segona quinzena de maig. Tenint en compte que les preguntes que guien la conversa amb l'alumnat sorgeixen de tres grans dimensions, les aspiracions i les expectatives educatives futures dels infants, la competència antiracista i intercultural dels educadors i la presència de referents propers amb les expectatives i les aspiracions educatives de futur dels infants, l'anàlisi de la informació recollida també ha tingut en compte tal estructura. Igual que en les entrevistes, de les dimensions sorgeixen diferents conceptes clau, els quals seran analitzades i discutides en els resultats per donar resposta als objectius específics abordats.

En termes generals, totes les dades recollides segueixen la mateixa temàtica, la influència de referents propers sobre les expectatives i aspiracions futures de l'alumnat, especificada en quatre grans dimensions: les aspiracions i les expectatives educatives futures dels infants, la competència antiracista, la competència intercultural dels educadors i la presència de referents propers amb les expectatives i les aspiracions educatives de futur dels infants. Així doncs, he centrat l'anàlisi de la informació en aquests quatre pilars. Una vegada identificats els conceptes clau de cada dimensió, s'han realitzat diferents taules per visualitzar la realitat viscuda i percebuda per part dels diferents subjectes involucrats, és a dir, el centre educatiu, l'equip educatiu i l'alumnat. Seguidament, cada aspecte es discuteix i s'il·lustra amb algunes cites de les transcripcions, com també dels documents examinats, per fer l'anàlisi més clara i basada en raonaments reals. En aquestes cites s'ha utilitzat un codi per fer referència a cada parlant: tutora de l'aula d'acollida (TA), tutora de cinquè A (CA) tutora de cinquè B (CB) i alumne (A). En últim lloc, havent fet l'anàlisi de totes les categories agrupades per dimensions, els objectius principals han estat interrogats de nou per arribar a les conclusions finals.

4.5. Ètica en la recerca

Els mètodes participatius, per naturalesa, es consideren ètics. Totes les interpretacions, bé siguin d'idees teòriques, valors, caràcters personals o contextos, assumeixen el risc de rebre la influència sobre com és entès el material de recerca, inclosos els materials creats amb mètodes participatius (Clark i Moss, 2017). L'ètica la trobem en la preparació i execució, així com en les decisions establertes al llarg de la recerca. Per això, en tot moment, s'ha tingut en compte el codi de bones pràctiques de la Universitat Autònoma de Barcelona, elaborat pel Comitè d'Ètica en la Recerca (CERec). Seguint les seves directrius, tots els adults participants en la recerca han firmat un consentiment informat i tots els infants, és a dir, els participants menors d'edat, ho han firmat els seus pares, mares i/o tutors legals. A l'Annex 8.8. es troba el model de consentiment informat per a majors d'edat i, a l'Annex 8.9. el model per a participants menors d'edat, dirigit als tutors legals.

5. Resultats

En aquesta secció s'inclouen de manera sintètica alguns resultats rellevants de l'estudi en relació amb les propostes d'actuació elaborades i presentades.

5.1. Competència antiracista i intercultural

Aquest apartat respon al primer objectiu del projecte de recerca: conèixer la composició, en termes d'origen, de l'equip educatiu dels centres, així com l'activació de la competència antiracista i intercultural per part dels docents. Pel que fa a la primera part de l'objectiu, la composició en termes d'origen de l'equip educatiu, tot el personal que treballa a l'Institut Escola Baldufa, tutoritzant algun grup classe o no, està format per persones d'origen no migrant (Observació 05/02/2024, pàgina 61). Així doncs, totes les situacions produïdes en el marc de l'escola, com també la redacció i revisió de la documentació del centre, estan liderades per persones d'origen no migrant.

En relació amb la segona part de l'objectiu, la competència antiracista i intercultural dels docents, a partir de la informació obtinguda gràcies als indicadors emprats per a l'anàlisi documental i el diari de camp, i les preguntes de les entrevistes, s'han identificat quatre grans categories a tractar. Primerament, es presenta cada categoria en una taula resum i, seguidament, es fa la descripció pertinent.

Tècnica d'informació utilitzada	Promoció del respecte entre l'alumnat, assegurant la tolerància zero de les discriminacions o prejudicis per raons d'origen
Documents del centre	Marc de convivència: Entorn de respecte, tolerància, compromís i col·laboració. Inclusivitat: Marc que integra a tothom. Pla d'acollida: Clima de respecte dins la comunitat educativa. Visió del centre: Formar persones respectuoses, solidàries i responsables. Valors: Promoció de la solidaritat i el respecte. Relacions personals i professionals: Respecte en les interaccions entre individus i amb l'entorn. Metodologies educatives: Foment de les relacions personals i el treball en equip.
Entrevistes	Tolerància zero: Reacció immediata i ferma contra qualsevol discriminació o prejudici. Reflexió crítica: Promoció de l'anàlisi crítica de situacions discriminatòries per evitar la normalització del racisme. Intervenció familiar: Col·laboració amb les famílies per abordar situacions de discriminació. Projectes d'aula: Integració de temàtiques de discriminació per promoure una cultura de respecte.

	Conversa: Estratègia per gestionar conflictes i clarificar conceptes, especialment a l'aula d'acollida.
Diari de camp	Referent del grup classe: Principal responsable de detectar la presència de discriminació entre infants. Reaccions no proactives: Intervencions dels referents que prefereixen esperar abans d'intervenir en situacions de conflicte. Reaccions immediates: Intervencions ràpides dels referents per corregir i reflexionar sobre la discriminació, promovent el respecte i la tolerància. Projectes d'aula: Abordament de situacions discriminatòries per a promoure la capacitat de reflexió i anàlisi crítica de l'alumnat.

Taula 7. Conceptes clau de la promoció del respecte entre l'alumnat.

El PEC està basat en un marc de convivència on predomina el respecte, la tolerància, el compromís i la col·laboració de tots i totes i en un marc inclusiu (PEC, pàgina 2). Aquest mateix context conforma els eixos sobre els quals es basa el Projecte de Direcció (PD, pàgina 2). A més, en el pla d'acollida (PEC, pàgina 21) es remarca la importància de mantenir un clima de respecte entre tots els que formem part de la comunitat educativa. El centre treballa per formar alumnes i mestres respectuosos, solidaris i responsables (PEC, pàgina 5), promovent valors tals com la solidaritat i el respecte en les relacions personals i professionals i amb l'entorn, entre altres (PEC, pàgina 6). En aquesta línia, en l'acció educativa, s'utilitzen metodologies que fomenten les relacions personals i donen importància al treball en equip (PEC, pàgina 12).

Dins aquest marc educatiu, les reaccions i actuacions dels docents davant de situacions discriminatòries entre infants són clarament diverses. Alguns han reaccionat de manera immediata per corregir i reflexionar críticament amb els alumnes sobre la importància del respecte i la tolerància zero amb les discriminacions o prejudicis (Observació 23/02/2024, pàgina 64). A més, es parla amb les famílies dels infants implicats, amb l'objectiu que aquesta també intervingui, tot complementant l'actuació del centre (Entrevista CA, pàgina 77).

“Vam tractar el tema, diguem, de com es fes servir el llenguatge perquè no fes mal a les altres persones. De no usar l'ètnia de ningú com per culpabilitzar o com per fer sentir malament a una altra persona.” (Entrevista CB, pàgina 80).

Per exemple, arran d'uns comentaris racistes d'una alumna d'origen no migrant cap a una altra d'origen migrant, la tutora no només es va parlar amb les alumnes implicades, sinó que també va treballar-ho amb tots els infants del grup classe (Observació 21/05/2024, pàgina 71). Així doncs, a partir de la reflexió d'aquests problemes socials, doncs, es va fomentar la reflexió crítica de l'alumnat davant la informació rebuda, com també la tolerància zero amb les accions discriminatòries.

“Ara, per exemple, estem fent un projecte sobre desinformació, i que moltes vegades la desinformació que hi ha per les xarxes socials té un objectiu clar, que és fomentar l'odi

de cara a diferents col·lectius, entre ells, el col·lectiu d'immigrants. Sempre intento treballar-ho a la classe perquè realment siguin crítics amb la informació en general, sigui del que sigui, però sobretot perquè tinguin tolerància zero.” (Entrevista CA, pàgina 77).

S'aprofiten els projectes d'aula per a introduir i treballar temàtiques relacionades amb la discriminació, fonamentant, així, una cultura basada en el respecte. La conversa és una altra estratègia emprada per a la gestió de situacions conflictives per raons d'origen, la qual busca la reflexió conjunta i l'aclariment de conceptes, especialment per als infants que assisteixen a l'aula d'acollida, ja que sovint els manca el vocabulari necessari per a poder expressar-se i fer interpretacions de manera correcta. A més, quan es verbalitzen situacions de discriminació o prejudici, es busca la reflexió crítica de la situació i es promou l'actuació, per tal d'evitar la normalització d'actituds racistes.

“Quan m'expliquen què els ha passat, posem paraules una miqueta al seu malestar i com s'han sentit i com podrien ells en una altra situació, treballar-ho i fer front a això. Per exemple, ha passat que li han dit a un nen “negro”. Llavors jo l'intento ajudar preguntant-li què podries dir o què podries fer si això t'incomoda, com un gest que podries fer en aquestes situacions. En aquest cas en concret, el nen em va dir que tampoc l'importava molt i vaig ser jo qui el va fer veure que allò no era correcte, que no s'havia de normalitzar aquell comentari. El vaig fer reflexionar una mica més enllà del valor d'aquella paraula. ” (Entrevista TA, pàgina 74).

Altres docents, en canvi, no han intervingut de manera proactiva per tal de no anticipar el conflicte (Observació 01/04/2024, pàgina 70) generat per les situacions discriminatòries o de prejudici, les quals, segons aquest grup de docents, són identificades com a molt puntuals i gens repetitives (Entrevista CB, pàgina 80).

“Casualment, quan vaig fer un sociograma a l'aula, els tres que es queden més desbancats són els tres nens magrebins. Però jo no sé si és perquè són magrebins o perquè són peculiars de per si, perquè tots tres ho són. A nivell de persones, són peculiars. Llavors, queden potser més desplaçats, que no és molt heavy, però sí que es veu com que no acaben d'entrar dins el grup. En el dia a dia no estan apartats perquè juguen i estan integrats i ho van fent, no és que sigui greu, però es veu que queden com més aïllats. No sé si és per un tema de racisme, vull pensar que no, però sí que queden un punt més així.” (Entrevista CB, pàgina 80).

Tècnica d'informació utilitzada	Valoració de la pluralitat i diversitat cultural i d'origen
Documents del centre	Coneixement i respecte de l'entorn: Potenciar la relació amb l'entorn proper. Actitud crítica i dialogant: Foment d'una actitud reflexiva i oberta al diàleg en els alumnes, educant en la participació i creació d'espais per compartir experiències. Metodologia de treball per projectes: Enfocament educatiu del

	centre basat en l'educació integral. Atenció a la diversitat: Reconeixement i valoració de les diferències individuals. Participació d'alumnat i famílies: Implicació en activitats socials i culturals del barri.
Entrevistes	Coneixement de l'alumnat: Importància de comprendre els factors que condicionen els alumnes, i considerar les experiències culturals en la programació docent. Diversitat a l'aula: Acceptació de la diversitat en els nivells, les dificultats d'aprenentatge i els orígens. Ambient lliure de prejudicis: Entorn acollidor i de benestar, basat en actituds inclusives i d'acceptació.
Diari de camp	Ambient inclusiu: Entorn que inclou tots els alumnes. Treball cooperatiu: Integració d'activitats col·laboratives per promoure la cooperació i el respecte mutu. Predicar amb l'exemple: Docents que fomenten el respecte i la valoració de la diversitat amb el seu comportament. Cultura de diàleg: Promoció del diàleg obert i respectuós. Materials didàctics poc diversos: Absència de materials que valorin la pluralitat cultural i d'origen.

Taula 8. Conceptes clau de la valoració de la pluralitat i diversitat cultural i d'origen.

L'objectiu d'educació integral del centre es concreta, entre altres, en potenciar el coneixement i respecte de l'entorn més proper i fomentar en l'alumne una actitud crítica i dialogant; i potenciar la utilització de diferents llenguatges de comunicació (PEC, pàgina 7). Així doncs, s'educa en la participació, creant espais que permeten compartir experiències i vivències (PEC, pàgina 12). En la metodologia de treball per projectes que segueix el centre, l'atenció a la diversitat hi és latent amb la idea constant que tothom és diferent i tothom suma (PEC, pàgina 20). A més, es potencia la participació de l'alumnat i les famílies en activitats socials i culturals organitzades per les entitats socials i veïnals de l'entorn del centre (PEC, pàgina 24).

“Davant de la diversitat i també a nivell de dificultats d'aprenentatge, mai jutjo, tot està bé perquè tot et porta a un aprenentatge. Sempre que algú comenta que un altre company no ho ha fet bé, remarco que no és veritat, que ho està fent perfecte: està assegut, està treballant, està concentrat, ho està fent perfecte. Intento no permetre que els alumnes es fiquin entre ells o es jutgin. Llavors, treballo en un ambient de treball sense prejudicis de cap mena. A vegades, si hi ha molta tensió, faig una broma o intento que l'ambient sigui sempre un ambient acollidor, de benestar. De fet, gràcies a diverses formacions que he fet, he vist com realment els nens necessiten sentir-se acollits i, així, treballen millor i aconsegueixen millors resultats.” (Entrevista TA, pàgina 75).

Des del centre, es fomenta un ambient inclusiu per a tots els alumnes a partir de petites accions tals com, escriure a la pissarra la data en les tres llengües treballades a l'escola: català, castellà i anglès. Aquest fet representa una mostra petita, però molt tangible pels infants, de la pluralitat que hi ha al centre (Observació 05/02/2024, pàgina 62). El treball cooperatiu i les activitats col·laboratives estan integrades a l'acció educativa del centre, com a eines que promouen la cooperació, la interacció i el respecte mutu. A més, alguns referents prediquen amb l'exemple, ja que fomenten el respecte i la valoració positiva de la diversitat durant les seves intervencions a l'aula (Observació 07/03/2024, pàgina 67). Tanmateix, tot i que es fomenta una cultura de diàleg obert i respectuós, no es creen espais on es reconegui de manera activa la diversitat i s'apreciï la riquesa que aporta a l'aula.

En el centre, hi ha una absència de materials didàctics que valorin la pluralitat i diversitat cultural i d'origen, limitant l'oportunitat d'aprenentatge per a reflexionar aspectes tals com els prejudicis per raons d'origen, la interseccionalitat i la discriminació múltiple, entre altres. Per exemple, els tallers que realitzen els alumnes de cicle superior estan inspirats en referents femenines que han estat invisibilitzades durant molt temps, fet que fomenta la igualtat de gènere. Això no obstant, en la selecció de les referents no s'ha tingut en compte la diversitat cultural i ètnica en la selecció dels personatges històrics, ja que totes elles són de procedència europea o americana. (Observació 28/03/2024, pàgina 69).

Tècnica d'informació utilitzada	Consideració de les experiències culturals de l'alumnat en l'acció educativa
Documents del centre	Sentiment de pertinença: Participació i implicació de l'alumnat en la comunitat escolar, on tothom col·labora. Relació amb les famílies: Activitats a l'aula per conèixer les experiències culturals de l'alumnat. Comissió LIC: Comissió de treball sobre lingüística, interculturalitat, cohesió i convivència. Educació emocional: Proposta d'activitats per treballar l'educació emocional. Treball per projectes: Foment de la competència d'“aprendre a aprendre” a partir d'experiències d'aprenentatge que consideren les experiències culturals i els interessos dels alumnes.
Entrevistes	Experiències culturals: Impacte significatiu en el rendiment acadèmic. Especialment considerades en les activitats d'aprenentatge de l'aula d'acollida. Influència de les famílies: Impacte significatiu en el rendiment acadèmic, les expectatives i les oportunitats dels alumnes. Justificació de les famílies: Tendència a defensar els seus fills i filles, fins i tot en actes indefensables. Diversitat de suport familiar: Suport inferior de famílies d'origen migrant, comparat amb famílies d'origen no migrant.

	Famílies d'origen magrebí: Més desinterès i descontrol cap a l'escolarització per diverses raons.
Diari de camp	No s'ha observat cap acció relacionada amb aquest concepte.

Taula 9. Conceptes clau de les experiències culturals de l'alumnat en l'acció educativa.

D'entre els diferents valors que guien l'acció educativa, es troba la llibertat individual dins de la col·lectivitat; el sentiment de pertinença al món i la implicació en el progrés cap a un món millor; i la cohesió de la comunitat escolar, a partir de la participació, la implicació i la col·laboració de tothom (PEC, pàgina 6). La identitat del centre es basa en diferents eixos, entre ells, la participació i relació estreta entre les famílies i l'escola, amb activitats a l'aula (PEC, pàgina 7), moments en què s'aprofita per conèixer les experiències culturals de l'alumnat.

“Crec que tots compartim una mica la mateixa visió que és conèixer a l'alumnat per poder considerar tot el que el condiciona, entre altres factors, les seves experiències culturals, en la programació docent.” (Entrevista CA, pàgina 77).

“Quan els alumnes acaben d'arribar, no trec el tema del seu origen i la seva cultural, perquè hi ha un procés de dol. Durant aquest procés, poden no voler parlar del lloc d'on venen, ja que estan en un moment d'acceptació, encara volen tornar, o senten molta nostàlgia i, per tant, no volen expressar-se davant de persones que acaben de conèixer, sobretot, a nivell sentimental. Però quan ells comencen a parlar i comencen a explicar coses del seu país, hi dediquem molta estona perquè amb això sí que se senten reconeguts i tenen ganes de parlar.” (Entrevista TA, pàgina 75).

La comissió de treball LIC, entre altres funcions, proposa activitats per treballar l'educació emocional i actualitza i aplica el Pla de Convivència (PEC, pàgina 8). A més, es fomenta la competència d'“aprendre a aprendre” a partir d'experiències d'aprenentatge que ajudi els infants a donar sentit al món on viuen i al que els passa, senten, preocupa o desitgen (PEC, pàgina 9). En concret, durant la primera fase dels projectes, es considera l'interès de l'alumnat en una situació o problema (PEC, pàgina 10), on les seves experiències culturals tenen una forta influència. Tanmateix, els docents afirmen que, malgrat que les experiències culturals dels alumnes poden tenir un impacte en el rendiment acadèmic de l'alumnat, són les famílies les que realment influeixen.

“He tingut diferents alumnes, de diferents nacionalitats, i les expectatives, les oportunitats, tot té a veure amb la família que han tingut. Després hi estaran les limitacions de cadascú a nivell d'aprenentatges, però això pot ser una persona immigrant, o una persona que hagi nascut a Catalunya. Però crec fermament que és la família, és l'educació que doni aquesta família a aquest alumne i el suport que li doni la família a l'alumne. I des de l'escola estem molt limitats. Vull dir, que les famílies intenten justificar qualsevol cosa per defensar el teu fill o la teva filla. I hi ha coses, ho sento, que són indefensables.” (Entrevista CA, pàgina 78).

“El que he anat veient amb l'experiència de molts anys és que, no és per ficar-me en cap ètnia en concret, però depèn quin tipus d'ètnia siguin, veus que el suport que tenen a casa és molt menys que el que poden tenir nens nacionals, realitats d'aquí de Catalunya o d'Espanya, vull dir que el suport és diferent. Que evidentment que hi ha nens d'aquí que tenen molt menys suport que altres que són magrebins, però normalment veus que els que són magrebins estan com més deixats, no vull dir aquesta paraula, però sí que veus que hi ha un desinterès. Pel que sigui, pel tema cultural, per què els pares no dominen les llengües, per què acaben d'arribar i no sé què, però sí que hi ha un cert descontrol a nivell d'estar darrere de l'infant.” (Entrevista CA, pàgina 81).

Tècnica d'informació utilitzada	Paritat d'assoliments educacionals entre infants de diferents orígens, reduint les desigualtats d'origen
Documents del centre	Visió del centre: Escola per a tothom amb el reconeixement de totes les veus i el respecte per la individualitat i la col·lectivitat. Valors educatius: Desenvolupament personal i professional, l'autonomia i la responsabilitat de l'alumnat. Educació integral: Seguiment curricular individualitzat segons les necessitats de cada alumne. Estructura organitzativa inclusiva: Comissió d'Atenció a la Diversitat, implicació de la comunitat educativa, promoció de la convivència i interacció amb l'entorn. Tasca educativa dels docents: Guia en l'aprenentatge significatiu, consideració de la diversitat d'estratègies d'aprenentatge i dels coneixements previs dels alumnes. Relació amb institucions externes: Col·laboració amb Serveis Socials, psicòlegs, pediatres, etc. a partir del treball en xarxa i les reunions de coordinació. Programes d'Innovació: Promoció del benestar emocional a partir del projecte “Escolta'm” i el programa #aquíproubullying.
Entrevistes	Desigualtats d'origen: Necessitat de treballar a nivell de context, família i barri, per aconseguir la paritat d'assoliments educacionals. Necessitats emocionals: Els infants d'origen migrant requereixen més suport per a la gestió emocional. Metodologies a l'aula d'acollida: Treball dirigit, treball autònom, propostes obertes i agrupament per nivells o parelles d'aprenentatge, per tal de promoure la paritat d'assoliments educacionals.
Diari de camp	Accions de caràcter integral: Accions per compensar les desigualtats per raons d'origen, com ara l'aula d'acollida. Adaptacions curriculars: Ajust del contingut, metodologia i avaluació segons les necessitats, ritmes i nivells d'aprenentatge dels infants. Inclusió i visibilització: Accions per visibilitzar l'alumnat d'origen

	migrant i fomentar la seva participació. Accessibilitat de la comunicació: Estratègies per garantir la comunicació accessible entre escola i famílies, com l'ús d'intèrprets en casos de barrera lingüística.
--	---

Taula 10. Conceptes clau de la paritat d'assoliments educacionals entre infants.

Com a visió del centre, es vol ser una escola per a tothom, on totes les veus siguin escoltades, on tothom se senti reconegut i estimat, on siguin paleses la individualitat i la col·lectivitat, i es respectin els diferents ritmes vitals (PEC, pàgina 5). En efecte, entre els diferents valors que guien l'acció educativa, es troba el desenvolupament personal i professional, l'autonomia i la responsabilitat (PEC, pàgina 6). Així doncs, l'objectiu d'educació integral del centre es concreta, entre altres, en donar el seguiment curricular a cada alumne en funció de les seves necessitats (PEC, pàgina 7). Es realitzen diferents accions, de caràcter integral, que actuen com a eines compensatòries de les desigualtats per raons d'origen, com ara el suport addicional de l'aula d'acollida. A més, també es fan adaptacions curriculars, en les quals s'ajusta el contingut, la metodologia i l'avaluació a les necessitats, ritmes i nivells d'aprenentatge dels infants, independentment del seu origen. De manera menys estructurada, també s'han identificat accions inclusives i de visibilització de l'alumnat d'origen migrant, tals com l'ús d'estratègies per a fomentar la participació de l'alumnat d'origen migrant en les converses de projecte d'aula, on acostumen a mostrar-se menys segurs per a participar (Observació 27/02/2024, pàgina 66).

El centre compta amb una comissió de treball d'Atenció a la Diversitat, formada pel director, el cap d'estudis, els mestres d'educació especial, l'EAP de referència i, si s'escau, els tutors implicats i especialistes externs, la qual planifica, fa seguiment i revisa les mesures del centre per atendre la diversitat de l'alumnat. A més promou canvis per millorar els resultats, l'acollida i l'èxit de l'alumnat (PEC, pàgina 8). De manera global, el centre impulsa metodologies innovadores que permeten atendre favorablement la diversitat a les aules, desenvolupar l'autonomia en l'alumnat i assolir les competències bàsiques (PEC, pàgina 9).

“El que faig és que intento que a l'aula hi hagi sempre diverses tasques per fer. Vaig jugant una mica amb diferents metodologies: treball dirigit, treball autònom, propostes obertes perquè tothom pugui entrar i en un moment donat puguem estar tots alhora parlant o fent un joc oral, o ens dividim per nivells, o ens dividim per parelles d'aprenentatges...” (Entrevista TA, pàgina 75).

Els docents donen resposta a les inquietuds de l'alumnat, guiant-los en el seu aprenentatge significatiu tenint en compte la diversitat de l'alumnat, ja que cada infant té un procés mental i fa ús de les seves estratègies, vinculades amb els seus coneixements i sabers previs (PEC, pàgina 13). A més, l'escola es relaciona amb totes aquelles persones i institucions que atenen els alumnes en qualsevol aspecte (Serveis Socials, psicòlegs, pediatres...), especialment a través del treball en xarxa i les reunions de coordinació (PEC, pàgina 24).

El PD vetlla per la “Participació en Programes d'Innovació que promoguin el benestar emocional i la millora de la convivència” (PD, pàgina 3), la qual es concreta en la implementació

del projecte “Escolta’m”, basat en la realització de tutories individuals o en petits grups que permeten un acompanyament més proper i emocional de l’alumnat, i el programa d’innovació #aquíprobullyng, com a foment del respecte (PD, pàgina 6).

Els docents han buscat diferents estratègies per assegurar que la comunicació entre l’escola i la família sigui accessible. Per exemple, davant la circumstància d’una família d’origen migrant que no dominava el català ni el castellà, es va demanar a una docent del centre amb coneixements avançats de francès, llengua materna de la família, que fes d’intèrpret durant la reunió. D’aquesta manera, es va garantir que ambdues parts estaven informades i treballaven conjuntament per un objectiu comú, el desenvolupament i benestar de l’infant.

5.2. Expectatives i aspiracions de futur de l’alumnat

Aquest apartat respon al segon objectiu del projecte de recerca: analitzar les aspiracions i les expectatives educatives futures dels infants que es troben en l’etapa d’educació primària des d’una perspectiva interseccional que incorpori els següents eixos d’anàlisi: gènere i origen. Per fer-ho, s’ha tingut en compte la informació recollida de les converses establertes amb els vuit alumnes participants, com també dels dibuixos que aquests mateixos han creat. Tot això, ha permès identificar un panorama clar de les expectatives i les aspiracions dels alumnes d’origen migrant, alguns d’ells nouvinguts, en comparació amb els d’origen no migrant. A més, s’ha pogut estudiar la percepció que els infants tenen de l’escola i dels seus referents educatius, com també les dificultats identificades per assolir els futurs desitjats.

La informació extreta es presenta de manera sintetitzada a la taula de continuació.

Origen migrant	Expectatives i aspiracions	Utilitat de l’escola	Altres futurs imaginats	Referents de suport	Dificultats
Sí	Policia	Escriure, resultats acadèmics	Psicòloga infantil Criminalista	Tutora de 5è A Tutora aula acollida	Possibilitat d’estudis superiors
Sí	Futbolista	Esport	Policia	Tutora aula acollida	Cap
Sí	Doctora	Informàtica, matemàtiques	Professora	Tutor de 5è B	Comentaris despectius
Sí	Futbolista	Anglès, esport	Futbolista d’un altre equip	Professora d’anglès	Males cares
No	Professora de ball	Informàtica, esport	Bibliotecària	Tutora de 5è A	Cap
No	Astronauta	Matemàtiques, anglès	Químic	Diferents docents	Rendiment acadèmic

No	Professora	Resultats acadèmics	Perruquera	Tutor de 5è B	Rendiment acadèmic
No	Programador	Matemàtiques	Futbolista	Tutor de 5è B	Rendiment acadèmic

Taula 11. Resum de les converses amb els infants participants.

Pel que fa a l'alumnat d'origen no migrant, hi ha una gran varietat d'aspiracions i expectatives futures. En primer lloc, el Roger vol ser astronauta perquè li encanta l'espai, un interès que va descobrir veient vídeos a YouTube. Inicialment, volia ser químic, però va canviar d'opinió després de descobrir el seu interès per l'espai. El Roger confia que, amb esforç i dedicació, aconseguirà ser astronauta.

“Mireia: Creus que algú et diria que no ho pots aconseguir?”

Roger: No, perquè jo no conec ningú que diria que no.” (Conversa Roger, pàgina 86)

En segon lloc, la Clàudia vol ser monitora de casa de colònies mentre estudia per arribar a ser professora. Abans volia ser perruquera, però va deixar de voler-ho perquè té por de fer malbé els cabells dels clients. Té molt clar que compta amb el suport dels seus amics i amigues dirien que és possible que es converteixi en professora. En tercer lloc, el Pol no ho havia pensat gaire, però considera la possibilitat de ser programador de videojocs. Li agraden les matemàtiques i creu que li podrien ser útils en aquesta carrera. En últim lloc, la Natàlia vol ser professora de ball, ja que té una gran passió per la dansa. També té interès a ser bibliotecària perquè li agrada molt llegir i treballar amb l'ordinador. A més, creu que pot aconseguir les seves metes gràcies a la seva dedicació i el suport de l'entorn.

Els futurs de l'alumnat d'origen migrant també han seguit una tendència molt heterogènia, però diferent dels seus iguals d'origen no migrant. Per exemple, l'Amir vol ser futbolista. També comenta la possibilitat de ser policia per obtenir un millor salari i una millor qualitat de vida, concretament als Emirats Àrabs. L'Amir es veu a si mateix com a intel·ligent i amb capacitat per aconseguir els seus somnis, donant una gran importància al suport de la seva família.

“Mireia: Creus que el teu futur s'assemblarà al dels teus professors?”

Amir: Millor perquè m'encanta la gent i soc intel·ligent.” (Conversa Amir, pàgina 82)

Igual que l'Amir, el Moha vol ser futbolista perquè li encanta jugar a futbol. Creu que el seu millor amic estaria molt content i l'animaria, però no està segur sobre la resta dels companys, ja que alguns el molesten. En concret, el Moha menciona que hi ha un nen que té actituds de rebuig cap a ell, però el Moha no sap per què. Ha pensat a parlar-ho amb ell i el seu mestre, però encara no ho ha fet.

“Mireia: La resta de companys, et dirien que es pot fer realitat?”

Moha: Depèn, perquè hi ha gent que no li caic bé i confia menys en mi. A vegades, hi ha un nen que em molesta una mica i ho he d'aguantar. No sé per què em molesta, però fa coses que a mi no m'agraden i em molesta. Em molesta i ja està, em fa cares i ja està. Quan els nens em molesten, m'haig d'aguantar perquè no sé què fer. No faig res perquè no sé què fer.” (Conversa Moha, pàgina 87)

Pel que fa a la Valeria, voldria ser policia per prevenir crims, criminalista per entendre el pensament dels criminals o psicòloga infantil per ajudar a infants amb problemes, com el seu cosí. Li explicaria les seves aspiracions a la seva mare perquè, igual que ella, valora molt la seva escola per la qualitat de l'educació que rep, en comparació amb altres escoles.

“Mireia: Si li haguessis d'explicar a algú què vols ser de gran, a qui li diries?”

Valeria: A mi madre porque hay algunos niños que no les gusta estudiar y no quieren tener una carrera y yo sí que quiero.” (Conversa Valeria, pàgina 84)

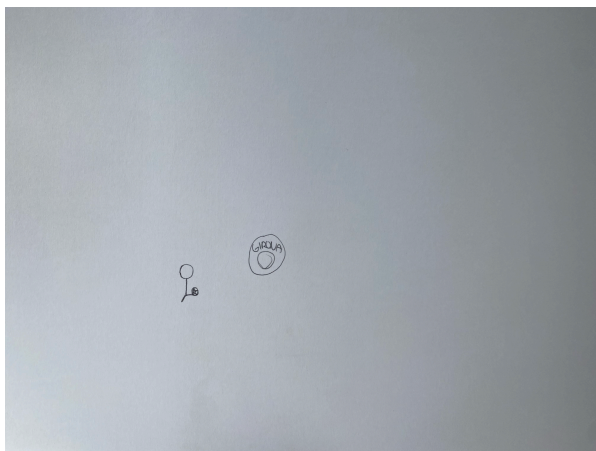
Tot i tenir altres opcions, com ser professora o fer vídeos a YouTube, el que més li agradaria ser a la Noor és ser doctora. Valora les seves possibilitats de ser doctora com a notables, reconeixent que podria trobar dificultats com ara comentaris negatius de companys podrien afectar-la i desanimar-la, ja que tant ella com altres companys han experimentat racisme a l'escola. Tot i els desafiaments, la Noor té clar que vol aconseguir ser doctora i creu que serpa capaç d'aconseguir-ho.

“Mireia: Creus que aquests comentaris poden dificultar que arribis a ser doctora?”

Noor: Bé, potser sí que m'afecta perquè, quan ho fan, doncs jo estic deprimida. Trista, potser. I llavors no em concentro en el que estic fent, em concentro en els comentaris i potser no arribo al que estic fent o al que vull fer.” (Conversa Noor, pàgina 91)

En termes generals, l'escola és percebuda com un recurs important per assolir els objectius acadèmics i professionals. Per a tots els infants participants, els tutors i els docents, en general, són identificats com a referents educatius que juguen un paper crucial en proporcionar orientació i suport, destacant la importància dels resultats acadèmics i el desenvolupament de competències bàsiques com ara l'anglès, les matemàtiques i la informàtica.

Els infants d'origen migrant enfronten comentaris despectius i males cares, suggerint experiències de discriminació o biaix per part de certs companys. En canvi, els infants d'origen no migrant reporten principalment dificultats relacionades amb el rendiment acadèmic. Aquesta diferència és significativa, ja que els infants d'origen migrant no només enfronten barreres acadèmiques sinó també socials, fet que afecta el seu benestar emocional i motivació. De fet, al dibuix del Moha, s'observa que aquest nen se sent excessivament petit, realment perdut. En comparació, podem observar el dibuix d'una alumna d'origen no migrant, com ara la Núria, on es posiciona al centre del full i es dibuixa ocupant tot l'espai.

Imatge 1: A l'esquerra, el dibuix del Moha i, a la dreta, el dibuix de la Núria.

Per part de tot l'alumnat participant, hi ha un reconeixement explícit de l'escolarització com una via per aconseguir les aspiracions professionals desitjades, mostrant una clara comprensió de la importància de l'educació per assolir les seves metes. No obstant això, els infants d'origen migrant són conscients que tant les oportunitats educatives futures com les actituds discriminatòries i de prejudici cap a ells poden afectar el seu rendiment i motivació. En canvi, els infants d'origen no migrant, identifiquen el rendiment acadèmic com la principal barrera per assolir els futurs desitjats.

Mireia: Penses en alguna cosa que pugui passar que faci que no siguis mestra?

Clàudia: Doncs que tregui excel·lents i que em faciliti i que m'esforci, però també pot passar que no tregui excel·lents i que no em faciliti tant. També, que a l'examen de la universitat no ho farà tan bé.” (Conversa Clàudia, pàgina 92)

El Pol no creu que ningú li diria que no aconseguirà ser programador. De fet, es valora amb un 7 de 10 en probabilitat d'èxit, perquè confia en si mateix.

“Mireia: Així és com voldries ser de gran o t'agradaria ser diferent?”

Pol: M'agradaria ser futbolista, però és difícil perquè molt poques persones ho són. Jo ho podria ser, però és difícil perquè hi ha millors persones que jo.” (Entrevista Pol, pàgina 93)

5.3. Influència dels referents en les expectatives i aspiracions dels infants

Aquest tercer apartat respon al tercer objectiu del projecte de recerca: indagar la relació entre la presència de referents d'origen migrant amb les expectatives i les aspiracions educatives de futur dels infants pertanyents a aquest grup socialment vulnerable. Per tal de poder establir la relació, d'una banda, es presenta la informació obtinguda a partir de l'anàlisi documental i les entrevistes. D'altra banda, per tal de tenir la perspectiva dels infants i poder establir una relació tenint en compte ambdues perspectives, també es presenta la informació recopilada amb les converses establertes amb els alumnes. En concret, s'han identificat tres grans categories relacionades amb aquest objectiu, les quals primerament es presenten en una taula resum i, després, se'n fa la descripció pertinent.

Tècnica d'informació utilitzada	Aspiracions i expectatives de futur dels infants
Documents del centre	Millora de resultats educatius i cohesió social: Ajudar els infants a esdevenir persones autònomes, crítiques i compromeses. Seguretat afectiva i emocional: Estratègies per assolir seguretat afectiva i emocional segons el nivell maduratiu dels alumnes. Confiança en les possibilitats: Importància de la confiança en les possibilitats dels alumnes i en les persones adultes de qui depenen. Autoconcepte positiu i autoestima: Potenciar un autoconcepte positiu i una bona autoestima en l'alumnat.
Entrevistes	Desigualtat en aspiracions: Els alumnes d'origen migrant solen tenir menys aspiracions que els alumnes d'origen no migrant. Influència de la situació econòmica: La situació econòmica desfavorable dels alumnes d'origen migrant condiciona els seus futurs. Necessitat d'acollida i escolta: L'alumnat d'origen migrant busca sentir-se acollit i escoltat, més que aprendre.

Taula 12. Conceptes clau de les aspiracions i expectatives de futur dels infants.

L'objectiu prioritari del centre és el d'oferir una educació integral que ajudi els infants a esdevenir persones autònomes, crítiques i compromeses, que puguin participar de forma activa en el seu entorn i en la societat en general (PEC, pàgina 7). L'objectiu d'educació integral del centre es concreta, entre altres, en afavorir l'ús d'estratègies que permetin a l'alumne assolir el grau de seguretat afectiva i emocional que correspon al seu nivell maduratiu (PEC, pàgina 7).

“Casualment, els tres [alumnes d'origen migrant] que tinc a la classe són molt peculiars a nivell emocional. Ho poden ser també els nens d'aquí, per exemple, hi ha nens que també són més difícils, més complicats també, però ells són més tranquils. Emocionalment, necessiten alguna estratègia, els cal més suport que pot ser que a altres nens d'aquí.” (Entrevista CB, pàgina 81).

Es considera indispensable que l'alumnat tingui confiança en les seves possibilitats i en les persones adultes de qui depenen (PEC, pàgina 10), alhora que es potencia un autoconcepte positiu i una bona autoestima (PEC, pàgina 12). A partir de les metodologies emprades, doncs, es vol aconseguir que l'alumnat se senti bé a l'escola, que tingui ganes d'aprendre i de participar en les activitats que s'hi duen a terme (PEC, pàgina 12).

“Jo veig alumnes que s'estimen molt, i alumnes que necessiten molt reforç per part externa. O sigui, alumnes que se senten molt petits, en realitat, davant de les expectatives que poden tenir, i alumnes que són feliços en el moment en què es troben, i que pensen que poden arribar allà. Veig una mica de tot.” (Entrevista CA, pàgina 78).

Tècnica d'informació utilitzada	Influència de l'origen de l'alumnat en la construcció del seu futur
Documents del centre	Orientació educativa: Té com a finalitat el desenvolupament personal i social de l'alumnat en aspectes intel·lectuals, emocionals i morals. Seguiment individual i col·lectiu: Monitoratge del progrés dels alumnes per part de tot el professorat. Implicació de les famílies: Participació activa de les famílies en el procés educatiu. Maduresa personal: Ajudar els alumnes a assolir maduresa en el seu procés de formació personal. Integració en la societat: Facilitar la integració social de l'alumnat.
Entrevistes	Orientació educativa a primària: No està contemplada oficialment, però es realitzen sessions de conversa i tutories individuals seguint el programa Escolta'm. Suport familiar: Importància del suport de la família en el desenvolupament de tot l'alumnat. Context social discriminatori: La societat influeix en la construcció dels futurs de l'alumnat, amb el racisme com un factor diferencial en les expectatives dels alumnes d'origen migrant. Compensació de desigualtats: L'escola hauria d'actuar com un ascensor social per compensar les desigualtats per raons d'origen.

Taula 13. Conceptes clau de la influència de l'origen de l'alumnat en el seu futur.

L'orientació educativa que ofereix el centre té per finalitat contribuir al desenvolupament personal i social de l'alumnat en els aspectes intel·lectual, emocional i moral, d'acord amb la seva edat. Aquesta comporta el seguiment individual i col·lectiu dels alumnes per part de tot el professorat, amb la implicació de les famílies i permet a l'alumnat assolir una maduresa en el seu procés de formació personal i integració en la societat (PEC, pàgina 20). A l'etapa de l'educació primària l'orientació educativa no està contemplada (Entrevista CA, pàgina 78). A més, el suport de la família és molt important en tots els alumnes, indiscutiblement del seu origen. També és molt important l'entorn en el qual aquest alumne creixi, és a dir, les amistats,

els tutors que tinguin, els especialistes que es trobin, etc.

“Si el seu entorn és un entorn més sa, és un entorn en el qual el racisme, per què el racisme existeix, o sigui, no hem d’obviar-lo, però un entorn on el racisme no estigui tan present, potser aquest alumne se sent molt més segur en un futur. Per afrontar-se, el que sigui. En canvi, si té un entorn racista, doncs potser les expectatives són diferents. Perquè en aquest sentit, un alumne que és a Catalunya que no és immigrant, potser el context també influirà, però no tindrà la part del racisme. Tindrà altres pedres a la motxilla, però no tindrà la pedra del racisme, com sí que ho pot tenir una alumna d’origen migrant.” (Entrevista CA, pàgina 80).

En general, s'observa que els alumnes d'origen migrant tenen menys aspiracions que els alumnes d'origen no migrant. Els alumnes nouvinguts o d'origen migrant tenen una situació econòmica més desfavorable, i això els condiciona per les decisions del seu futur.

Els alumnes nouvinguts o immigrants tenen una situació econòmica més desfavorable, i això els condiciona per les decisions del seu futur. Per exemple, tinc alumnes que van a treballar amb els seus pares repartint globus i a elles no les veig amb grans aspiracions. Hi ha altres alumnes que venen a l'escola, però que no estan molt motivades per l'aprenentatge, sinó que estan més motivades per sentir-se en un lloc petit, més acollit, amb una persona adulta que està més per ells.” (Entrevista TA, pàgina 75).

Sense dubte, la projecció que els infants puguin tenir del seu futur depèn del seu origen. Seria idoni trobar-nos en un paradigma social i educatiu en què no passes això i que, des de l'escola, es pogués actuar com a eina compensadora de desigualtats.

“Si la projecció que puguin tenir en un futur depèn de la seva cultura? Sí. M'agradaria pensar que no. Per què també és com dir que els nens de la classe mitjana-baixa seran sempre de la classe mitjana-baixa. És com perpetuar les castes de l'Índia, saps? Que no surten d'aquella classe. M'agradaria pensar que no, que d'alguna manera o una altra es pot arribar a compensar i podem fer com d'ascensor social, perquè això és molt trist. No té origen que tu tinguis un tipus de feina o un tipus d'estudi, que malauradament hi ha estudis que diuen que és així. Jo ho he dit, ho he dit sempre. Els meus amics se'n riuen sempre de què quan parlo de l'ascensor social com a eina compensadora. Ho hem d'intentar, hem de donar oportunitats a tothom perquè tothom pugui ascendir socialment.” (Entrevista CB, pàgina 82).

Tècnica d'informació utilitzada	Influència dels referents educatius propers sobre les aspiracions i expectatives futures de l'alumnat.
Entrevistes	Vulnerabilitat i necessitats emocionals: Els alumnes actuals són més vulnerables, amb més ansietats, necessitant vincles, resiliència i intel·ligència emocional. Programes de tutoria individualitzada: Programes per dedicar temps a l'acompanyament emocional.

	Influència dels educadors: Gran impacte sobre les aspiracions i expectatives dels alumnes.
Draw-and-tell	Tutors del grup classe: Referents educatius que més els ajudarien a aconseguir les seves aspiracions futures de l'alumnat. Aula d'acollida: Reconeixement del suport rebut per part de la tutora de l'aula d'acollida. Reconeixement: Valoració del suport rebut per part de tots els docents i educadors del centre. Valoració docent: Confiança en una valoració positiva davant les aspiracions dels infants, però també desconeixement sobre la reacció dels tutors en saber les aspiracions futures. Insuficiència: Manques de suport adequat per part dels referents educatius davant de situacions discriminatòries.

Taula 14. Conceptes clau de la influència dels referents educatius sobre el futur de l'alumnat.

Els educadors tenen molta influència sobre les aspiracions i expectatives futures dels alumnes. Els alumnes actuals neixen més vulnerables, sobreestimats, amb més angoixes, amb més ansietats i, per tant, necessiten vincles, necessiten resiliència per superar els reptes de l'entorn, necessiten intel·ligència emocional que, pot ser, abans no es necessitava. A partir del programa de tutoria individualitzada Escolta'm, o les tutories individuals no contemplades a nivell d'horari, des de l'escola, es busca donar resposta a aquestes necessitats. Així doncs, cal saber quan parar una classe per a dedicar temps a l'acompanyament emocional dels infants.

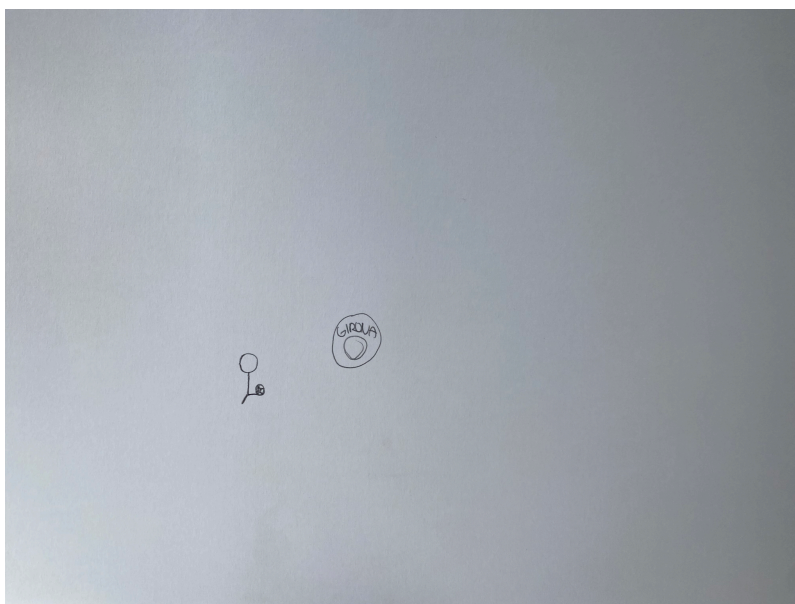
Les interpretacions dels docents que tutoritzen a l'alumnat participant, com a referents educatius directes dels infants, són essencials per entendre les relacions entre aquests i els futurs de l'alumnat. De nou, cal remarcar la composició en termes d'origen d'aquests educadors, tots ells d'origen no migrant, fet que pot influir en les seves interpretacions i perspectives. Cal destacar, també, la importància del context d'aula, és a dir, que les interpretacions es basen en la realitat d'aula i en el coneixement personal dels alumnes per part dels tutors. Per tant, diferents docents poden tenir perspectives molt diverses sobre els mateixos alumnes, influenciant les seves interpretacions.

Pel que fa al dibuix del Moha, els docents l'interpreten el dibuix una indicació de la seva inseguretat i falta de claredat sobre el seu futur.

“Aquí veig que aquest nen se sent realment molt excessivament petit. Molt petit. Que li encantaria poder arribar, però realment ara està perdut. Aquest nen potser no sap ni si arribarà a qualsevol lloc. I simplement diu que vol ser futbolista perquè està perdut.”
(Entrevista Elena, pàgina 79).

“Això és del Moha? Ha fet això? Girona? Que vol jugar a futbolista. Ja està? Aquest dibuix és flipant. D'entrada em sorprèn molt aquest dibuix. Aquest poc detall, aquest poc res que hi ha aquí, perquè no hi ha res. A l'imaginari d'aquest nen, de com és ell jugant

a futbol amb el Girona o el que sigui, és com molt pobre. És molt perdut. No és capaç de fer ni un camp de futbol, ni una porteria, ni una persona amb braços, ni res. Aquí tal qual, “te hago esto” i ja està. A mi m’ha sorprès.” (Entrevista Oriol, pàgina 81).

Imatge 2: Dibuix del Moha.

En Moha destaca el suport de la seva mestra d'anglès, qui creu que el motivaria perquè sempre anima i ajuda molt a tot l'alumnat. Del seu tutor, en canvi, no n'està segur. Mai li ha explicat que vol ser futbolista, però està obert a fer-ho si aquest mostra interès.

“Mireia: De tots els mestres que hi ha a l'escola, qui creus que t'animaria més a aconseguir el que et proposes?”

Moha: La mestra d'anglès, sempre ens anima i ens ajuda molt. Ella sap que m'agrada el futbol, però no li he explicat que vull ser futbolista de gran.

Mireia: Què diria el teu mestre si veiés el dibuix?

Moha: No sé.

Mireia: Li has explicat alguna vegada que vols ser futbolista de gran?

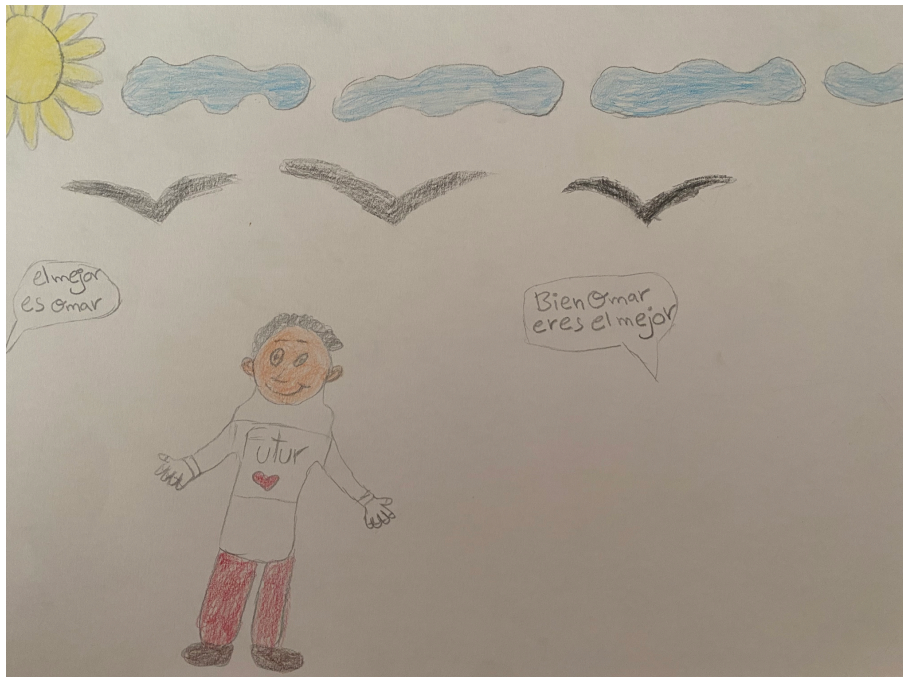
Moha: No.

Mireia: T'agradaria fer-ho?

Moha: Si l'interessa sí.” (Conversa Moha, pàgina 88).

El dibuix de l'Amir, un altre infant d'origen migrant, la tutora, basant-se en el coneixement del comportament de l'Amir a l'aula, destaca la necessitat d'aquest de sentir-se estimat i reconegut positivament.

“Veig una gran necessitat de sentir-se estimat. I de sentir que la gent veu que fa les coses bé. I de fet, coneixent aquest alumne, sé que és així. O sigui, és que ho sé, perquè actua molt bé amb el reforç positiu.” (Entrevista Elena, pàgina 79).

Imatge 3: Dibuix de l'Amir.

L'alumne, per part seva, creu que els seus professors valorarien positivament el seu dibuix i les seves aspiracions, destacant la confiança rebuda per part de la seva tutora de l'aula d'acollida, amb qui comparteix la mateixa afició pel futbol. Dona una gran importància al suport de la seva família, però també reconeix l'acompanyament dels docents.

“Mireia: Què diria la teva mestra si veiés el dibuix? Per què?”

Amir: Diria que ho puc aconseguir. De l'1 al 10, un 9.

Mireia: I la tutora de l'aula d'acollida?

Amir: Un 10 perquè també li agrada el futbol. A l'aula d'acollida m'ha preguntat que vull fer de gran i li ha agradat molt.

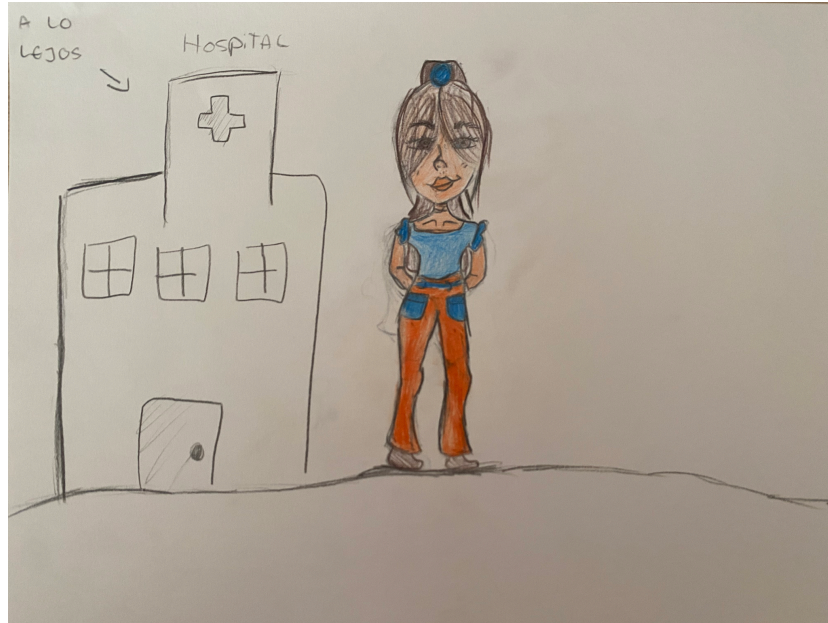
Mireia: I imagina't que de gran ets futbolista. A qui li donaries les gràcies per haver-te ajudat a arribar fins aquí?

Amir: A la meva mare i pare i una mica als professors.” (Conversa Amir, pàgina 83).

Les interpretacions dels docents sobre el dibuix de la Noor són variades. D'una banda, el tutor de l'alumna destaca la complexitat en les seves aspiracions professionals i, d'altra banda, la docent de l'altre grup classe de cinquè, ho analitza a partir d'una visió de simplicitat i autosuficiència.

“Suposo que no sé si deu ser de la Clàudia, que té molta pinta, però no sé si m'equivoco. Sí, aquest és d'ella. Aquest és de la Noor? M'ha despistat. Curiós. La Noor aquí ha fet una noia molt estilitzada. Molta parafernàlia, aquesta noia. I aquí un dibuix d'un hospital. Suposo que deu ser metge o infermera.” (Entrevista Oriol, pàgina 81).

“És una cosa que potser pot no passar. No ho veig gaire destacable, no? En aquest sentit. Això ho veig com simple, no? De dir, jo vull això i això. Això, altra, punt. Ni necessito els altres, ni necessito res més. O sigui, és el que hi ha i jo al meu.” (Entrevista Elena, pàgina 79).

Imatge 4: Dibuix de la Noor.

Encara que no li ha explicat les seves aspiracions i expectatives, i li agradaria fer-ho, la Noor creu que el seu tutor diria que ser doctora és una bona opció i que és possible aconseguir-ho. A més, creu que el seu tutor pot ajudar-la a solucionar els problemes amb els companys que li fan comentaris discriminatoris, però també sent que aquest, a vegades, es conforma amb unes disculpes forçades per part dels altres infants.

“Mireia: Com creus que el teu mestre podria ajudar-te a ser doctora?”

Noor: Que solucioni els problemes. Doncs per exemple la gent que em parla malament o que, per exemple em diu comentaris que no m'agraden, l'Oriol ho intenta solucionar i llavors, perquè em quedo més tranquil·la i llavors continuo amb el que estava fent. Llavors ja no penso en això.

Mireia: Creus que aquests comentaris t'afecten tot i que després se solucionin?

Noor: A veure, a vegades quan se solucionen penso, per exemple, l'Oriol a vegades diu a la persona amb qui estic barallada que em demani perdó, però sento que ho diu per

una obligació. Llavors no em quedo tranquil·la perquè segurament amb el que estic barallada o amb la que estic barallada encara està malament amb mi i llavors, no m'agrada. Per exemple, a tercer eren racistes amb mi pel color de pell que tenia i això em va portar problemes.” (Conversa Noor, pàgina 90).

A l'escola, però, la Noor ha experimentat comentaris i actituds racistes. Quan aquestes situacions discriminatòries s'han generat, no sempre ha sentit que ha rebut el suport dels adults referents, fet que l'ha afectat al seu benestar emocional i l'ha fet sentir poc escoltada.

“Mireia: Quan passen aquests comentaris els educadors fan alguna cosa per parar-ho o no sempre?

Noor: Bueno, a vegades quan hi ha problemes les monitores de menjador no fan gaire. Per exemple, si estem al menjador, i els dic una cosa, doncs a vegades diuen ai, no passa res, no sé què. Jo em sento malament bàsicament perquè és una cosa que a mi m'afecta i que no m'agrada que m'ho faci.

Mireia: Quan et diuen no passa res, li dius després a algun mestre?

Noor: Jo sempre quan no em fan cas intento dir al meu tutor, però ell diu que s'ho digui a la monitora i la monitora a mi no em fa cas. Llavors al final ningú m'acaba fent cas.

Mireia: Creus que aquests comentaris després de tot acaben afectant?

Noor: Sí, m'ofèn que sempre hi ha persones que diu coses als altres només pel color de pell o pel físic. Per exemple, quan fem grups petits a mi sempre em deixen de costat. Vam tenir un conflicte perquè érem quatre nenes i cap volia anar amb mi. Al final van fer un grup de tres i jo vaig anar amb un nen. No vam solucionar el problema perquè el tutor no ho va veure.

Mireia: Sents que els professors quan passa alguna cosa t'ajuden? O a vegades veus que no ho veuen tot?

Noor: No ho veuen tot.

Mireia: Tu els expliques tot o a vegades tampoc?

Noor: A vegades no, perquè sento que no tindrè amigues perquè em queixo. Sento que diuen que em queixo de tot i, per això, no ho dic.” (Conversa Noor, pàgina 91).

El dibuix de la Valeria és interpretat com una cerca de protecció i estabilitat, influenciada per la seva condició de nouvinguda.

“Per l'expressió de la cara, puc veure que li fa il·lusió ser policia. Voler ser policia pot representar la necessitat que té aquesta nena de protecció i estabilitat, ja que va arribar aquí fa menys de dos anys” (Entrevista Elena, pàgina 79).

Imatge 5: Dibuix de la Valeria.

Pel que fa a la Valeria, considera que tant la tutora de l'aula d'acollida com la tutora del grup classe es posarien contentes per ella i la motivarien a aconseguir les seves aspiracions i expectatives. A més, l'alumna creu que anar a l'escola és essencial per aconseguir les seves aspiracions, ja que confia en la importància de cursar estudis superiors i, per tant, considera tenir bon rendiment acadèmic és crucial.

"Mireia: Si li haguessis d'explicar a algú de l'escola què vols ser de gran, a qui li diries?"

Valeria: No sé... La Noor. Tambien, la tutora de l'aula d'acollida porque ayuda a que los niños aprendan más rápido.

Mireia: Algun mestre més?

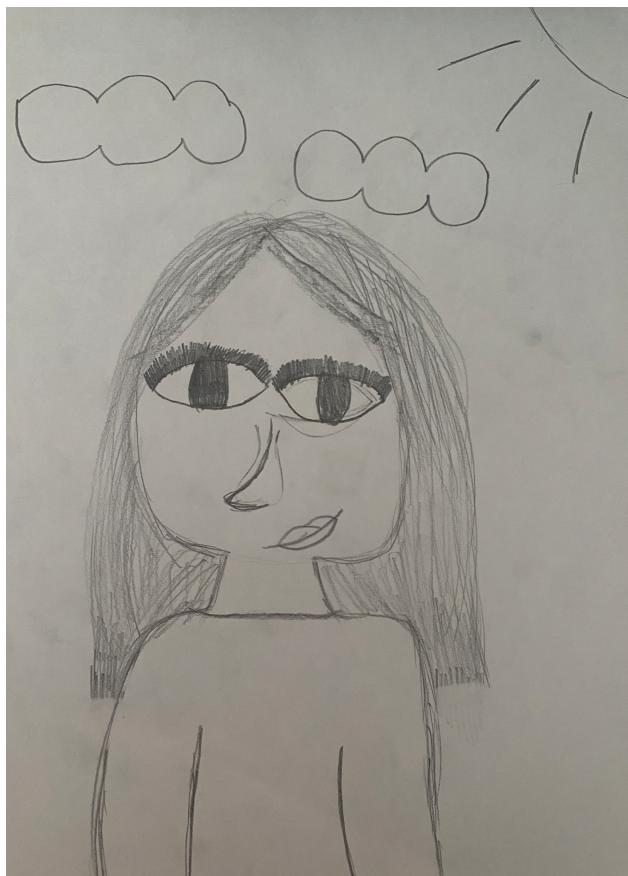
Valeria: Mi tutora porque siempre dice que tenemos que estudiar mucho para conseguir algo.

Mireia: Què diria la teva tutora si veiés el dibuix?

Valeria: Creo que se pondría contenta y que me animaría." (Conversa Valeria, pàgina 84).

Segons els comentaris dels docents, els dibuixos dels infants d'origen no migrant reflecteixen diferents nivells de confiança i claredat en les seves aspiracions i expectatives de futur. En concret, la tutora de l'alumna interpreta que la Núria es veu tranquil·la i segura que aconseguirà el seu objectiu sense necessitat de res més.

“Aquí veig tranquil·litat. Sí. És a dir, de jo arribaré allà i ja està. Ja està. I no hi ha res, no necessito res més. Aquí estic completament tranquil·la i arribaré.” (Entrevista Elena, pàgina 79).

Imatge 6: Dibuix de la Núria.

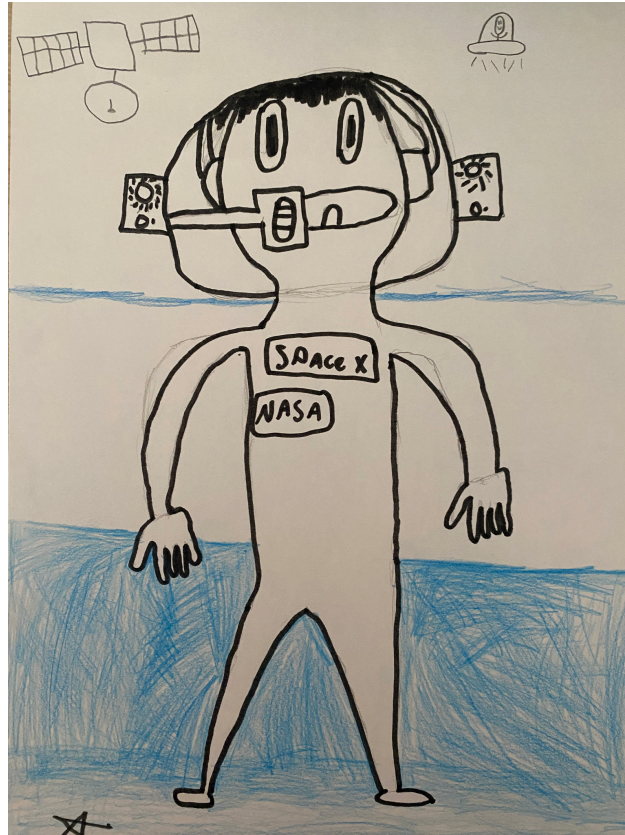
La Núria valora l'educació com a clau per assolir els seus objectius i reconeix el suport dels docents, remarcant que aquests estarien contents i orgullosos dels seus èxits futurs. En concret, destaca el rol de la seva tutora, qui li ha ensenyat moltes habilitats acadèmiques.

“Mireia: Què diria la teva mestra si veiés el dibuix? Per què?”

Núria: Que és normal que m'agradi molt i que vulgui ser professora de ball perquè em veu al pati i a tots els llocs ballant. Li agradaria molt que fos bibliotecària perquè com és professora ella diu que hem de tenir molt bé la comprensió lectora. A més, vol que tinguem bona lletra, que no sigui ni molt gran ni molt petita, que hi hagi marges i tot això.” (Conversa Núria, pàgina 85).

En canvi, del dibuix del Roger, se'n destaca la seva imaginació i determinació, remarcant la confiança de l'alumna en assolir les seves aspiracions.

“Veig una imaginació de dir, jo arribaré aquí perquè jo ho vull ser. Veig el cap ple d'ocellets, dient sí, sí, sí, és que jo arribaré aquí perquè jo seré astronauta 100% i em dibuixo supergran, ocupo tot el full. I a la NASA amb un satèl·lit amb mi, inclús aliens.” (Entrevista Elena, pàgina 79).

Imatge 7: Dibuix del Roger.

En Roger, malgrat no estar segur de la reacció de la seva tutora en veure el seu dibuix, creu a aquesta l'animaria a perseguir el seu somni. Si aconsegueix ser astronauta, afegirà, donaria les gràcies a la seva família i als seus amics, però també a tots els mestres que ha tingut, reconeixent el seu suport per aconseguir les seves aspiracions i expectatives.

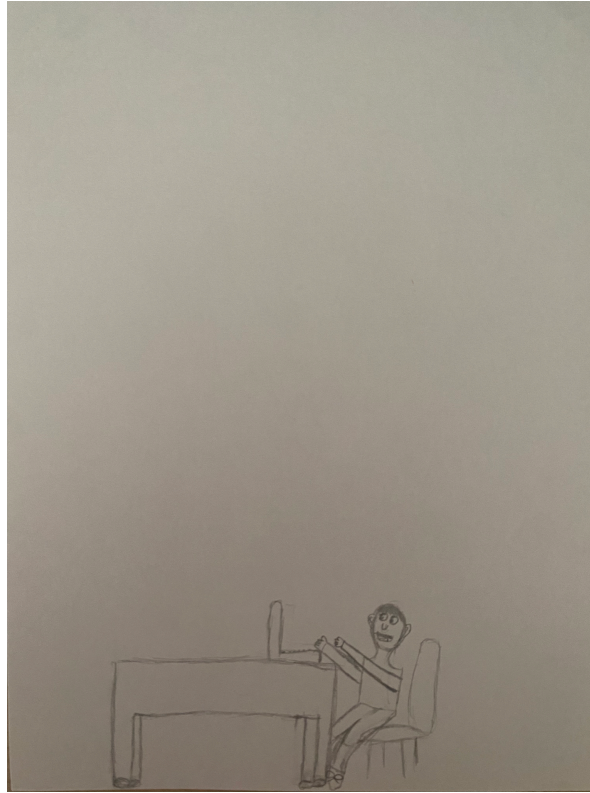
“Mireia: Creus que la teva mestra diria que es pot fer realitat?”

Roger: Sí perquè si em concentro i treballa molt, tot es pot fer realitat. Crec que em diria que segur que aconsegueixo ser astronauta.” (Núria, Conversa 4).

Tots dos tutors tenen interpretacions similars sobre el dibuix del Pol, del qual en destaquen la senzillesa i l'actitud de conformisme.

“La veritat és que no sabria dir-te. No sé com interpretar-lo. Sorprèn, aquest. Sí, perquè és com molt senzilla a la vegada, no? Però no hi ha res més, també està justament a baix.” (Entrevista Elena, pàgina 79).

“El Pol, bé, programador. Programador informàtic, bé. Ja va amb ell pensar faig qualsevol cosa i ja m'està bé i ja està, no?” (Entrevista Oriol, pàgina 81).

Imatge 8: Dibuix del Pol.

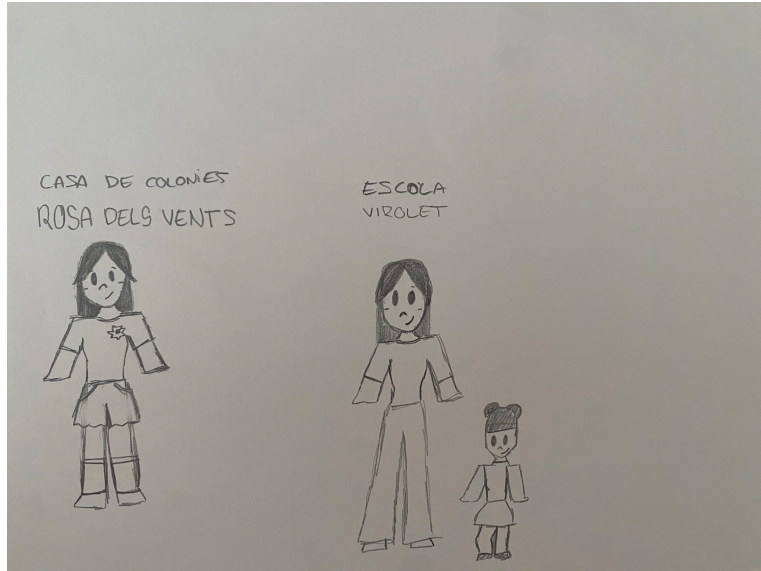
El Pol creu que tothom a l'escola li donaria suport, des de les monitores de menjador fins a tots els docents. A més, confia que anar a l'escola l'ajudarà a aconseguir els seus objectius futurs.

“Mireia: Qui creus que et donaria suport de l'escola?”

Pol: Tothom.” (Conversa Pol, pàgina 93).

En últim lloc, a partir del seu dibuix, es presenta a la Clàudia com una persona ordenada i amb la vida planificada, amb aspiracions ben clares.

“La Clàudia és molt ordenada, o sigui, mira-la. La Clàudia és que molt ordenada, la Clàudia és que té tot planificat. La Clàudia quan sigui gran tindrà la seva vida tota planificada. Ella sabrà quan s'ha de casar, quan ha de tenir fills, etc. Per mi és superinteressant parlar amb aquesta persona.” (Entrevista Oriol, pàgina 82).

Imatge 9: Dibuix de la Clàudia.

Si el seu tutor veiés el seu dibuix, la Clàudia creu que aquest diria que el seu pla està ben pensat, ja que treballar com a monitora de colònies li permetria guanyar diners mentre estudia per ser professora. De fet, la Clàudia remarca que l'Oriol seria la persona que més l'ajudaria a aconseguir ser professora.

“Mireia: Si haguessis d'explicar-li a algú que vols ser mestra d'escola, qui creus que és la persona que t'ajudaria més?”

Clàudia: Crec que l'Oriol. L'Oriol. Sí.” (Conversa Clàudia, pàgina 93).

5.4. Impuls de la competència intercultural i antiracista als centres educatius

Aquest últim apartat respon al quart objectiu del projecte de recerca: potenciar la competència intercultural i antiracista dels centres educatius a partir d'establir recomanacions i mesures inclusives en l'orientació educativa. Per fer-ho, s'ha tingut en compte la informació recollida de l'última entrada del diari de camp. Aquesta correspon a la presentació dels resultats obtinguts amb la recerca d'aquest treball en una reunió de claustre on van assistir tots els docents que fan intervenció educativa amb l'alumnat de cinquè de primària, nivell dels infants participants en la present recerca.

La reunió va començar amb una breu introducció per part del coordinador dels nivells, agraint la presència de tots els docents i destacant la importància de la recerca per millorar la competència intercultural i antiracista del centre educatiu. Primerament, es va fer una exposició oral on es van mostrar els resultats obtinguts, on es van presentar les expectatives i les aspiracions dels infants entrevistats. Es va explicar que els infants d'origen migrant tenen aspiracions i expectatives de futur variades, com ara policia, futbolista o doctora, però es troben amb barreres emocionals que poden dificultar el seu camí. En el cas dels infants d'origen no migrant es van observar aspiracions de programador, astronauta i professora, entre altres.

Aquests infants, però, van reportar menys obstacles, ja que compten amb una major percepció de suport dels docents.

Després, es va mostrar que els infants d'origen no migrant perceben un suport més consistent i explícit dels seus tutors en comparació amb els infants d'origen migrant, que han sentit que no són compresos del tot o que el suport és insuficient davant de situacions discriminatòries. A més, es van compartir alguns dels comentaris més significatius dels alumnes, tant d'origen migrant com no migrant, per il·lustrar les seves perspectives i vivències personals. Per exemple, es van destacar els casos de l'Amir i la Valeria, que aprecien molt el suport de la seva tutora de l'aula d'acollida, i de la Noor, que ha experimentat manca de suport adequat per part dels seus referents educatius. A més a més, es van mostrar els dibuixos realitzats pels infants on representaven les seves aspiracions de futur. Els dibuixos es van acompanyar dels comentaris destacables dels infants.

Després de la presentació, es va obrir un torn de paraules perquè els docents poguessin compartir les seves impressions i reflexions sobre els resultats. Molts docents van expressar la seva sorpresa davant de les diferències en la percepció de suport entre els alumnes d'origen migrant i no migrant, reconeixent la necessitat de ser més conscients i sensibles a les necessitats específiques dels alumnes migrants. A més, es van discutir diverses propostes per millorar de manera immediata el suport als alumnes d'origen migrant, com ara la realització de tutories individualitzades de manera més recurrent.

La reunió va concloure amb un resum de les principals conclusions i amb l'establiment d'un pla d'acció per implementar les mesures inclusives recomanades. Es va acordar dues grans accions. D'una banda, establir mecanismes de suport emocional per a tots els alumnes, amb especial atenció als d'origen migrant, a partir del programa Escolta'm, basat en la creació d'espais de conversa entre docents i alumnes. D'altra banda, presentar els resultats i les conclusions de la recerca a una reunió de claustre general, és a dir, on assisteixin tots els membres de l'equip educatiu del centre, amb l'objectiu de conscienciar sobre la importància de treballar la competència intercultural i antiracista del personal. Així doncs, la reunió va finalitzar amb un compromís col·lectiu per part de tots els docents d'aplicar les recomanacions i treballar conjuntament per crear un entorn escolar més inclusiu i just per a tot l'alumnat.

6. Discussió

Per concloure aquesta recerca, s'exposaran les afirmacions més rellevants de l'anàlisi de dades, interconnectades amb el marc teòric, per determinar què es pot aprendre de l'estudi de cas dut a terme.

La documentació del centre deixa molt clara l'objectiu general d'aquest: la formació d'una escola basada en el respecte, la tolerància i la col·laboració, utilitzant metodologies innovadores que personalitzin l'aprenentatge, promoguin el treball en equip i les relacions personals, i proporcionin acompanyament emocional de l'alumnat. Això no obstant, confirmant la cultura impregnada de racisme i superioritat occidental dins la qual actuen els docents en el

marc educatiu formal (Gil del Pino, García Fernández, i Manrique Gómez, 2017) les respostes davant situacions discriminatòries de l'equip educatiu no sempre garanteixen la tolerància zero de les accions racistes perquè, segons indica Lammert (2022), s'estableixen rols de subordinació cap als alumnes pertanyents a col·lectius diferenciats.

Des del centre, es prioritza la relació estreta entre famílies i escola, ja que l'equip docent reconeix que les famílies tenen un impacte significatiu en el rendiment acadèmic dels alumnes, relació que confirmen els autors Besalú (2016) i Suárez-Orozco et al. (2015). A més, aquests reconeixen que les experiències culturals dels alumnes poden influir en el seu rendiment acadèmic, especialment quan provenen de famílies migrants. L'escola també influeix fortament, sent el principal àmbit de socialització, però amb pràctiques discriminatòries i baixes expectatives en alguns casos (Manzano i Tarabini, 2022). En efecte, malgrat que el professorat procura mantenir una actitud d'acceptació davant la diversitat de l'aula, creant un ambient acollidor sense prejudicis, s'identifiquen pràctiques discriminatòries per raó d'origen, com ara la reproducció d'estereotips (Serra, Besalú i Casademont, 2016) o la manca de materials didàctics que reflecteixin la diversitat cultural i ètnica. Si ens atenim a la manca de diversitat en l'equip educatiu, tal com afirma Narciso (2021), comprendrem la intensificació de dinàmiques que contribueixen a una reproducció cultural de les desigualtats, dificultant la integració i l'èxit dels estudiants migrants (Bourdieu, 1977).

Confirmant les conclusions de Carrasco, Pàmies, Narciso i Sánchez (2018), l'equip educatiu del centre observa una disparitat d'aspiracions entre els alumnes d'origen migrant i els no migrants, amb els primers sovint tenint menys expectatives a causa de situacions econòmiques desfavorables i sentiment de marginació per part de la societat majoritària (Besalú, 2016; Autiero i Nese, 2023). L'orientació educativa del centre busca el desenvolupament integral dels alumnes en els àmbits intel·lectual, emocional i moral, amb la participació activa del professorat i les famílies, principals agents influents (Autiero i Nese, 2023). Tot i que a primària l'orientació no és explícitament contemplada, es realitzen sessions de conversa i tutories individuals per abordar les necessitats dels alumnes, promovent el desenvolupament de relacions personals entre docents i alumnes, tal com suggereix Besalú (2016) com a eina promoure la pedagogia antiracista i evitar la discriminació.

Els educadors exerceixen una gran influència en les aspiracions i expectatives dels alumnes, especialment en un context en què els estudiants neixen més vulnerables i amb més necessitat d'atenció emocional. En general, els alumnes d'origen no migrant mostren confiança i seguretat en les seves aspiracions, mentre que els alumnes d'origen migrant necessiten més suport emocional i es veuen afectats per factors com el racisme i la inseguretat. Aquesta diferència entre ambdós grups d'alumnes afirma la teoria de la reproducció que, sostenint pràctiques educatives que reflecteixen les creences racistes dels actors, impactant favorablement l'alumnat d'origen no migrant i perjudicant l'alumnat migrant (Besalú, 2016). A més, les expectatives del professorat sobre els alumnes migrants sovint no coincideixen amb les seves pròpies aspiracions (Carrasco i Molins, 2018).

Les diferències de gènere en les expectatives educatives també afecten els alumnes d'origen migrant (Montes, 2017), per la qual cosa és crucial considerar tant l'origen com el gènere per

comprendre millor les aspiracions i expectatives dels alumnes (Autiero i Nese, 2023). Si analitzem les aspiracions de l'alumnat en clau de gènere, podem observar com l'alumnat de gènere masculí tendeix a dibuixar futurs relacionats amb professions científiques i tècniques, com ara astronauta, programador o químic, mentre que l'alumnat de gènere femení tenen aspiracions de caràcter social i servei comunitari, tals com professora, doctora o psicòloga infantil. Així mateix, si analitzem més concretament els futurs de les alumnes, observarem que les d'origen migrant tendeixen mostren aspiracions que inclouen professions de prestigi, com ara policia, mentre que les d'origen no migrant tenen aspiracions que podrien percebre's com menys prestigioses en comparació, com ara bibliotecària.

La manca de competència intercultural i antiracista dels docents provoca situacions discriminatòries i reforça la desigualtat de l'alumnat migrant (Narciso, 2021; Kolluri et al., 2023), ja que l'alumnat d'origen migrant ha manifestat no sentir-se escoltat ni que rep el suport necessari per fer front a situacions discriminatòries per raó d'origen. Aquesta distància relacional entre l'infant d'origen migrant i l'educador (Manzano i Tarabini, 2022) és explicable gràcies a les investigacions de Sánchez-Martí, Pàmies, Caravaca i Llos (2022) i Rachel Brooks (2020), les quals destaquen que les pràctiques discriminatòries que afecten els estudiants d'origen migrant són exacerbades per la falta de reconeixement del racisme i les polítiques discriminatòries.

Entre l'alumnat d'origen migrant, s'identifica una necessitat més elevada d'atenció emocional i d'acollida per part l'escola, reconeixent als docents que els fan sentir estimats i reconeguts positivament com aquells que els donen més suport, confirmant les conclusions de l'autor Vincent-Lancrin (2008). Tal fet confirma la importància de desenvolupar i mantenir la competència antiracista per evitar la discriminació i promoure la igualtat d'oportunitats (Besalú, 2016). A més, l'alumnat d'origen migrant, però també el no migrant, reconeix una influència més notable entre els docents amb qui comparteix afinitats, confirmant les teories dels models a seguir de Yarnell i Bohrnstedt (2017) i Kearney i Levine (2020).

Quan es van presentar els resultats de la recerca als docents que intervenen en l'acció educativa dels infants participants, destacant que els alumnes d'origen migrant enfronten més barreres emocionals i menys suport docent en comparació amb els no migrants (Montes, 2017; Curran, 2017). Els docents van reconèixer la necessitat de ser més sensibles a les necessitats dels alumnes migrants, acordant dues accions principals: implementar més suport emocional i, d'acord amb els autors Besalú (2016) i Blakeney (2005), comunicar a tot el personal educatiu els resultats identificats, per tal d'emprendre accions a favor d'una pedagogia antiracista i un equip educatiu interculturalment competent. Així doncs, els resultats de recerca han estat fonamentals per a dissenyar propostes d'intervenció educativa per a la millora de la competència intercultural i antiracista, en concret, del centre educatiu analitzat i, en general, del global d'escoles del país.

6.1. Recomanacions

Prenent els resultats obtinguts com a punt de partida, cal posar èmfasi en diferents àrees que requereixen una atenció específica. Calen programes específics que abordin les necessitats acadèmiques i emocionals dels infants d'origen migrants, incloent-hi mentors i tutors especialitzats. És crucial, també, implementar polítiques escolars que fomentin la inclusió i combatin la discriminació, millorant la formació dels docents en competència intercultural i antiracista. Els alumnes d'origen migrant necessiten accés a recursos psicosocials per ajudar-los a superar les barreres emocionals i socials que enfronten. En resum, els resultats gràcies a la participació dels infants, confirma la necessitat d'una resposta educativa integral que consideri aquests factors, creant un entorn educatiu on tots els alumnes, independentment del seu origen, tinguin les mateixes oportunitats per a desenvolupar-se a nivell acadèmic i personal, assolint, així, les seves aspiracions i expectatives.

7. Conclusions finals

La realització d'aquest projecte m'ha permès donar resposta a una inquietud personal que va néixer arran de la realització d'unes pràctiques curriculars en un centre amb gran diversitat d'alumnat en termes d'origen. Així mateix, després de cursar un semestre a la Universitat de Stellenbosch, a Sud-àfrica, país amb una història, present i passada, plena de racisme, va quedar lliure de dubtes la necessitat personal d'avencar-me en una recerca sobre l'absència de referents educatius propers i la seva influència en els futurs de l'alumnat d'origen migrant. El present treball, doncs, m'ha brindat l'oportunitat de reconèixer i explicitar part de la realitat racista i discriminatòria que pateix l'alumnat d'origen migrant en el context d'educació formal, amb la intenció final d'activar mesures inclusives.

Endinsar-me en la recerca literària a partir de la lectura de teòrics experts en els camps abordats, ha estat una experiència francament enriquidora, tant a nivell acadèmic com professional i personal. L'oportunitat posterior de provar i comprovar les conclusions teòriques en el context d'una escola real, ha esdevingut clau per a validar la teoria amb la pràctica, oferint la possibilitat d'exemplificar tot l'exposat amb casos reals i paraules directes dels infants i dels educadors implicats. Així doncs, gràcies a la realització d'aquest Projecte de Final de Grau he pogut identificar situacions problemàtiques o barreres reals que els infants d'origen migrant enfronten dins el context d'educació formal, reafirmant la necessitat immediata d'actuar per assegurar un la formació, present i futura, dels equips educatius per a desenvolupar la competència intercultural i antiracista.

Com a futura docent i, per tant, referent educativa d'alumnat d'educació primària, assumeixo la responsabilitat, social i professional, de prendre consciència sobre la realitat racista en la qual es desenvolupa l'alumnat actual, amb l'objectiu de desenvolupar la competència intercultural i antiracista. Gràcies a la identificació de la problemàtica causada per l'absència de referents educatius d'origen migrant i, per tant, la manca de sensibilització per part dels equips educatius actuals, majoritàriament formats per docents d'origen no migrant, s'ha identificat de manera clara i distinta la necessitat de transició cap a un paradigma educatiu basat en centres

educatius interculturals i antiracistes. Un context en què la relació estreta entre famílies i escola, així com el suport emocional, esdevenen factors clau per millorar el rendiment acadèmic i personal de l'alumnat d'origen migrant, fomentant un entorn inclusiu on es respecti i valori la diversitat. En conclusió, la temàtica que abraça la recerca exposada representa una espurna d'interculturalitat crítica que pretén contribuir en l'erradicació del racisme social i estructural, sovint invisible per als grups que gaudeixen de tal privilegi.

8. Limitacions i futures línies de recerca

Tanmateix, al llarg de la realització de la recerca, especialment durant la fase de recollida de dades, s'han identificat algunes limitacions que podrien haver proporcionat una major validesa als resultats qualitatius de la recerca. No comptar amb participants de l'etapa d'educació infantil, com tampoc d'altres cursos d'educació primària, ha representat una limitació per a les conclusions de la recerca, ja que la configuració dels itineraris formatius, en clau d'orientació educativa, es comencen a treballar en les etapes més primerenques de l'educació obligatòria. Això no obstant, per raons de temps i recursos disponibles no ha estat viable abraçar ambdues etapes educatives, com tampoc més d'un nivell d'educació primària. En qualsevol cas, poder comptar amb la participació d'alumnes amb els quals, prèviament, havia tingut l'oportunitat d'establir un vincle gràcies a la realització de les pràctiques curriculars, ha facilitat l'obtenció d'informació de més qualitat i extensió per part de l'alumnat.

Altrament, l'absència de membres de l'equip educatiu d'origen migrant ha limitat els resultats de la recerca, ja que no s'ha pogut validar la influència directa per part d'aquests. A més a més, la realització d'entrevistes a només tres docents, malgrat que aquests eren els principals referents educatius dels alumnes participants, ha condicionat a la validesa de les conclusions sobre la competència intercultural i antiracista de l'equip educatiu del centre perquè només s'han comptat amb tres perspectives. Hauria estat interessant, també, la realització d'entrevistes amb els membres de l'equip directiu del centre, com a principals responsables de la redacció de la documentació del centre, com també la realització d'observacions en altres grups classe i reunions de claustre, ja que únicament s'ha observat el curs de cinquè de primària i els claustres de cicle superior.

Malgrat les limitacions identificades, l'execució del present treball ha estat tot un èxit, ja que ha permès l'obtenció de conclusions sòlides sobre la influència dels referents educatius en la construcció dels futurs de l'alumnat d'origen migrant. A més, pel sol fet d'haver impactat directament en la realitat d'un centre, conscienciant a l'equip educatiu sobre la necessitat immediata d'activar mesures inclusives per assegurar el desenvolupament present i futur de l'alumnat d'origen migrant, es pot sentenciar com a exitós l'estudi dels objectius del treball.

Durant l'elaboració de la recerca, s'han reconegut altres variables que podrien ser objecte d'estudi en futures recerques per tal d'extreure afirmacions més concloents i qualitatives sobre aquesta qüestió tan complexa. En concret, seria interessant aprofundir en la relació entre la gestió emocional de l'alumnat d'origen migrant i la competència intercultural i antiracista dels seus referents propers, com afecta o quines són les variables concretes que contribueixen a la

millora de la gestió emocional de l'alumnat. Una possible segona àrea d'investigació seria l'estudi de les aspiracions i expectatives futures de l'alumnat d'origen migrant al llarg de tota l'etapa d'escolarització obligatòria, és a dir, des d'educació infantil fins a educació secundària, posant èmfasi en el perfil dels referents educatius en cada etapa, és a dir, el seu origen i la seva formació en termes d'inclusió i atenció a la diversitat, concretament per raó d'origen.

9. Referències bibliogràfiques

Autiero, A i Nese, A. (2023). *Cultural persistence or change? Gender differences in educational expectations of first and second-generation immigrants in Italy*. SpringerOpen 79:22 <https://doi.org/10.1186/s41118-023-00202-z>

Azzolini, D. i Barone, C. (2013). *Do they progress or do they lag behind? Educational attainment of immigrants' children in Italy: The role played by generational status, country of origin and social class*. Research in Social Stratification and Mobility, 31, 82–96.

Besalú, X. (2016). *No som aquí per rendir-nos: La pulsio ètica de la pedagogia*. Associació de Mestres Rosa Sensat.

Boland, Colleen. 2021. *European Muslim Youth and Gender (in)Equality Discourse: Towards a More Critical Academic Inquiry*. Social Sciences 10, 4: 133. <https://doi.org/10.3390/socsci10040133>

Blakeney, A. M. (2005). Antiracist Pedagogy: Definition, Theory, and Professional Development. *Journal of Curriculum and Pedagogy*, 2 (1), 119-132. <https://doi.org/10.1080/15505170.2005.10411532>

Bonilla-Silva, E. (2013). *Racism without Racists: Color-Blind Racism and the Persistence of Racial Inequality in America*. Lanham: Rowman & Littlefield.

Brooks, R. (2020). *Educational Responses to Racialized Citizenship in Diverse Societies*. Social Sciences.

Campos, Alejandro. 2012. *Racialización, racialismo y racismo: Un discernimiento necesario*. Universidad de la Habana 273: 184-99.

Carrasco, S., i Molins, C. (2018). *Aspiracions i oportunitats. Reduir l'abandonament escolar prematur des de la perspectiva de l'equitat. Estudi de cas a Sabadell i propostes d'actuació*. RESL.eu. Diputació de Barcelona - Ajuntament de Sabadell. (Informe d'investigació no publicat).

Carrasco, S., Pàmies, J., Narciso, L. i Sánchez, A. (2018). Abandono escolar prematuro y alumnado de origen extranjero en España: ¿Un problema invisible?. *Anuari CIDOB de la immigració*, (pp. 212-236). CIDOB. <http://doi.org/10.24241/AnuarioCIDOBInmi.2018.212>

Clark, A. i Moss, P. (2017). *Listening to Young Children, Expanded Third Edition: A Guide to Understanding and Using the Mosaic Approach*. Jessica Kingsley Publishers.

Curran, M. (2017). *¿Qué lleva a los jóvenes a dejar los estudios? Explorando los procesos de (des)vinculación escolar desde una perspectiva de clase y género*. [Tesi doctoral, Universitat Autònoma de Barcelona]. Tesis doctorals en xarxa. <https://www.tdx.cat/handle/10803/405662>

Departament d'ensenyament. *DECRET 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu*. Generalitat de Catalunya.

Eisenberg, N., Fabes, R. A. i Spinrad, T. L. (2006). *Prosocial Development*. N. Eisenberg, W. Damon i R. M. Lerner (Eds.). *Handbook of child psychology: Social, emotional, and personality development*, 6, 46–718. John Wiley & Sons, Inc.

Institut Escola Virolet. (2014). Projecte Educatiu de Centre. Sabadell. <https://agora.xtec.cat/esc-virolet/wp-content/uploads/usu660/2020/10/Projecte-Educatiu.pdf>

Kearney, M. S., i Levine, P. B. (2020). *Role Models, Mentors, and Media Influences*. *The Future of Children*, 30 (1), 83-106. <https://doi.org/10.1353/foc.2020.0006>

Kolluri, S., Hypolite, L. I., Patterson, A., i Young, K. (2023). The Racial Reckoning and the Role of Schooling: Exploring the Potential of Integrated Classrooms and Liberatory Pedagogies. *Civil Rights Project, UCLA*.

Martorell, M. (2021). Dibujando la (in)movilidad. potencial y limitaciones de una técnica participativa centrada en la infancia. *Sociedad e Infancias*, 5 (Especial), 61-74. <https://doi.org/10.5209/soci.70685>

Magazzini, Tina. 2021. *Antidiscrimination Meets Integration Policies: Exploring New Diversity-Related Challenges in Europe*. *Social Sciences*, 10 (6), 221. <https://doi.org/10.3390/socsci10060221>

Minello, A., i Barban, N. (2012). The Educational Expectations of Children of Immigrants in Italy. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 643 (1), 78-103. <https://doi.org/10.1177/0002716212442666>

Manzano, M., i Tarabini, A. (2022). Understanding migrant students' transitions to upper secondary education: Devalued capitals and nonstandard timeframes. A. Tarabini (Ed.), *Educational Transitions and Social Justice: Understanding Upper Secondary School Choices in Urban Contexts*, (pp. 129-146). Policy Press.

Montes, A. (2019). *Trayectorias no tradicionales de acceso a la educación superior: Nuevas y viejas desigualdades en tiempos de expansión educativa*. [Tesi doctoral, Universitat Autònoma de Barcelona]. Tesis doctorals en xarxa. <https://www.tdx.cat/handle/10803/666871>

Müller, Carolin. 2021. *Anti-Racism in Europe: An Intersectional Approach to the Discourse on Empowerment through the EU Anti-Racism Action Plan 2020–2025*. *Social Sciences*, 10 (4), 137. <https://doi.org/10.3390/socsci10040137>

Nacions Unides. 2015. *Objetivos de Desarrollo Sostenible. Objetivo 10: Reducir la desigualdad en y entre los países*. <https://www.un.org/sustainabledevelopment/es/inequality/>

Narciso, Laia. 2021. "Race", *Belonging and Emancipation: Trajectories and Views of the Daughters of Western Africa in Spain*. *Social Sciences*, 10 (4) 143. <https://doi.org/10.3390/socsci10040143>

Lammert, C. (2022). Three Decades of Literacy Preservice Teachers' Engagement in Research: Operationalizing Critical Reflexivity to Explore Possibilities for Increasing Racial Literacy. *Journal of Language and Literacy Education*, 18 (1), 1-29.

Oliver, M. A., Muñoz, R., i Gomila M. A. (2020). Implicació parental i relació entre família i escola en temps de confinament. *Anuari de l'Educació de les Illes Balears*, 424-434.

Platt, L. i Parsons, S. (2017). *Is the future female? Educational and occupational aspirations of teenage boys and girls in the UK*. Centre for Longitudinal Studies Working, 2017, 17.

Sánchez, A., Pàmies, J., Caravaca, A., i Llos, B. (2022). Towards a Common Public Culture? Boundaries to Belonging in Catalonia. *Universitat Autònoma de Barcelona*, 10 (2), 132-142.

Serra, C. (2020). Presentació: Cap a una guia de formació sobre intervenció amb joves en contextos d'immigració. *Pedagogia i Treball Social: Revista de Ciències Socials Aplicades*, 9 (2), 9-22.

Serra, C., Besalú, X., i Casademont, X. (2016). L'espai antiracista del gironès: una iniciativa comunitària, col·laborativa i interdisciplinària per donar resposta al racisme. *Pedagogia i Treball Social: Revista de Ciències Socials Aplicades*, 4 (2), 61-90.

Serra, C., i Shaimi, M. (2020). Formació antiracista per als professionals de l'acció social. *Pedagogia i Treball Social: Revista de Ciències Socials Aplicades*, 9 (2), 133-144.

Suárez-Orozco, C., i Carhill, A. (2008). Afterword: New directions in research with immigrant families and their children. *New directions for child and adolescent development*, 2008 (121), 87-104. Accés obert.

Suárez-Orozco, Carola, Marks, Amy i Abo-Zena, Mona. (2015). *Unique and shared experiences of immigrant-origin children and youth*. Transitions. <https://doi.org/10.18574/nyu/9780814770948.003.0005>

Vincent-Lancrin, S. (2008), *The Reversal of Gender Inequalities in Higher Education: An On-going Trend*. Higher Education to 2030, 1, Demography, OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/9789264040663-11-en>

Yarnell, L., i Bohrnstedt, G. (2018). Student-Teacher Racial Match and Its Association With Black Student Achievement: An Exploration Using Multilevel Structural Equation Modeling. *American Educational Research Journal*, 55 (2), 287-324.

10. Annex

10.1. Característiques de l'alumnat participant

Participant	Grup	Gènere	Origen
Valeria	5è A	Femení	Migrant
Amir	5è A	Masculí	Migrant
Roger	5è A	Masculí	No migrant
Núria	5è A	Femení	No migrant
Noor	5è B	Femení	Migrant
Moha	5è B	Masculí	Migrant
Pol	5è B	Masculí	No migrant
Carla	5è B	Femení	No migrant

10.2. Característiques dels membres de l'equip educatiu entrevistats

Participant	Responsabilitat	Gènere	Origen
Anna	Tutora de l'aula d'acollida	Femení	No migrant
Elena	Tutora de 5è A	Femení	No migrant
Oriol	Tutor de 5è B	Masculí	No migrant

10.3. Diari de camp

Observació Núm. 1	Data: 05/02/2024
Descripció de la situació	
La tutora d'un dels grups de cinquè de primària ha confirmat que la composició en termes d'origen de tot l'equip educatiu del centre està formada per persones d'origen no migrant. Així doncs, totes les situacions produïdes en el marc de l'escola, com també la redacció i revisió de la documentació del centre, estan liderades per persones d'origen no migrant.	

Pedagogia intercultural	1	2	3	4	Anotacions
Reconeix la pluralitat i la diversitat.					Absència de referents educatius d'origen migrant.
Ofereix la possibilitat d'actuar a partir de diferents bases culturals.					No aplica.
Promou el respecte, la tolerància, el coneixement, el contacte i l'intercanvi entre els diferents grups ètnics i culturals.					Absència de referents educatius d'origen migrant i, per tant, impossibilitat de contacte i intercanvi entre referents de diferent origen.
Valora la diversitat cultural i el seu potencial com a font de desenvolupament integral per a tothom.					Absència de referents educatius d'origen migrant.
Fomenta les interaccions, posant èmfasi en els aspectes comuns i compartits entre infants d'origen migrant i no migrant.					No aplica.
Pedagogia antiracista	1	2	3	4	
Redueix les desigualtats d'origen.					No aplica.
Garanteix unes competències mínimes per a tothom.					No aplica.
Conserva l'orgull de la identitat personal i cultural dels infants.					No aplica.
Mostra zero toleràncies amb les accions discriminatòries racistes.					No aplica.
Promou la paritat d'assoliments educacionals entre infants d'origen migrant i no migrant.					No aplica.

Observació Núm. 2	Data: 05/02/2024
Descripció de la situació	
A tota la comunitat de grans, és a dir, als cursos de quart, cinquè i sisè de primària, els	

infants escriuen, cada dia, la data en les tres llengües treballades a l'escola: català, castellà i anglès.

Pedagogia intercultural	1	2	3	4	Anotacions
Reconeix la pluralitat i la diversitat.					Considera totes les llengües presents en les hores lectives del centre, és a dir, no només la llengua vehicular, el català, sinó que també el castellà, llengua materna de la major part de l'alumnat, i l'anglès. Tanmateix, es podrien afegir les llengües maternes de l'alumnat que no té el català, el castellà ni l'anglès com a tals.
Ofereix la possibilitat d'actuar a partir de diferents bases culturals.					No aplica.
Promou el respecte, la tolerància, el coneixement, el contacte i l'intercanvi entre els diferents grups ètnics i culturals.					No aplica.
Valora la diversitat cultural i el seu potencial com a font de desenvolupament integral per a tothom.					Entén la diversitat de llengües, com a representació indirecta de la diversitat cultural, com a una oportunitat de desenvolupament lingüístic. No obstant això, es podrien afegir altres llengües per fer que aquest desenvolupament sigui més integral.
Fomenta les interaccions, posant èmfasi en els aspectes comuns i compartits entre infants d'origen migrant i no migrant.					L'escriptura de les dates és una tasca automatitzada i rutinària per part de l'alumnat, la qual no incita a la interacció ni reflexió entre aquests.
Pedagogia antiracista	1	2	3	4	
Redueix les desigualtats d'origen.					Tenint en compte que el centre té matrícula viva i que, la major part de l'alumnat que s'inscriu durant el curs és alumnat d'origen migrant procedent de Sud-amèrica, la consideració de la llengua castellana permet que l'alumnat que no entén o

					parla el català pugui comprendre la informació d'igual manera que la resta. Tanmateix, caldria afegir altres llengües en cas que l'alumnat d'origen migrant no sàpiga cap de les tres llengües emprades.
Garanteix unes competències mínimes per a tothom.					No aplica.
Conserva l'orgull de la identitat personal i cultural dels infants.					No aplica.
Mostra zero toleràncies amb les accions discriminatòries racistes.					L'escriptura de les dates és una tasca automatitzada i rutinària per part de l'alumnat, la qual no incita a la interacció ni reflexió entre aquests.
Promou la paritat d'assoliments educacionals entre infants d'origen migrant i no migrant.					Considera a l'alumnat amb llengües maternes iguals a les treballades a nivell acadèmic, però podria incloure altres llengües també parlades als contextos familiars d'alguns infants d'origen migrant.

Observació Núm. 3					Data: 23/02/2024
Descripció de la situació					
Durant una exposició oral davant d'un grup format per alumnes de cinquè i sisè de primària, un alumne d'origen migrant va dir la paraula "tiemps", amb la intenció de dir la paraula en català "temps", i un altre company va riure de manera amistosa. La docent responsable d'aquella sessió va intervenir assenyalant que, malgrat que la reacció hagués sigut amistosa perquè ambdós alumnes són amics, aquesta actitud indirectament podria condicionar a la resta del grup i a l'alumne que exposava en qüestió, creant un sentiment de vergonya a l'hora d'exposar en català per por de cometre errors. També va destacar la sort que tenen de ser bilingües o trilingües, i que cometre errors en la barreja de llengües és totalment normal.					
Pedagogia intercultural	1	2	3	4	Anotacions
Reconeix la pluralitat i la diversitat.					Valora el fet de tenir diferents bases culturals i, per tant, poder parlar més d'una llengua.

Ofereix la possibilitat d'actuar a partir de diferents bases culturals.					No aplica.
Promou el respecte, la tolerància, el coneixement, el contacte i l'intercanvi entre els diferents grups ètnics i culturals.					Remarca com a element positiu tenir diferents bases culturals i, en conseqüència, poder parlar més d'una llengua.
Valora la diversitat cultural i el seu potencial com a font de desenvolupament integral per a tothom.					No aplica.
Fomenta les interaccions, posant èmfasi en els aspectes comuns i compartits entre infants d'origen migrant i no migrant.					Fomenta la reflexió sobre la diversitat i pluralitat, ressaltant que molt d'ells, els alumnes, són bilingües o plurilingües i que, per tant, és totalment normal que cometin errors a l'hora de parlar una llengua diferent de la materna.
Pedagogia antiracista	1	2	3	4	
Redueix les desigualtats d'origen.					Incentiva a participar en català, llengua vehicular de l'aprenentatge, tractant l'error com una oportunitat d'aprenentatge, no com una manca de l'alumnat que el comet.
Garanteix unes competències mínimes per a tothom.					Crea un espai segur on tot l'alumnat pot exposar oralment i en català sense sentir-se jutjat per a cometre errors, ja que aquests no són castigats, ben al contrari, són considerats com una oportunitat per aprendre.
Conserva l'orgull de la identitat personal i cultural dels infants.					Menciona la diversitat i pluralitat d'identitats, cultures i orígens com a positiu, però no parla directament de la diversitat d'identitats i cultures dels infants.

Mostra zero toleràncies amb les accions discriminatòries racistes.					Atura la presentació oral per a reflexionar, amb tot el grup, sobre la reacció del seu company.
Promou la paritat d'assoliments educacionals entre infants d'origen migrant i no migrant.					En fer la intervenció, remarca la intolerància a actituds irrespectuoses i discriminatòries, tot creant un ambient de seguretat on l'alumnat pugui desenvolupar-se lliurement.

Observació Núm. 4					Data: 27/02/2024
Descripció de la situació					
La tutora de cinquè, per introduir conceptes nous relacionats amb el projecte d'aula, agafa alumnes per a representar l'explicació i, entre les cinc persones seleccionades, tria a dos alumnes d'origen migrant els quals, normalment, no intervenen de manera activa a les converses del projecte.					
Pedagogia intercultural	1	2	3	4	Anotacions
Reconeix la pluralitat i la diversitat.					No aplica.
Ofereix la possibilitat d'actuar a partir de diferents bases culturals.					No aplica.
Promou el respecte, la tolerància, el coneixement, el contacte i l'intercanvi entre els diferents grups ètnics i culturals.					Selecciona a alumnes d'origen migrant com a representants, donant-los, de manera indirecta, protagonisme i visibilitat al grup.
Valora la diversitat cultural i el seu potencial com a font de desenvolupament integral per a tothom.					No aplica.
Fomenta les interaccions, posant èmfasi en els aspectes comuns i compartits entre infants d'origen migrant i no migrant.					No aplica.
Pedagogia antiracista	1	2	3	4	
Redueix les desigualtats d'origen.					Tenint en compte que l'alumnat d'origen migrant del grup classe

				tendeix a tenir una actitud poc participativa a les converses, metodologia d'aprenentatge molt emprat en el centre, busca alternatives per prevenir la generació de desigualtats d'aprenentatge entre aquests alumnes.
Garanteix unes competències mínimes per a tothom.				Busca estratègies per a facilitar l'adquisició de coneixements clau per al desenvolupament de les competències treballades al llarg del projecte.
Conserva l'orgull de la identitat personal i cultural dels infants.				No aplica.
Mostra zero toleràncies amb les accions discriminatòries racistes.				No aplica.
Promou la paritat d'assoliments educacionals entre infants d'origen migrant i no migrant.				Selecciona a alumnes d'origen migrant com a representants, donant-los, de manera indirecta, protagonisme i visibilitat al grup.

Observació Núm. 5					Data: 07/03/2024
Descripció de la situació					
En el moment d'esmorzar, el qual es fa a l'aula, la tutora de cinquè passa per les taules per conversar amb els infants. Un infant d'origen migrant informa que no podrà venir durant una sessió perquè ha d'acompanyar a la seva mare al metge, ja que aquesta no parla català ni castellà. La mestra reacciona amb alegria suggerint-li que és una molt bona oportunitat per a practicar tot el que ha après a l'aula en un context real. Veient la reacció de la docent, la resta de companys del grup reaccionen de manera similar.					
Pedagogia intercultural	1	2	3	4	Anotacions
Reconeix la pluralitat i la diversitat.					La docent en fa un reconeixement positiu, però de manera poc directa i, per tant, no transcendeix, o ho fa poc, a l'alumnat.

Ofereix la possibilitat d'actuar a partir de diferents bases culturals.					No aplica.
Promou el respecte, la tolerància, el coneixement, el contacte i l'intercanvi entre els diferents grups ètnics i culturals.					A partir de la seva actitud, la mestra fomenta el respecte i la tolerància a la diversitat d'origen. Tanmateix, es podria aprofundir la conversa per a fomentar un intercanvi més profund.
Valora la diversitat cultural i el seu potencial com a font de desenvolupament integral per a tothom.					No aplica.
Fomenta les interaccions, posant èmfasi en els aspectes comuns i compartits entre infants d'origen migrant i no migrant.					No aplica.
Pedagogia antiracista	1	2	3	4	
Redueix les desigualtats d'origen.					Tracta l'absència a l'escola com a una oportunitat d'aprenentatge, incentivant a l'alumne a posar en pràctica l'après a l'escola.
Garanteix unes competències mínimes per a tothom.					No aplica.
Conserva l'orgull de la identitat personal i cultural dels infants.					No aplica.
Mostra zero toleràncies amb les accions discriminatòries racistes.					A partir de la seva actitud, la mestra fomenta el respecte i la tolerància a la diversitat d'origen.
Promou la paritat d'assoliments educacionals entre infants d'origen migrant i no migrant.					La docent busca compensar l'absència a l'escola amb el desenvolupament de competències treballades en el context escolar, en un context real.

Observació Núm. 6					Data: 28/03/2024
Descripció de la situació					
Dues tardes a la setmana, els alumnes de cicle superior realitzen tallers inspirats en referents femenines que han estat invisibilitzades durant molt temps. En la selecció dels personatges històrics, no s'ha tingut en compte la diversitat cultural i ètnica, ja que totes elles són de procedències europees o americanes. En concret, es treballa a la ballarina espanyola, Marta Cinto; la inventora i actriu americana, Hedy Lamarr; les autores literàries angleses, Germanes Brontë; la pintora polonesa, Tamara de Lempicka; la dissenyadora de moda francesa, Coco Chanel; i la dissenyadora gràfica americana, Carolyn Davidson.					
Pedagogia intercultural	1	2	3	4	Anotacions
Reconeix la pluralitat i la diversitat.					Totes les dones treballades són d'origen europeu o americà.
Ofereix la possibilitat d'actuar a partir de diferents bases culturals.					No aplica.
Promou el respecte, la tolerància, el coneixement, el contacte i l'intercanvi entre els diferents grups ètnics i culturals.					Totes les dones treballades són d'origen europeu o americà.
Valora la diversitat cultural i el seu potencial com a font de desenvolupament integral per a tothom.					Totes les dones treballades són d'origen europeu o americà.
Fomenta les interaccions, posant èmfasi en els aspectes comuns i compartits entre infants d'origen migrant i no migrant.					No aplica
Pedagogia antiracista	1	2	3	4	
Redueix les desigualtats d'origen.					No aplica.
Garanteix unes competències mínimes per a tothom.					No aplica.
Conserva l'orgull de la identitat personal i cultural dels infants.					No aplica.

Mostra zero toleràncies amb les accions discriminatòries racistes.					No aplica.
Promou la paritat d'assoliments educacionals entre infants d'origen migrant i no migrant.					No aplica.

Observació Núm. 7					Data: 01/04/2024
Descripció de la situació					
El tutor de cinquè fa un sociograma amb l'alumnat del seu grup classe i, en els resultats obtinguts, s'observa un rebuig generalitzat i inesperat cap als tres infants d'origen migrant del grup. Tenint en compte que els infants afectats no han tingut cap conflicte ni han patit cap situació discriminatòria o de prejudici evident, a ulls del tutor, aquest prefereix no actuar.					
Pedagogia intercultural	1	2	3	4	Anotacions
Reconeix la pluralitat i la diversitat.					No aplica.
Ofereix la possibilitat d'actuar a partir de diferents bases culturals.					No aplica.
Promou el respecte, la tolerància, el coneixement, el contacte i l'intercanvi entre els diferents grups ètnics i culturals.					Encara que no hi hagi hagut conflictes evidents, és necessari abordar aquestes actituds prejudicials per assegurar un entorn escolar inclusiu i respectuós per a tots els alumnes.
Valora la diversitat cultural i el seu potencial com a font de desenvolupament integral per a tothom.					
Fomenta les interaccions, posant èmfasi en els aspectes comuns i compartits entre infants d'origen migrant i no migrant.					
Pedagogia antiracista	1	2	3	4	
Redueix les desigualtats d'origen.					

Garanteix unes competències mínimes per a tothom.				
Conserva l'orgull de la identitat personal i cultural dels infants.				
Mostra zero toleràncies amb les accions discriminatòries racistes.				
Promou la paritat d'assoliments educacionals entre infants d'origen migrant i no migrant.				

Observació Núm. 8					Data: 21/05/2024
Descripció de la situació					
Durant el temps de migdia, una alumna d'origen no migrant va fer comentaris racistes a una alumna d'origen rus. La seva tutora, en assabentar-se, va parlar de manera immediata amb l'alumna que va tenir l'actitud discriminatòria. Tanmateix, aquesta no només va parlar amb les implicades, sinó que també va treballar-ho amb tots els infants del grup classe. En concret, aprofitant que estaven realitzant un projecte d'aula sobre les notícies falses i la desinformació, va dedicar tres sessions a fer diferents activitats sobre les notícies falses relacionades amb la immigració, les quals fomenten l'odi, la discriminació i el racisme cap a certes persones. Per fer-ho, va informar-se amb entitats professionals en aquest camp, com ara els mossos d'esquadra i maldita.es (https://frenayverifica.maldita.es/) (https://maldita.es/migracion/).					
Pedagogia intercultural	1	2	3	4	Anotacions
Reconeix la pluralitat i la diversitat.					Treballa les notícies falses a partir de la temàtica de les discriminacions racistes cap a les persones d'origen migrant.
Ofereix la possibilitat d'actuar a partir de diferents bases culturals.					No aplica.
Promou el respecte, la tolerància, el coneixement, el contacte i l'intercanvi entre els diferents grups ètnics i culturals.					Centra les activitats en la importància d'estar informats per a aturar la difusió de les notícies falses que promouen la discriminació cap a les persones d'origen migrant. A més,

					promou el respecte i la tolerància entre les persones.
Valora la diversitat cultural i el seu potencial com a font de desenvolupament integral per a tothom.					Considera la diversitat cultural com a element no discriminatori, però no ho treballa de manera implícita, més aviat de forma indirecta.
Fomenta les interaccions, posant èmfasi en els aspectes comuns i compartits entre infants d'origen migrant i no migrant.					Promou el diàleg i la conversa entre els infants, de diferents orígens. Crea l'espai perquè els infants s'informin i, posteriorment, puguin fer intervencions i reflexions de manera crítica i informada.
Pedagogia antiracista	1	2	3	4	
Redueix les desigualtats d'origen.					No aplica.
Garanteix unes competències mínimes per a tothom.					No aplica.
Conserva l'orgull de la identitat personal i cultural dels infants.					Menciona la diversitat i pluralitat d'identitats, cultures i orígens com a positiu, però no parla directament de la diversitat d'identitats i cultures dels infants.
Mostra zero toleràncies amb les accions discriminatòries racistes.					No només es consideren les accions discriminatòries com a inadmissibles, sinó que també es fomenta la presa de consciència, per part dels infants, sobre la importància d'aturar i fer reflexionar a les persones que ho fan.
Promou la paritat d'assoliments educacionals entre infants d'origen migrant i no migrant.					Tot i no ser l'objectiu principal de la intervenció educativa, assegurant un entorn d'aprenentatge basat en el respecte i amb tolerància zero a les accions discriminatòries racistes, facilita la paritat d'assoliments entre tot l'alumnat.

Observació Núm. 9		Data: 28/05/2024			
Descripció de la situació					
Presentació dels resultats obtinguts amb la recerca d'aquest treball en una reunió de claustre on van assistir tots els docents que fan intervenció educativa amb l'alumnat de cinquè de primària, nivell dels infants participants en la present recerca. Molts docents van expressar la seva sorpresa davant de les diferències en la percepció de suport entre els alumnes d'origen migrant i no migrant, reconeixent la necessitat de ser més conscients i sensibles a les necessitats específiques dels alumnes migrants. A més, es van discutir diverses propostes per millorar de manera immediata el suport als alumnes d'origen migrant, com ara la realització de tutories individualitzades de manera més recurrent.					
Pedagogia intercultural	1	2	3	4	Anotacions
Reconeix la pluralitat i la diversitat.					
Ofereix la possibilitat d'actuar a partir de diferents bases culturals.					No aplica.
Promou el respecte, la tolerància, el coneixement, el contacte i l'intercanvi entre els diferents grups ètnics i culturals.					
Valora la diversitat cultural i el seu potencial com a font de desenvolupament integral per a tothom.					
Fomenta les interaccions, posant èmfasi en els aspectes comuns i compartits entre infants d'origen migrant i no migrant.					No aplica.
Pedagogia antiracista	1	2	3	4	
Redueix les desigualtats d'origen.					
Garanteix unes competències mínimes per a tothom.					
Conserva l'orgull de la identitat personal i cultural dels infants.					No aplica.

Mostra zero toleràncies amb les accions discriminatòries racistes.					
Promou la paritat d'assoliments educacionals entre infants d'origen migrant i no migrant.					

10.4. Entrevista a la tutora de l'aula d'acollida

Mireia: Has hagut de gestionar alguna situació de discriminació o prejudici relacionats amb l'origen ètnic o cultural?

Anna: Doncs sí, sobretot, per exemple, hi ha nens que a l'àrab i al Marroc el tenen com algú molt important per ells i està molt bé perquè el protegeixen molt. Però clar, sempre té les dues cares de la moneda, que a vegades protegeixes tant que et costa una mica donar per bona o per vàlid o fer valdre les cultures que són diferents de les teves. I a vegades els altres s'han sentit com que aquesta persona ha dit que el seu és millor i l'altra persona entén que llavors el meu és pitjor. Hem anat aclarint una miqueta els conceptes, sobretot perquè els falta una miqueta encara de vocabulari, de discurs, inclús en la seva llengua, perquè els sud-americans sí que tenen el castellà dominat, però inclús ells per expressar el que volen dir, hi ha coses que interpreten malament. Ningú està dient que el teu sigui dolent. Estem davant d'una persona que li encanta el seu i, potser, quan ho expressa, pot semblar això. Després hi ha altres moments que sí que ha sigut més directe. Quan m'expliquen què els ha passat, posem paraules una miqueta al seu malestar i com s'han sentit i com podrien ells en una altra situació, treballar-ho i fer front a això. Per exemple, ha passat que li han dit a un nen "negro". Llavors, jo intento ajudar-los segons com són els alumnes, segons el seu perfil. Jo no vull dir-li a un nen que és tímid o que per ell és molt important el valor de l'amistat. Jo faria això, perquè jo ho faria, però perquè no em fa por perdre amics, no? Sí, llavors jo l'intento ajudar preguntant-li què podries dir o què podries fer si això t'incomoda, com un gest que podries fer en aquestes situacions. En aquest cas en concret, el nen em va dir que tampoc l'importava molt i vaig ser jo qui el va fer veure que allò no era correcte, que no s'havia de normalitzar aquell comentari. El vaig fer reflexionar una mica més enllà del valor d'aquella paraula.

Mireia: Utilitzes estratègies per fomentar l'acceptació, el respecte i la valoració de la diversitat cultural i ètnica entre els estudiants?

Anna: El que faig sempre, davant de la diversitat i també a nivell de dificultats d'aprenentatge, perquè aquí tenim també molts nivells, perquè de tercer fins a sisè i cadascú diferent, és no jutjar. Mai jutjo, tot està bé perquè tot et porta a un aprenentatge. Llavors, sempre que algú comenta que un altre company no ho ha fet bé, remarco que no és veritat, que ho està fent perfecte: està assegut, està treballant, està concentrat, ho està fent perfecte. O sigui, intento no permetre que els alumnes es fiquin entre ells o es jutgin. Llavors, treballo en un ambient de treball sense prejudicis de cap mena. A vegades, si hi ha molta tensió, faig una broma o intento

que l'ambient sigui sempre un ambient acollidor, de benestar. De fet, gràcies a diverses formacions que he fet, he vist com realment els nens necessiten sentir-se acollits i, així, treballen millor i aconsegueixen millors resultats.

Mireia: Consideres les experiències culturals dels alumnes en el disseny de les teves activitats d'aprenentatge?

Anna: Sí, molt. Quan els alumnes acaben d'arribar, o porten aquí dos, tres mesos, no trec el tema del seu origen i la seva cultural, perquè hi ha un procés de dol. Durant aquest procés, poden no voler parlar del lloc d'on venen, ja que estan en un moment d'acceptació, encara volen tornar, o senten molta nostàlgia i, per tant, no volen expressar-se davant de persones que acaben de conèixer. Sobretot, no es volen exposar a nivell sentimental. Però quan ells comencen a parlar i comencen a explicar coses del seu país, hi dediquem molta estona. Se'ls il·lumina tant la cara que, clar, dediquem estona. Els demano que tot el que diguin ho intentin dir en català, i així estem fent l'expressió oral en català. Per tant, sempre que parlin del que vulguin en català, perfecte. Mirem atlas, fem recerca amb l'ordinador... i amb això sí que se senten reconeguts i funciona molt bé perquè tenen ganes de parlar.

Mireia: Fas servir algun recurs promoure la paritat d'assoliments educacionals entre infants de diferents orígens?

Anna: El que faig és que intento que a l'aula hi hagi sempre diverses tasques per fer. Per exemple, tenir comprensions lectores de diferents nivells. A vegades, jo escullo el que ha de fer cadascú per assegurar-me que el nivell és l'adequat, però també intento crear activitats, com ara jocs o exercicis orals, que siguin flexibles i obertes, és a dir, que pugui treballar qualsevol. Per exemple, si fem endevinalles, un alumne pot llegir, mentre que un altre se n'inventa una des de zero, en funció de les seves capacitats. També potencio que s'ajudin entre ells, com ara a partir de grups de treball heterogenis on hi hagi afinitat entre els membres del grup. Hi ha altres moments en què deixo a cada infant decidir què vol millorar, a partir del material ofert. També treballo a partir del treball autònom i el dirigit, és a dir, mentre que un grup d'infants treballa autònomament amb material que ja sap com funciona, jo estic amb un altre grup d'infants treballant conceptes més concrets, com ara els accents. Vaig jugant una mica amb diferents metodologies: treball dirigit, treball autònom, propostes obertes perquè tothom pugui entrar i en un moment donat puguem estar tots alhora parlant o fent un joc oral, o ens dividim per nivells, o ens dividim per parelles d'aprenentatges...

Mireia: Quines aspiracions i expectatives educatives futures creus que tenen els teus alumnes?

Anna: Tinc alguns que tenen unes aspiracions més grans, però és veritat que en realitat veig menys aspiracions, potser, que d'altres alumnes que he tingut. En percentatge diria que els alumnes nouvinguts o immigrants tenen una situació econòmica més desfavorable, i això els condiciona per les decisions del seu futur. Si penso en algun alumne en concret, sí que el veig tirar lluny, perquè té una forma de ser que el fa veure clar allò que vol, però n'hi ha d'altres que diria que es conformen amb poc. Per exemple, tinc alumnes que van a treballar amb els seus pares repartint globus i a elles no les veig amb grans aspiracions. Hi ha altres alumnes que venen a l'escola, però que no estan molt motivades per l'aprenentatge, sinó que estan més

motivades per sentir-se en un lloc petit, més acollit, amb una persona adulta que està més per ells. Això és el que els tira més de venir aquí, que no pas que aprendre i pensar que si aprenc el català bé, podré estudiar millor, i trauré millors notes. No veig aquest impuls, veig un impuls més de sentir-se acollit, dins d'una aula petita.

Mireia: Creus que els educadors teniu influència sobre les aspiracions i expectatives futures dels teus alumnes?

Anna: Penso que tenim molta influència. Ara un programa des de la Universitat de Barcelona que es diu Escolta'm. Ja m'agradava el concepte de sortir mitja hora de l'aula per parlar amb els infants, però ara ja estic súper convençuda que és el que necessiten. Tenim nens i nenes molt vulnerables. Avui en dia no neixen com érem nosaltres, ni els nostres pares. No és culpa tampoc d'ells ni d'elles, o sigui, estan naixent així perquè hi ha unes carències a la nostra societat de resiliència, de suport, els veïns no et coneixen. O sigui, vius a grans ciutats amb altres problemes i amb altres realitats, ni pitjors ni millors, perquè hi ha coses que seran millors que abans i d'altres que pitjors. Però la realitat és que neixen més vulnerables, sobreestimats, amb més angoixes, amb més ansietats i això els fa ser d'una manera determinada. Necessiten vincles, necessiten resiliència per superar tot això, necessiten una intel·ligència emocional que potser, la meua àvia, no necessitava. A l'escola, doncs, hem de donar una resposta a aquesta necessitat. Per tant, en aquest programa, com a mestre, hem de ser un exemple i hem de dir si hem de parar una classe. Per exemple, jo l'altre dia vaig parar la classe, ho vaig canviar tot, vaig deixar el treball autònom, i vaig marxar amb tres nenes que necessitaven parlar. Però crec que en algun moment el mestre ha de saber quan ha de parar i quan ha de pescar aquella situació i ha d'enfrontar-la, ja que aquests nens necessiten ser escoltats i necessiten poder posar paraules al seu malestar i, com a docents, som els responsables de fer una mica de cura. No dir als infants el què, però animar-los i dir-los que ells poden, que la situació no pot continuar així i que ells poden fer alguna cosa. Valorar conjuntament com es pot encara la situació i dedicar uns minuts a reflexionar, és superimportant.

10.5. Entrevista a la tutora de cinquè A

Mireia: Has hagut de gestionar alguna situació de discriminació o prejudici relacionats amb l'origen ètnic o cultural?

Elena: Doncs la veritat és que sí, he hagut de gestionar algunes. Les més recents són, per exemple, que fa poc ens van avisar que vindria una alumna nova, jo no sabia tampoc la seva procedència, no sabia tampoc si era un nen o una nena. I quan vaig explicar a la classe que vindria una alumna nova, el que més em van preguntar era si era espanyol o català. I era una cosa que... M'ho van preguntar com insistentment, no?, en el moment en què ho vaig dir. I els vaig dir, què més dona? Què més dona que sigui d'un lloc o d'un altre? El tractarem diferent? No, l'hem de tractar exactament igual. L'única cosa que ens podria interessar és, com a molt, si coneix la llengua per ajudar-lo a entendre la llengua. Dic com a molt això, però tota la resta ens ha de ser completament indiferent. Si ve de França, del poble d'Atena, del costat, o si ve de Cuba. O sigui, ens ha de fer completament igual.

Per tant, al final, aquesta nena va arribar. És una nena que és catalana, que és d'aquí, però sí que és veritat que el seu nom... Bé, el seu nom és d'aquí també, però el seu cognom és rus, perquè el seu pare és ucraïnès. Però aquesta nena va néixer aquí i tot. Vull dir, que no té res a veure amb tot aquest tema que ara tenim sobre la guerra. Que no té res a veure amb la guerra entre Rússia i Ucraïna actual. Tot i això, m'he trobat, de fet, fa dos dies, que una nena va decidir que era bona idea, començar a dir-li a aquesta nena, que ella era russa, que els russos són dolents i que segur que ella era igual de dolenta que els russos. A més, va dir que esperava que li fessin a ella el mateix que russos van fer. Aquesta nena va fer canvi de domicili per una situació familiar complicada, que no té res a veure amb la guerra, però la nena va aprofitar per dir-li tot això.

Mireia: S'incentiva l'ús d'estratègies per fomentar l'acceptació, el respecte i la valoració de la diversitat cultural i ètnica entre els estudiants?

Elena: Bàsicament, sempre a la classe s'intenta parlar directament, sobre tots aquests temes. Ja no només potser del racisme, sinó de l'homofòbia, de temes així importants, que també existeixen. Però sobretot ara, per exemple, estem fent un projecte sobre desinformació, i que moltes vegades la desinformació que hi ha per les xarxes socials té un objectiu clar, que és fomentar l'odi de cara a diferents col·lectius, entre ells, el col·lectiu d'immigrants. Sempre intento treballar-ho a la classe perquè realment siguin crítics amb la informació en general, sigui del que sigui, però sobretot perquè tinguin tolerància zero. És a dir, si passa qualsevol cosa de racisme a l'aula, com això que ha passat amb la nena aquesta, doncs es parla amb la família de la nena que ha dit això, per tal que no només s'actui a l'escola, sinó que també ho faci la família. A l'escola, es parla amb l'alumna, per tal que això no torni a passar, ni de broma, i es remarca que el fet no és tolerable, o sigui, és molt greu.

Hi ha coses que són molt greus i que no es poden passar per alt, i que s'han d'informar a qui sigui. De fet, això que t'he explicat va passar al menjador i jo me'n vaig assabentar l'endemà, perquè justament aquella tarda no vaig estar a l'escola perquè tenia metge. Quan me'n vaig assabentar, jo vaig parlar amb el menjador, perquè des del menjador també es fes una actuació, i després vaig fer la meva actuació. Considero que és molt important treballar a nivell de context, família, barri, però que s'ha d'explicar i això és ens queda molt gran a les escoles. Perquè per molta campanya de conscienciació que vulguem fer, de fet, sempre acaben venint les mateixes famílies a aquestes campanyes de conscienciació, i al final les xarxes de comunicació, els mitjans de comunicació, les xarxes socials, fan molt mal. Fan molt mal i creen molta desinformació sobre aquest tema, que fomenta molt més l'odi cap a aquest col·lectiu, totalment.

Mireia: Es consideren les experiències culturals dels alumnes en el disseny i planificació de les activitats educatives?

Elena: No sé si tothom ho fa igual, la veritat, però sí que crec que tots compartim una mica la mateixa visió que és conèixer a l'alumnat per poder considerar tot el que el condiciona, entre altres factors, les seves experiències culturals, en la programació docent.

Mireia: Creus que les experiències culturals dels alumnes poden influir en el seu rendiment acadèmic?

Elena: Jo aquí crec que té molt a veure la família. Perquè he tingut diferents alumnes, de diferents nacionalitats, i les expectatives, les oportunitats, tot té a veure amb la família que han tingut. Després hi estaran les limitacions de cadascú a nivell d'aprenentatges, però això pot ser una persona immigrant, o una persona que hagi nascut a Catalunya. Però crec fermament que és la família, és l'educació que doni aquesta família a aquest alumne i el suport que li doni la família a l'alumne. I ara parlo en general, sigui immigrant, sigui d'aquí. Sí, perquè m'he trobat amb alumnes que tenen una família superpotent, preocupada, que són del Marroc, per posar-te un exemple, i quan ha après la llengua, aquest alumne ha pogut anar fent i ha tingut aquest suport. D'igual manera m'he trobat també amb un altre alumne que també provenia del Marroc, on la família no estava tan implicada, ni hi havia les ganes, i les expectatives eren diferents, clar. Vull dir que té molt a veure la família. I des de l'escola estem molt limitats. Vull dir, això mateix que t'he explicat del que va passar, s'ha informat a la família i aquesta ha intentat justificar la nena que va dir això. Com ho justifiques? Quan tu has dit això només sense que aquesta nena t'hagi dit res. Aquí està el problema. Però, bé, és un problema generalitzat de l'educació. Vull dir, que les famílies intenten justificar qualsevol mena de cosa que passi. Qualsevol cosa s'intenta justificar per defensar el teu fill o la teva filla. I hi ha coses, ho sento, que són indefensables i això, per mi, és indefensible.

Mireia: Des de l'escola, es fa orientació educativa als infants?

Elena: A veure, el que és primària, com a tal, orientació educativa, no, perquè no està contemplat com a tal. Que després tu, com a tutor, pots fer una escolta o pots fer no sé què i pots orientar-los una mica, doncs sí, ho pots fer. Però com a tal no està distribuït. Ara, a la secundària sí, perquè ja estan les figures d'orientadors educatius, però això a totes les escoles. Però com a tal, així que jo sàpiga, tenim l'Escolta'm, que no sé si això pot ser, pot ser considerat com a orientació educativa. I també les tutories que fem individualment, que això és una feina que no està contemplada a nivell d'horari, però jo de vegades agafo alumnes, bé, ahir mateix, agafava alumnes i què passa? I que no era orientació educativa a nivell d'expectatives de futur, sinó que era altre tipus d'orientació, perquè al final també penso que l'etapa de primària sí que és veritat que poden tenir expectatives en el seu futur, però sobretot tenen altres neguits ara mateix. Jo crec que quan són una miqueta més grans, doncs ja sé que comencen a pensar, no? L'ESO sobretot, cap on tiro? Més que res perquè a quart de l'ESO han d'agafar itinerari, no? I ja hem de veure cap on tiren. Però clar, que a quart o a cinquè no tinguin clar què volen, ho entenc. De fet, em va passar a mi.

Mireia: Quines expectatives o aspiracions creus que tenen els alumnes?

Elena: Mirant aquests dibuixos, jo veig alumnes que s'estimen molt, i alumnes que necessiten molt reforç per part externa. O sigui, alumnes que se senten molt petits, en realitat, davant de les expectatives que poden tenir, i alumnes que són feliços en el moment en què es troben, i que pensen que poden arribar allà. O sigui, és que veig una mica de tot.

[Mirant el dibuix del Moha]

Aquí veig que aquest nen se sent realment molt excessivament petit. Molt petit. Que li encantaria poder arribar, però realment ara està perdut. Aquest nen potser no sap ni si arribarà a qualsevol lloc. I simplement diu que vol ser futbolista perquè està perdut.

[Mirant el dibuix de l'Amir]

Aquí, per exemple, veig una gran necessitat de sentir-se estimat. I de sentir que la gent veu que fa les coses bé. I de fet, coneixent aquest alumne, sé que és així. O sigui, és que ho sé, perquè actua molt bé amb el reforç positiu.

[Mirant el dibuix de la Valeria]

Per l'expressió de la cara, puc veure que li fa il·lusió ser policia. Voler ser policia pot representar la necessitat que té aquesta nena de protecció i estabilitat perquè va arribar aquí fa menys de dos anys.

[Mirant el dibuix de la Noor]

És una cosa que potser pot no passar. No ho veig gaire destacable, no? En aquest sentit. Això ho veig com simple, no? De dir, jo vull això i això. Això, altra, punt. Ni necessito els altres, ni necessito res més. O sigui, és el que hi ha i jo al meu.

[Mirant el dibuix de la Núria]

Aquí veig tranquil·litat. Sí. És a dir, de jo arribaré allà i ja està. Ja està. I no hi ha res, no necessito res més. Aquí estic completament tranquil·la i arribaré.

[Mirant el dibuix del Roger]

Veig una imaginació de dir, jo arribaré aquí perquè jo ho vull ser. Veig el cap ple d'ocellets, dient sí, sí, sí, és que jo arribaré aquí perquè jo seré astronauta 100% i em dibuixo supergran, ocupo tot el full. I a la NASA amb un satèl·lit amb mi, inclús aliens.

[Mirant el dibuix del Pol]

La veritat és que no sabia dir-te. No sé com interpretar-lo. Sorprèn, aquest. Sí, perquè és com molt senzilla a la vegada, no? Però no hi ha res més, també està justament a baix.

Mireia: Creus que en termes de futurs dels alumnes que són d'origen, migrant i no migrant. Hi ha alguna diferència?

Elena: Crec que hi ha dos factors molt importants aquí. Un continua sent la família, d'acord? Que jo penso que el suport de la família és molt important en tots els alumnes, indiscutiblement del seu origen. Un segon que crec que també és molt important i és l'entorn en el qual aquest alumne creixi. Ja no només de família, sinó l'entorn a nivell d'amistat, de mestres que es trobin, de professors que es trobin. Bé, és que entorn, context, els seus amics, tot, això influirà. Jo crec que influirà molt perquè si el seu entorn és un entorn més sa, és un entorn en el qual el

racisme, per què el racisme existeix, o sigui, no hem d'obviar-lo, però un entorn on el racisme no estigui tan present, potser aquest alumne se sent molt més segur en un futur. Per afrontar-se, el que sigui. En canvi, si té un entorn racista, doncs potser les expectatives són diferents. Per tant, jo aquí crec que juguen el paper la societat. La societat en el sentit de, el context més que societat, perquè la societat ja sabem com és, no? Però el context en què aquest alumne creixi i la família que tingui al darrere. Jo crec que és molt important aquests dos factors. Perquè un alumne immigrant, realment pugui arribar als seus objectius i a les expectatives que ell té sobre ell mateix o ella mateixa. Perquè en aquest sentit, un alumne que és a Catalunya que no és immigrant, potser el context també influirà, però no tindrà la part del racisme. Tindrà altres pedres a la motxilla, però no tindrà la pedra del racisme, com sí que ho pot tenir una alumna d'origen migrant.

10.6. Entrevista al tutor de cinquè B

Mireia: Has hagut de gestionar alguna situació de discriminació o prejudici relacionats amb l'origen ètnic o cultural?

Oriol: En algun moment, l'any passat, algú va fer un comentari de dir-li a algun dels nens musulmans moro, amb intenció despectiva, però va ser un moment puntual. Llavors, casualment, quan vaig fer un sociograma a l'aula, els tres que es queden més desbancats són els tres nens magrebins. Però jo no sé si és perquè són magrebins o perquè són peculiars de per si, perquè tots tres ho són. A nivell de persones, són peculiars. Llavors, queden potser més desplaçats, que no és molt heavy, però sí que es veu com que no acaben d'entrar dins el grup. En el dia a dia no estan apartats perquè juguen i estan integrats i ho van fent, no és que sigui greu, però es veu que queden com més aïllats. No sé si és per un tema de racisme, vull pensar que no, però sí que queden un punt més així.

Mireia: S'incentiva l'ús d'estratègies per fomentar l'acceptació, el respecte i la valoració de la diversitat cultural i ètnica entre els estudiants?

Oriol: Primer de tot, el que vaig fer va ser parlar amb la mare d'aquest i perquè ho estava dient d'aquesta manera. No anàvem dient si érem espanyols o si érem catalans o si érem moros, no sé si érem francesos, vull dir, en quin sentit ho deia. I va dir que, bé, per una mica sí que ho va dir perquè era moro i perquè tal, no? I vam tractar el tema, diguem, de com es fes servir el llenguatge perquè no fes mal a les altres persones. De no usar l'ètnia de ningú com per culpabilitzar o com per fer sentir malament a una altra persona. I ho vam parlar. I ell va dir que jo soc moro, que soc musulmà, però depèn com ho diguis, queda despectiu. I el pare d'ells també vam parlar amb el pare del Moha i va dir que si no passava res perquè era veritat, que era moro. Però el tema és com se l'han dit, com si fos un atac. El tema està com li va fer l'altre nen, com si fos un insult. Aquest era el problema. Però es va parlar allò en aquell moment i no s'ha repetit cap més cosa així, almenys que jo hagi detectat a la classe.

Mireia: Creus que les experiències culturals dels alumnes poden influir en el seu rendiment acadèmic?

Oriol: Malauradament, sí, clar. I és que nosaltres podem compensar d'alguna manera. Has d'estar molt a sobre, però clar, malauradament sí que té un impacte, perquè clar, l'important és que s'ajuda a l'escola, per molt que sigui. El que he anat veient amb l'experiència de molts anys és que, no és per ficar-me en cap ètnia en concret, però depèn quin tipus d'ètnia siguin, veus que el suport que tenen a casa és molt menys que el que poden tenir nens nacionals, realitats d'aquí de Catalunya o d'Espanya, vull dir que el suport és diferent. Que evidentment que hi ha nens d'aquí que tenen molt menys suport que altres que són magrebins, però normalment veus que els que són magrebins estan com més deixats, no vull dir aquesta paraula, però sí que veus que hi ha un desinterès. Pel que sigui, pel tema cultural, per què els pares no dominen les llengües, per què acaben d'arribar i no sé què, però sí que hi ha un cert descontrol a nivell d'estar darrere de l'infant.

Mireia: A nivell emocional, hi ha diferències entre els infants d'origen migrant o no migrant?

Oriol: Jo crec que això és més personal, perquè torno a dir el que dèiem abans. Casualment, els tres que tinc a la classe són molt peculiars a nivell emocional. Ho poden ser també els nens d'aquí, per exemple, hi ha nens que també són més difícils, més complicats també, però ells són més tranquils. Emocionalment, necessiten alguna estratègia, els cal més suport que pot ser que a altres nens d'aquí.

Mireia: Quines expectatives o aspiracions creus que tenen els alumnes?

Oriol: Mirant els dibuixos, ostres, és complicat, eh? Jo interpretar dibuixos em costa molt, eh? No és una cosa que faci.

[Mirant el dibuix de la Noor]

Suposo que no sé si deu ser de la Clàudia, que té molta pinta, però no sé si m'equivoco. Sí, aquest és d'ella. Aquest és de la Noor? M'ha despistat. Curiós. La Noor aquí ha fet una noia molt estilitzada. Molta parafernàlia, aquesta noia. I aquí un dibuix d'un hospital. Suposo que deu ser metge o infermera.

[Mirant el dibuix del Moha]

Això és del Moha? Sí. Ha fet això? Girona? Que vol jugar a futbolista. Ja està? Aquest dibuix és flipant. D'entrada em sorprèn molt aquest dibuix. Aquest poc detall, aquest poc res que hi ha aquí, perquè no hi ha res. A l'imaginari d'aquest nen, de com és ell jugant a futbol amb el Girona o el que sigui, és com molt pobre, el que té el cap per les mans. És molt perdut. No és capaç de fer ni un cant de futbol, ni una porteria, ni una persona amb braços, ni res. Aquí tal qual, te hago esto i ja està. A mi m'ha sorprès.

[Mirant el dibuix del Pol]

El Pol, bé, programador. Programador informàtic, bé. Ja va amb ell pensar faig qualsevol cosa i ja m'està bé i ja està, no?

[Mirant el dibuix de la Clàudia]

La Clàudia aquí, suposo que la Clàudia, que ja vol ser mestra o monitora de casa de colònies. La Clàudia és molt ordenada, o sigui, mira-la. La Clàudia és que molt ordenada, la Clàudia és que té tot planificat. La Clàudia quan sigui gran tindrà la seva vida tota planificada. Ella sabrà quan s'ha de casar, quan ha de tenir fills, etc. Per mi és superinteressant parlar amb aquesta persona.

Mireia: Creus que en termes de futurs dels alumnes que són d'origen, migrant i no migrant. Hi ha alguna diferència?

Oriol: Si la projecció que puguin tenir en un futur depèn de la seva cultura? Sí. M'agradaria pensar que no. M'agradaria pensar que a l'escola podem arribar a compensar això, saps? D'alguna manera o una altra. Per què també és com dir que els nens de la classe mitjana-baixa seran sempre de la classe mitjana-baixa. És com perpetuar les castes de l'Índia, saps? Que no surten d'aquella classe. M'agradaria pensar que no, que d'alguna manera o una altra es pot arribar a compensar i podem fer com d'ascensor social, perquè això és molt trist. No té origen que tu tinguis un tipus de feina o un tipus d'estudi, que malauradament hi ha estudis que diuen que és així. Jo ho he dit, ho he dit sempre. Els meus amics se'n riuen sempre de què quan parlo de l'ascensor social com a eina compensadora. Ho hem d'intentar, hem de donar oportunitats a tothom perquè tothom pugui ascendir socialment. O sigui, que els teus pares, com de classe mitjana-baixa, que a més que puguis arribar a la classe mitjana. Que tinguis estudis universitaris o tenir un futur diferent que els teus pares, saps? És l'òptim poder ascendir o mantenir, si ja està l'ascensor on tu vols.

10.7. Converses amb l'alumnat

10.7.1. Conversa amb l'Amir

Mireia: Com et veus de gran?

Amir: Futbolista. Soc jo d'aquí a vint-i-dos anys.

Mireia: Creus que el teu futur s'assemblarà al dels teus professors?

Amir: Millor perquè m'encanta la gent i soc intel·ligent.

Mireia: Anar a l'escola creus que t'ajudarà a aconseguir el que vols ser de gran? Per què?

Amir: Sí, perquè fem esport.

Mireia: Així és com voldries ser de gran o t'agradaria ser diferent? Per què?

Amir: Policia. Però crec que no que vull ser a Sabadell. Per agafar més diners. Aniria als Emirats Àrabs amb la meva mare, el meu pare i el meu germà.

Mireia: Què diria la teva mestra si veiés el dibuix? Per què?

Amir: Diria que ho puc aconseguir. De l'1 al 10, un 9.

Mireia: I la tutora de l'aula d'acollida?

Amir: Un 10 perquè també li agrada el futbol. A l'aula d'acollida m'ha preguntat que vull fer de gran i li ha agradat molt.

Mireia: I imagina't que de gran ets futbolista. A qui li donaries les gràcies per haver-te ajudat a arribar fins aquí?

Amir: A la meva mare i pare i una mica als professors.

10.7.2. Conversa amb la Valeria

Mireia: Què vols ser de gran?

Valeria: No sé, tengo tres cosas. Criminalista, como los que investigan los casos de los criminales. Dos, psicóloga de niños. Y policía.

Mireia: Què vols dibuixar, doncs?

Valeria: Policía.

Mireia: Per què t'agradaria ser policia, per exemple?

Valeria: Para que no haya más crímenes.

Mireia: I criminalista?

Valeria: Para saber lo que piensan los criminales cuando hacen esto. Me gustaría saberlo porque veo películas y quiero saber qué piensan.

Mireia: I psicóloga infantil?

Valeria: Mi primo va a una psicóloga al Taulí. Me gusta porque es ayudar a los niños que tienen problemas.

Mireia: Creus que ho pot aconseguir, el que et proposes?

Valeria: Depende si estudio esa carrera o no.

Mireia: Anar a l'escola creus que t'ajudarà a aconseguir el que vols ser de gran?

Valeria: Sí, porque creo que cuando quieres que estudiar una carrera tienes que tener buenas notas del colegio. Cuando vengo al cole, a mí me gusta mucho escribir. Me gusta este cole porque hay educación, porque en algunos coles no hay.

Mireia: Si li haguéssis d'explicar a algú què vols ser de gran, a qui li diries?

Valeria: A mi madre porque hay algunos niños que no les gusta estudiar y no quieren tener una carrera y yo sí que quiero.

Mireia: I de d'escola, qui creus que es posaria content per tu?

Valeria: No sé... La Noor. También, la tutora de l'aula d'acollida porque ayuda a que los niños aprendan más rápido.

Mireia: Algun mestre més?

Valeria: Mi tutora porque siempre dice que tenemos que estudiar mucho para conseguir algo.

Mireia: Què diria la teva tutora si veiés el dibuix?

Valeria: Creo que se pondría contenta y que me animaría.

Mireia: Creus que la teva mestra diria que es pot fer realitat?

Valeria: Sí.

Mireia: Creus que els teus amics dirien que ho pots aconseguir?

Valeria: Creco que algunos me apoyaría.

10.7.3. Conversa amb la Núria

Mireia: Com et veus de gran?

Núria: Em veig de dues coses. La primera, professora de Ball. Estic pensant com fer-ho. I la segona, doncs no la tinc molt clara, però crec que tindrè dos treballs. Ara, per exemple, també m'agrada molt anar a la biblioteca i ser bibliotecària m'agradaria.

Mireia: Et veus treballant en algun lloc en concret? En quin? Per què?

Núria: No ho sé, jo crec que em quedaria aquí a Sabadell o, si no pot ser, m'agradaria anar a Madrid. Per què m'agradaria veure l'espectacle del rei Lleó i el camp de futbol del Real Madrid.

Mireia: Anar a l'escola creus que t'ajudarà a aconseguir el que vols ser de gran? Per què?

Núria: Sí, perquè aprenc coses. També perquè jo, doncs, al pati practico molt els balls. A mi m'agrada molt llegir. Per exemple, amb l'ordinador, per buscar alguna cosa, jo em sent molt bé on estan les lletres del teclat. Me les sé de memòria perquè he practicat molt a l'escola i a casa.

Mireia: Així és com voldries ser de gran o t'agradaria ser diferent?

Núria: Sí.

Mireia: Què diria la teva mestra si veiés el dibuix? Per què?

Núria: Que és normal que m'agradi molt i que vulgui ser professora de ball perquè em veu al pati i a tots els llocs ballant. Li agradaria molt que fos bibliotecària perquè com és professora ella diu que hem de tenir molt bé la comprensió lectora i tot això perquè... No em surt la paraula. Bé, que ho entenguem tot bé. A més, vol que tinguem bona lletra, que no sigui ni molt gran ni molt petita, que hi hagi marges i tot això.

Mireia: Creus que la teva mestra diria que es pot fer realitat? Per què?

Núria: Sí, perquè a mi m'agrada molt més ballar.

Mireia: I imagina't que de gran ets professora de ball o bibliotecària. A qui li donaries les gràcies per haver-te ajudat a arribar fins aquí?

Núria: A l'Elena, per ensenyar-me tot això de la comprensió lectora i per ser la meva professora i tot això. I després també a la meva professora de ball, que sense ella, doncs no sabia tantes coses sobre el ball i tot això, saps? També una mica els meus pares, perquè sempre estan orgullosos de mi, de les meves notes de l'escola, de l'acadèmia del ball i tot això. Estan contents. I perquè sempre m'estan apujant a... Ai, no em surt en català.

Mireia: T'acompanyen, no?

Núria: Sí, això. Que m'acompanyen molt amb el ball i tot això.

Mireia: Quins professors creus que es posarien contents en veure el teu dibuix?

Núria: La meva tutora de la classe i algun professor més. La Sandra, també, perquè abans, quan era la nostra tutora, sabia que a mi m'agrada molt la música i ballar i que sempre li agradava que quan li dèiem si podia beure un ball-

10.7.4. Conversa amb el Roger

Mireia: Com et veus de gran?

Roger: D'astronauta. Perquè m'agrada molt tot el tema aquest de l'espai.

Mireia: De l'espai? I com ho vas descobrir, que t'agradava el tema de l'espai?

Roger: Un dia estava mirant per YouTube i vaig veure, em va sortir una cosa de l'espai i em vaig començar a interessar. Vaig començar a veure més coses, a documentar-me, i ara m'encanta tot això.

Mireia: Anar a l'escola creus que t'ajudarà a aconseguir el que vols ser de gran? Per què?

Roger: Molt perquè per anar a l'espai s'han de saber moltes mates, i aquí ens ensenyen moltes mates.

Mireia: A part de les mates, alguna altra cosa?

Roger: Llengua, anglès, perquè si vull treballar a la NASA, això està als Estats Units, i doncs això. Has d'aprendre anglès. Mates. Mates. Física, experiments, química, i tot això.

Mireia: Així és com voldries ser de gran o t'agradaria ser diferent? Per què?

Roger: Les coses que ens deparen al futur són molt misterioses.

Mireia: Quan eres més petit volies ser també astronauta?

Roger: No. Volia ser químic fins que vaig descobrir tot aquest tema.

Mireia: Què diria la teva mestra si veiés el dibuix? Per què?

Roger: No ho sé. La veritat és que no ho sé.

Mireia: Creus que li agradaria o no?

Roger: Sí perquè crec que dibuixo molt bé.

Mireia: Creus que la teva mestra diria que es pot fer realitat? Per què?

Roger: Sí perquè si em concentro i treballo molt, tot es pot fer realitat. Crec que em diria que segur que aconseguixo ser astronauta.

Mireia: Creus que algú et diria que no ho pots aconseguir?

Roger: No, perquè jo no conec ningú que diria que no.

Mireia: Quan siguis astronauta, què t'agradaria fer?

Roger: Vull treballar a la NASA, treballar en SpaceX que és com la NASA, però d'Elon Musk. Ho sé perquè m'encanta tot aquest tema. M'agraden molt les coses d'Elon Musk, sobretot els cotxes i SpaceX, perquè la meva marca preferida de cotxes és Tesla i és d'Elon Musk. Un dia vaig anar al seu canal de Twitter i vaig veure que tenia una empresa de l'espai i que volien colonitzar Mart. I m'agradaria anar Mart i a la nostra segona Lluna. No em fa por. He vist molts llançaments que han fallat, però, tot i això, no em fa por.

Mireia: Quant de probable creus que podràs arribar a ser astronauta?

Roger: Un 59%, perquè no em van bé les mates. Però ara estic intentant que em vagin bé i que m'agradin, perquè si no, serà impossible. A mesura que em vagi fent més dies de mates, aniré pujant. També necessitaré una mica d'educació física, perquè allà a l'espai haig de fer molt exercici, perquè ara està en tan poca gravetat. Bàsicament, se't fan petits els músculs i se't fan de vis. És important també fer esport perquè a l'espai se't van debilitant els músculs i els ossos per la falta de gravetat.

Mireia: I imagina't que de gran ets astronauta. A qui li donaries les gràcies per haver-te ajudat a arribar fins aquí?

Roger: Als meus pares. A l'Elena, tu, l'Oriol, la Mònica, l'Àlex, que va ser el meu mestre de P3. I els meus amics. Ai, els teus amics.

10.7.5. Conversa amb el Moha

Mireia: Com creus que seràs de gran?

Moha: Jo vull ser un futbolista perquè m'agrada jugar a futbol. M'ha agradat sempre, des que era petit.

Mireia: Anar a l'escola creus que t'ajudarà a aconseguir el que vols ser de gran? Per què?

Moha: En algunes coses sí. Per exemple, anglès o educació física perquè es fa servir molt.

Mireia: T'esforces més en aquestes àrees que en d'altres?

Moha: Sí, m'esforço més perquè sé que em funcionarà.

Mireia: Et veus treballant en algun lloc en concret? En quin? Per què?

Moha: Jo vull el Barça, però el Girona també està bé. M'agradaria viure a Barcelona o Girona.

Mireia: Què dirien els teus amics si veiessin el teu dibuix?

Moha: Que ho intenti i que no pari.

Mireia: Creus que dirien que es pot fer realitat?

Moha: Crec que sí.

Mireia: I tu, creus que es pot fer realitat?

Moha: Un sis, perquè no és que sigui molt bo ni molt dolent. Soc mig, mig.

Mireia: Si li haguessis d'ensenyar a algú de l'escola, qui creus que es posaria més content?

Moha: Un amic meu, el Zakaria, perquè és un dels meus millors amics. M'animaria perquè som amics i els amics s'animen. L'any passat no el coneixia bé, l'he començat a conèixer aquest any quan va venir a la meva taula.

Mireia: La resta de companys, et dirien que es pot fer realitat?

Moha: Depèn, perquè hi ha gent que no li caic bé i confia menys en mi. A vegades, hi ha un nen que em molesta una mica i ho he d'aguantar. No sé per què em molesta, però fa coses que a mi no m'agraden i em molesta. Em molesta i ja està, em fa cares i ja està. Quan els nens em molesten, m'haig d'aguantar perquè no sé què fer. No faig res perquè no sé què fer.

Mireia: Li has dit alguna vegada al teu mestre?

Moha: Sí, però altres problemes. No aquest

Mireia: Per què creus que et molesten? Ha passat alguna cosa?

Moha: Em molesta molt i em fa cares, però mai li he preguntat per què. Ho he pensat i no ho sé. Jo no he fet res.

Mireia: T'agradaria parlar-ho?

Moha: Voldria parlar-ho amb aquest nen i el meu mestre.

Mireia: Creus que algú et podria dir que no ho aconseguiràs.

Moha: No crec, no dirien res directament.

Mireia: De tots els mestres que hi ha a l'escola, qui creus que t'animaria més a aconseguir el que et proposes?

Moha: La mestra d'anglès, sempre ens anima i ens ajuda molt. Ella sap que m'agrada el futbol, però no li he explicat que vull ser futbolista de gran.

Mireia: Què diria el teu mestre si veiés el dibuix?

Moha: No sé.

Mireia: Li has explicat alguna vegada que vols ser futbolista de gran?

Moha: No.

Mireia: T'agradaria fer-ho?

Moha: Si l'interessa sí.

Mireia: Creus que el teu mestre diria que es pot fer realitat? Per què?

Moha: No sé.

10.7.6. Conversa amb la Noor

Mireia: Com et veus de gran?

Noor: Doctora. No ho sé, m'agrada ajudar els pacients.

Mireia: Així és com voldries ser de gran o t'agradaria ser diferent? Per què?

A vegades també penso en altres coses. En les que podria treballar, però també, o sigui, tinc moltes opcions, professora o vídeos a YouTube, però la que més m'agrada crec que és doctora. Abans volia ser veterinària, però ja no.

Mireia: Anar a l'escola creus que t'ajudarà a aconseguir el que vols ser de gran? Per què?

Noor: Perquè quan estàs com al teu curs et donen com opcions per què vols treballar i doncs pots escollir què vols treballar i llavors allà et donen classes. Per exemple, si vols ser científica, doncs per exemple et donen classes de com ser científica, més o menys.

Mireia: Això aquí a l'escola creus o més endavant, en un futur?

Noor: Més endavant, a la universitat. L'escola em serviria, per exemple, per aprendre a utilitzar l'ordinador. També, per exemple, si vull ser doctora, doncs si una cosa costa un preu precís, doncs jo li puc dir al pacient quant costa, i si he de sumar alguna cosa, doncs ja sabré sumar. Amb les matemàtiques.

Mireia: Què diria el teu mestre si veiés el dibuix? Per què?

Noor: Doncs que és una bona opció.

Mireia: Li has dit alguna vegada, el que vols ser de gran?

Noor: No.

Mireia: I t'agradaria dir-li?

Noor: Sí.

Mireia: Creus que el teu mestre diria que es pot fer realitat? Per què?

Noor: Sí.

Mireia: I tu què creus? Quina probabilitat creus que pots ser doctora?

Noor: Un 7,8 de 10, perquè potser quan estic en la meua carrera alguna cosa no surt bé o no entenc molt el que haig de fer i potser em dono compte que alguna altra cosa se'm dona millor.

Mireia: Creus que pot haver-hi alguna cosa que t'afecti o t'impedeixi arribar a ser doctora?

Noor: Crec que alguns comentaris. De, per exemple, que no ho pots fer, que no ets capaç, coses així.

Mireia: Qui creus que et diria aquests comentaris?

Noor: Doncs la gent que no li agrada. Per exemple, algunes vegades em barallo amb nens de la classe.

Mireia: I creus que aquests companys et dirien que no pots aconseguir-ho?

Noor: Crec que sí que no dirien, perquè és com que no m'animen. La resta de companys sí.

Mireia: Qui creus que és la persona de l'escola que més t'animaria?

Noor: La Valeria perquè moltes vegades, per exemple, jo i ella anem al bus juntes i tinc molta confiança amb ella. I alguna vegada sí és veritat que ens hem barallat, però s'ha acabat solucionant i crec que m'animaria.

Mireia: Com creus que el teu mestre podria ajudar-te a ser doctora?

Noor: Que solucioni els problemes. Doncs per exemple la gent que em parla malament o que, per exemple em diu comentaris que no m'agraden, l'Oriol ho intenta solucionar i llavors, perquè em quedo més tranquil·la i llavors continuo amb el que estava fent. Llavors ja no penso en això.

Mireia: Creus que aquests comentaris t'afecten tot i que després se solucionin?

Noor: A veure, a vegades quan se solucionen penso, per exemple, l'Oriol a vegades diu a la persona amb qui estic barallada que em demani perdó, però sento que ho diu per una obligació. Llavors no em quedo tranquil·la perquè segurament amb el que estic barallada o amb la que estic barallada encara està malament amb mi i llavors, no m'agrada. Per exemple, a tercer eren racistes amb mi pel color de pell que tenia i això em va portar problemes.

Mireia: Què vols dir que eren racistes amb tu? Què fèiem?

Noor: Doncs que em deien secrets sobre mi i del meu color de pell. I jo ho vaig dir a la meva mestra. Però ells seguien i no feien cas a la mestra. Deien secrets sobre mi i ho deien quan jo estava davant d'ells. Ara, jo crec que ja han parat, però amb un nen de la classe del Marroc ho fan. Li diuen com negre o coses així. A mi no sé si ja m'ho fan, però em diuen... Bé, sí, sí, m'ho fan. Em diuen negra i coses així, però jo els dic que sou daltònics, perquè això no és negre, això és moreno. Els dic que no soc negra i que no té res de malament ser-ho i que ells tampoc són la gran cosa i que ningú és perfecte.

Mireia: Creus que ser negra vol dir no ser perfecte?

Noor: No, a veure, ser negra és com ser una persona normal. Només que, o sigui, físic ets diferent i ja està.

Mireia: Quan passen aquests comentaris els educadors fan alguna cosa per parar-ho o no sempre?

Noor: Bueno, a vegades quan hi ha problemes les monitores de menjador no fan gaire. Per exemple, si estem al menjador, i els dic una cosa, doncs a vegades diuen ai, no passa res, no sé què. Jo em sento malament bàsicament perquè és una cosa que a mi m'afecta i que no m'agrada que m'ho faci.

Mireia: Quan et diuen no passa res, li dius després a algun mestre?

Noor: Jo sempre quan no em fan cas intento dir al meu tutor, però ell diu que s'ho digui a la monitora i la monitora a mi no em fa cas. Llavors al final ningú m'acaba fent cas.

Mireia: Creus que aquests comentaris després de tot acaben afectant?

Noor: Sí, m'ofèn que sempre hi ha persones que diu coses als altres només pel color de pell o pel físic. Per exemple, quan fem grups petits a mi sempre em deixen de costat. Per exemple, vam tenir un conflicte perquè érem quatre nenes i cap volia anar amb mi. Al final van fer un grup de tres i jo vaig anar amb un nen. No vam solucionar el problema perquè el tutor no ho va veure.

Mireia: Sents que els professors quan passa alguna cosa t'ajuden? O a vegades veus que no ho veuen tot?

Noor: No ho veuen tot.

Mireia: Tu els expliques tot o a vegades tampoc?

Noor: A vegades no, perquè sento que no tindrè amigues perquè em queixo. Sento que diuen que em queixo de tot i, per això, no ho dic.

Mireia: T'agradaria poder canviar aquesta situació?

Noor: Sí, m'agradaria que la gent no em critiqués, perquè, per exemple, la gent em critica pel meu nom i a vegades em molesten per tot.

Mireia: *Creus que aquests comentaris poden dificultar que arribis a ser doctora?*

Noor: Bé, potser sí que m'afecta perquè, quan ho fan, doncs jo estic deprimida. Trista, potser. Sí, trista. I llavors no em concentro en el que estic fent, em concentro en els comentaris i potser no arribo al que estic fent o al que vull fer.

Mireia: T'ho posa més difícil, no?

Noor: Sí.

Mireia: Però, tot i això, tu tens molt clar que vols aconseguir ser metge.

Noor: Sí.

Mireia: Creus que ets capaç?

Noor: Sí.

10.7.7. Conversa amb la Clàudia

Mireia: Com et veus de gran?

Clàudia: Mentre estudi per guanyar diners vull ser monitora de la casa de colònies perquè m'agraden les cases de colònies. Hi he anat moltes vegades. A mi m'agrada molt moure'm i crec que aquest treball és molt de moure's.

Mireia: Anar a l'escola creus que t'ajudarà a aconseguir el que vols ser de gran? Per què?

Clàudia: Sí. I de gran vull ser professora, així que també.

Mireia: Així és com voldries ser de gran o t'agradaria ser diferent? Per què?

Clàudia: A vegades volia ser perruquera, però ja no perquè em fa molta por posar els cabells malament.

Mireia: Què diria el teu mestre si veiés el dibuix? Per què?

Clàudia: Jo crec que diria que està com ben planejat, perquè mentre estudio, així guanyo els diners per seguir el somni que volem. Per mi, a veure, quan sigui gran, m'agradaria ser professora. Molt bé. Llavors, m'agradaria poder guanyar diners per poder ser professora.

Mireia: I per què creus que necessites aquests diners per ser professora? Què hauries de pagar?

Clàudia: Doncs, per exemple, no sé, la universitat, alguns materials... Mentre estic fent la universitat, doncs guanyar diners d'alguna manera, perquè si no faig res, doncs no guanyo diners. I si no guanyo diners, no em puc alimentar. Llavors, ni comprar coses. Jo crec que podria estar ben planejat.

Mireia: Creus que el teu mestre diria que es pot fer realitat? Si un 1 és gairebé impossible i un 10 molt probable, què diries?

Clàudia: Jo crec que diria un 8. Podria ser probable, però podria que no, però jo crec que és més probable, perquè hi ha moltes cases de colònies, perquè la gent, quan va a cases de colònies, o sigui, quan treballa a cases de colònies, té vint anys, més o menys, també ho està fent per treure's la carrera. Llavors, la gent se'n va després.

Mireia: I en el cas de ser mestra?

Clàudia: Així no estic tan segura, però jo crec que diria que sí. Llavors, un 7. Un 7 perquè a les escoles molta gent hi va, llavors no sé si trobaria alguna escola d'aquí prop que m'agradés.

Mireia: Si haguessis d'explicar-li a algú que vols ser mestra d'escola, qui creus que és la persona que t'ajudaria més?

Clàudia: Crec que l'Oriol. L'Oriol. Sí.

Mireia: Els teus amics i amigues, creus que dirien que és possible?

Clàudia: Sí, no crec que diguin que no seria possible.

Mireia: Penses en alguna cosa que pugui passar que faci que no siguis mestra?

Clàudia: Doncs que tregui excel·lents i que em faciliti i que m'esforci, però també pot passar que no tregui excel·lents i que no em faciliti tant. També, que a l'examen de la universitat no ho farà tan bé.

10.7.8. Conversa amb el Pol

Mireia: Com et veus de gran?

Pol: Mai ho he pensat, però potser programador de videojocs.

Mireia: Anar a l'escola creus que t'ajudarà a aconseguir el que vols ser de gran? Per què?

Pol: Sí perquè les mates em poden ajudar. Hauré d'estudiar molt, serà un repte. De moment no hi penso gaire, m'esforço a tot igual.

Mireia: Creus que hi hauria algú que et diria que no ho pots aconseguir?

Pol: No.

Mireia: I tu què creus si et digués que de l'1 al 10, un 1 que quasi ve impossible que aconseguixis ser programador i un 10 que 100% aconseguiràs ser programador? Tu quina nota et posaries?

Pol: Un 7. Un 7 de probable perquè confio en mi.

Mireia: Qui creus que et donaria suport de l'escola?

Pol: Tothom.

Mireia: Creus que per exemple també les monitores de menjador et podrien ajudar? O només els professors?

Pol: També les monitores. M'ensenyen a menjar coses diferents.

Mireia: Així és com voldries ser de gran o t'agradaria ser diferent?

Pol: M'agradaria ser futbolista, però és difícil perquè molt poques persones ho són. Jo ho podria ser, però és difícil perquè hi ha millors persones que jo.

10.8. Consentiment informat per a participants majors d'edat

Consentiment informat (majors de 18 anys)

Dibuixant el futur. Influència de referents propers sobre les expectatives de l'alumnat d'origen migrant

Recerca per al treball de final de grau d'Educació Primària.

Si us plau, llegeix acuradament aquest document de consentiment abans de decidir-te a participar en aquest estudi.

Objectiu de la investigació

El propòsit d'aquesta investigació és saber quina influència tenen els referents educatius propers sobre les expectatives i aspiracions de futur de l'alumnat d'origen migrant.

Implicacions de la participació

Et farem algunes preguntes relacionades amb la competència intercultural i antiracista dels professionals d'educació del centre educatiu on treballes.

Durada

L'entrevista té una durada de 20 minuts aproximadament.

Riscos i beneficis

No hi ha riscos de cap tipus en la teva participació.

Compensació

En aquest cas no està prevista cap compensació per participar-hi.

Confidencialitat

Si decideixes participar-hi, la teva identitat es mantindrà confidencial i només els membres de l'equip de recerca tindran accés a les dades del projecte. Si fos el cas que s'haguessin de presentar casos d'estudi, es farien servir sempre pseudònims.

Els investigadors mantindran aquest consentiment informat en un lloc segur i el destruiran al cap de 5 anys un cop finalitzada la investigació. Quan l'estudi s'hagi completat i se n'hagin analitzat les dades, tota la base de dades serà anonimitzada i posada a disposició de la resta dels investigadors interessats.

Voluntarietat de la participació

La participació en aquest estudi és completament voluntària. No hi ha cap penalització per no participar-hi.

Dret a retirar-te de l'estudi

Tens el dret a retirar-te de l'estudi en qualsevol moment sense donar explicacions i sense conseqüències negatives; només ens ho has de comunicar per qualsevol mitjà.

Eventual publicació/reutilització/altres processaments de les dades bàsiques i període de retenció

Les dades de la recerca seran posades a disposició d'altres investigadors de manera anonimitzada un cop transcorreguts 5 anys a partir de la finalització del projecte.

Enregistraments i ús de testimonis

___ Estic d'acord que s'enregistri (àudio/vídeo) l'entrevista amb objectius de recerca.

___ Autoritzo que es facin citacions literals de les meves intervencions sense mencionar el meu nom i que es reproduïxin en àudio i vídeo intervencions meves sense mencionar el meu nom.

___ Autoritzo l'ús de les meves intervencions d'àudio i vídeo per a finalitats de divulgació científica, sempre que s'articulin mecanismes per preservar la meua privacitat.

Consentiment

- He llegit la informació sobre el projecte de recerca i he tingut l'oportunitat de fer preguntes, les quals se m'han respost satisfactòriament.
- Entenc que la informació anonimitzada (sense identificadors personals) d'aquest projecte serà posada a disposició d'altres investigadors un temps després d'haver finalitzat el projecte.
- Estic d'acord a participar-hi i he rebut una còpia d'aquest consentiment.

Nom i cognoms del o la participant:

Signatura _____ Data: _____

Investigador/a:

Signatura _____ Data: _____

10.9. Consentiment informat per a participants menors d'edat

Consentiment informat

(Pares, mares i/o tutors legals de participants menors de 18 anys)

Dibuixant el futur. Influència de referents propers sobre les expectatives de l'alumnat d'origen migrant

Recerca per al treball de final de grau d'Educació Primària.

Si us plau, llegiu acuradament aquest document de consentiment abans de decidir si el vostre fill/a participa en aquest estudi.

Objectiu de la investigació

El propòsit d'aquesta investigació és saber quina influència tenen els referents educatius propers sobre les expectatives i aspiracions de futur de l'alumnat d'origen migrant.

Implicacions de la participació en l'estudi

Demanarem al vostre que dibuixi com es veu de gran. Mentre elabora el dibuix, se li faran diverses preguntes relacionades amb les seves expectatives i aspiracions futures, així com dels referents educatius propers.

Durada

L'activitat té una durada de 15 minuts aproximadament.

Riscos i beneficis

No hi ha riscos de cap tipus en la seva participació. Aquest estudi ens ajudarà a conèixer millor la influència de referents propers sobre les expectatives de l'alumnat d'origen migrant.

Compensació

En aquest cas no està prevista cap compensació per participar-hi.

Confidencialitat

Si decidiu autoritzar la participació del vostre fill/a, la seva identitat es mantindrà confidencial i només els membres de l'equip de recerca tindran accés a les dades del projecte. Si s'haguessin de presentar casos d'estudi, es farien servir sempre pseudònims.

Els investigadors principals mantindran en un lloc segur aquest consentiment informat i el destruiran al cap de 5 anys un cop finalitzada la investigació. Quan l'estudi s'hagi completat i se n'hagin analitzat les dades, tota la base de dades serà anonimitzada i posada a disposició de la resta dels investigadors interessats.

Voluntarietat de la participació

La participació del vostre fill/a en aquest estudi és completament voluntària. No hi ha cap penalització per no participar-hi.

Dret a retirar-se de l'estudi

El vostre fill/a té el dret a retirar-se de l'estudi en qualsevol moment sense donar explicacions i sense conseqüències negatives; només ens ho ha de comunicar per qualsevol mitjà.

Eventual publicació/reutilització/altres processaments de les dades bàsiques i període de retenció

Les dades de la recerca seran posades a disposició d'altres investigadors de manera anonimitzada un cop transcorreguts 5 anys a partir de la finalització del projecte.

Enregistraments i ús de testimonis del fill/a

☐ Estic d'acord que s'enregistri (àudio/vídeo) l'entrevista amb el meu fill/a amb objectius de recerca.

☐ Autoritzo que es facin citacions literals de les seves intervencions sense mencionar-ne el nom.

☐ Autoritzo l'ús de les seves intervencions d'àudio i vídeo preservant-ne la identitat per a finalitats de divulgació científica.

Consentiment

He llegit la informació sobre el projecte de recerca i he tingut l'oportunitat de fer preguntes, les quals se m'han respost satisfactòriament.

Entenc que la informació anonimitzada (sense identificadors personals) d'aquest projecte serà posada a disposició d'altres investigadors un temps després d'haver finalitzat el projecte.

Estic d'acord d'autoritzar la participació voluntària del meu fill/a i he rebut una còpia d'aquest consentiment.

Nom i cognoms del tutor/de la tutora legal de/d':

Signatura _____ Data: _____

Investigador/a:

Signatura _____ Data: _____

Consentiment informat

(majors de 18 anys)

Dibuixant el futur. Influència de referents propers sobre les expectatives de l'alumnat d'origen migrant

Recerca per al treball de final de grau d'Educació Primària.

Si us plau, llegeix acuradament aquest document de consentiment abans de decidir-te a participar en aquest estudi.

Objectiu de la investigació

El propòsit d'aquesta investigació és saber quina influència tenen els referents educatius propers sobre les expectatives i aspiracions de futur de l'alumnat d'origen migrant, en comparació amb l'alumnat d'origen no migrant.

Implicacions de la participació

Et farem algunes preguntes relacionades amb la competència intercultural i antiracista dels professionals d'educació del centre educatiu on treballes.

Durada

L'entrevista té una durada de 15 minuts aproximadament.

Riscos i beneficis

No hi ha riscos de cap tipus en la teva participació.

Compensació

En aquest cas no està prevista cap compensació per participar-hi.

Confidencialitat

Si decideixes participar-hi, la teva identitat es mantindrà confidencial i només els membres de l'equip de recerca tindran accés a les dades del projecte. Si fos el cas que s'haguessin de presentar casos d'estudi, es farien servir sempre pseudònims.

Els investigadors mantindran aquest consentiment informat en un lloc segur i el destruiran al cap de 5 anys un cop finalitzada la investigació. Quan l'estudi s'hagi completat i se n'hagin analitzat les dades, tota la base de dades serà anonimitzada i posada a disposició de la resta dels investigadors interessats.

Voluntarietat de la participació

La participació en aquest estudi és completament voluntària. No hi ha cap penalització per no participar-hi.

Dret a retirar-te de l'estudi

Tens el dret a retirar-te de l'estudi en qualsevol moment sense donar explicacions i sense conseqüències negatives; només ens ho has de comunicar per qualsevol mitjà.

Eventual publicació/reutilització/altres processaments de les dades bàsiques i període de retenció

Les dades de la recerca seran posades a disposició d'altres investigadors de manera anonimitzada un cop transcorreguts 5 anys a partir de la finalització del projecte.

Enregistraments i ús de testimonis

☐ Estic d'acord que s'enregistri (àudio/vídeo) l'entrevista amb objectius de recerca.

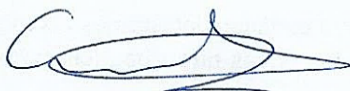
☐ Autoritzo que es facin citacions literals de les meves intervencions sense mencionar el meu nom i que es reproduïxin en àudio i vídeo intervencions meves sense mencionar el meu nom.

☐ Autoritzo l'ús de les meves intervencions d'àudio i vídeo per a finalitats de divulgació científica, sempre que s'articulin mecanismes per preservar la meua privacitat.

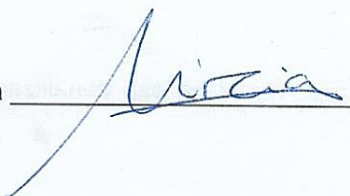
Consentiment

- He llegit la informació sobre el projecte de recerca i he tingut l'oportunitat de fer preguntes, les quals se m'han respost satisfactòriament.
- Entenc que la informació anonimitzada (sense identificadors personals) d'aquest projecte serà posada a disposició d'altres investigadors un temps després d'haver finalitzat el projecte.
- Estic d'acord a participar-hi i he rebut una còpia d'aquest consentiment.

Nom i cognoms del/la participant Cristina Vázquez Marco

Signatura Data: 28/5/24

Investigador/a: MIREIA CANUT ROLA

Signatura Data: 21/05/24

Consentiment informat (majors de 18 anys)

Dibuixant el futur. Influència de referents propers sobre les expectatives de l'alumnat d'origen migrant

Recerca per al treball de final de grau d'Educació Primària.

Si us plau, llegeix acuradament aquest document de consentiment abans de decidir-te a participar en aquest estudi.

Objectiu de la investigació

El propòsit d'aquesta investigació és saber quina influència tenen els referents educatius propers sobre les expectatives i aspiracions de futur de l'alumnat d'origen migrant, en comparació amb l'alumnat d'origen no migrant.

Implicacions de la participació

Et farem algunes preguntes relacionades amb la competència intercultural i antiracista dels professionals d'educació del centre educatiu on treballes.

Durada

L'entrevista té una durada de 15 minuts aproximadament.

Riscos i beneficis

No hi ha riscos de cap tipus en la teva participació.

Compensació

En aquest cas no està prevista cap compensació per participar-hi.

Confidencialitat

Si decideixes participar-hi, la teva identitat es mantindrà confidencial i només els membres de l'equip de recerca tindran accés a les dades del projecte. Si fos el cas que s'haguessin de presentar casos d'estudi, es farien servir sempre pseudònims.

Els investigadors mantindran aquest consentiment informat en un lloc segur i el destruiran al cap de 5 anys un cop finalitzada la investigació. Quan l'estudi s'hagi completat i se n'hagin analitzat les dades, tota la base de dades serà anonimitzada i posada a disposició de la resta dels investigadors interessats.

Voluntarietat de la participació

La participació en aquest estudi és completament voluntària. No hi ha cap penalització per no participar-hi.

Dret a retirar-te de l'estudi

Tens el dret a retirar-te de l'estudi en qualsevol moment sense donar explicacions i sense conseqüències negatives; només ens ho has de comunicar per qualsevol mitjà.

Eventual publicació/reutilització/altres processaments de les dades bàsiques i període de retenció

Les dades de la recerca seran posades a disposició d'altres investigadors de manera anonimitzada un cop transcorreguts 5 anys a partir de la finalització del projecte.

Enregistraments i ús de testimonis

☐ Estic d'acord que s'enregistri (àudio/vídeo) l'entrevista amb objectius de recerca.

☐ Autoritzo que es facin citacions literals de les meves intervencions sense mencionar el meu nom i que es reproduixin en àudio i vídeo intervencions meves sense mencionar el meu nom.

☐ Autoritzo l'ús de les meves intervencions d'àudio i vídeo per a finalitats de divulgació científica, sempre que s'articulin mecanismes per preservar la meua privacitat.

Consentiment

- He llegit la informació sobre el projecte de recerca i he tingut l'oportunitat de fer preguntes, les quals se m'han respost satisfactòriament.
- Entenc que la informació anonimitzada (sense identificadors personals) d'aquest projecte serà posada a disposició d'altres investigadors un temps després d'haver finalitzat el projecte.
- Estic d'acord a participar-hi i he rebut una còpia d'aquest consentiment.

Nom i cognoms del/la participant

Paul Sando

Signatura

[Signature]

Data:

23/05/24

Investigador/a: MIREIA CANUT ROCA

Signatura

[Signature]

Data:

23/05/24

Consentiment informat (majors de 18 anys)

Dibuixant el futur. Influència de referents propers sobre les expectatives de l'alumnat d'origen migrant

Recerca per al treball de final de grau d'Educació Primària.

Si us plau, llegeix acuradament aquest document de consentiment abans de decidir-te a participar en aquest estudi.

Objectiu de la investigació

El propòsit d'aquesta investigació és saber quina influència tenen els referents educatius propers sobre les expectatives i aspiracions de futur de l'alumnat d'origen migrant, en comparació amb l'alumnat d'origen no migrant.

Implicacions de la participació

Et farem algunes preguntes relacionades amb la competència intercultural i antiracista dels professionals d'educació del centre educatiu on treballes.

Durada

L'entrevista té una durada de 15 minuts aproximadament.

Riscos i beneficis

No hi ha riscos de cap tipus en la teva participació.

Compensació

En aquest cas no està prevista cap compensació per participar-hi.

Confidencialitat

Si decideixes participar-hi, la teva identitat es mantindrà confidencial i només els membres de l'equip de recerca tindran accés a les dades del projecte. Si fos el cas que s'haguessin de presentar casos d'estudi, es farien servir sempre pseudònims.

Els investigadors mantindran aquest consentiment informat en un lloc segur i el destruiran al cap de 5 anys un cop finalitzada la investigació. Quan l'estudi s'hagi completat i se n'hagin analitzat les dades, tota la base de dades serà anonimitzada i posada a disposició de la resta dels investigadors interessats.

Voluntarietat de la participació

La participació en aquest estudi és completament voluntària. No hi ha cap penalització per no participar-hi.

Dret a retirar-te de l'estudi

Tens el dret a retirar-te de l'estudi en qualsevol moment sense donar explicacions i sense conseqüències negatives; només ens ho has de comunicar per qualsevol mitjà.

Eventual publicació/reutilització/altres processaments de les dades bàsiques i període de retenció

Les dades de la recerca seran posades a disposició d'altres investigadors de manera anonimitzada un cop transcorreguts 5 anys a partir de la finalització del projecte.

Enregistraments i ús de testimonis

- ☒ Estic d'acord que s'enregistri (àudio/vídeo) l'entrevista amb objectius de recerca.
- ☒ Autoritzo que es facin citacions literals de les meves intervencions sense mencionar el meu nom i que es reproduïxin en àudio i vídeo intervencions meves sense mencionar el meu nom.
- ☒ Autoritzo l'ús de les meves intervencions d'àudio i vídeo per a finalitats de divulgació científica, sempre que s'articulin mecanismes per preservar la meua privacitat.

Consentiment

- He llegit la informació sobre el projecte de recerca i he tingut l'oportunitat de fer preguntes, les quals se m'han respost satisfactòriament.
- Entenc que la informació anonimitzada (sense identificadors personals) d'aquest projecte serà posada a disposició d'altres investigadors un temps després d'haver finalitzat el projecte.
- Estic d'acord a participar-hi i he rebut una còpia d'aquest consentiment.

Nom i cognoms del/la participant

Rocío Morante Pérez

Signatura

Data:

23/5/24

Investigador/a:

MIREIA CANUT ROLA

Signatura

Data:

23/05/24

Consentiment informat

(Pares, mares i/o tutors legals de participants menors de 18 anys)

Dibuixant el futur. Influència de referents propers sobre les expectatives de l'alumnat d'origen migrant

Recerca per al treball de final de grau d'Educació Primària.

Si us plau, llegiu acuradament aquest document de consentiment abans de decidir si el vostre fill/a participa en aquest estudi.

Objectiu de la investigació

El propòsit d'aquesta investigació és saber quina influència tenen els referents educatius propers sobre les expectatives i aspiracions de futur de l'alumnat d'origen migrant, en comparació amb l'alumnat d'origen no migrant.

Implicacions de la participació en l'estudi

Demanarem al vostre fill/a que dibuixi com es veu de gran. Mentre elabora el dibuix, se li faran diverses preguntes relacionades amb les seves expectatives i aspiracions futures, així com dels referents educatius propers.

Durada

L'activitat té una durada de 15 minuts aproximadament.

Riscos i beneficis

No hi ha riscos de cap tipus en la seva participació.

Compensació

En aquest cas no està prevista cap compensació per participar-hi.

Confidencialitat

Si decidiu autoritzar la participació del vostre fill/a, la seva identitat es mantindrà confidencial i només els membres de l'equip de recerca tindran accés a les dades del projecte. Si s'haguessin de presentar casos d'estudi, es farien servir sempre pseudònims.

Els investigadors principals mantindran en un lloc segur aquest consentiment informat i el destruiran al cap de 5 anys un cop finalitzada la investigació. Quan l'estudi s'hagi completat i se n'hagin analitzat les dades, tota la base de dades serà anonimitzada i posada a disposició de la resta dels investigadors interessats.

Voluntarietat de la participació

La participació del vostre fill/a en aquest estudi és completament voluntària. No hi ha cap penalització per no participar-hi.

Dret a retirar-se de l'estudi

El vostre fill/a té el dret a retirar-se de l'estudi en qualsevol moment sense donar explicacions i sense conseqüències negatives; només ens ho ha de comunicar per qualsevol mitjà.

Eventual publicació/reutilització/altres processaments de les dades bàsiques i període de retenció

Les dades de la recerca seran posades a disposició d'altres investigadors de manera anonimitzada un cop transcorreguts 5 anys a partir de la finalització del projecte.

Enregistraments i ús de testimonis del fill/a

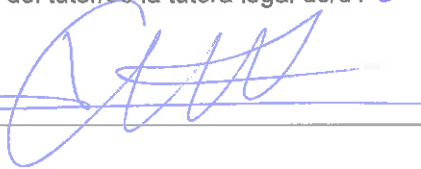
- ☒ Estic d'acord que s'enregistri (àudio/vídeo) l'entrevista amb el meu fill/a amb objectius de recerca.
- ☒ Autoritzo que es facin citacions literals de les seves intervencions sense mencionar-ne el nom.
- ☒ Autoritzo l'ús de les seves intervencions d'àudio i vídeo preservant-ne la identitat per a finalitats de divulgació científica.

Consentiment

- He llegit la informació sobre el projecte de recerca i he tingut l'oportunitat de fer preguntes, les quals se m'han respost satisfactòriament.
- Entenc que la informació anonimitzada (sense identificadors personals) d'aquest projecte serà posada a disposició d'altres investigadors un temps després d'haver finalitzat el projecte.
- Estic d'acord d'autoritzar la participació voluntària del meu fill/a i he rebut una còpia d'aquest consentiment.

Nom i cognoms del tutor/de la tutora legal de/d': CARLA MANCHENO AMAYO
OSCAR MANCHENO SAA

Signatura

Data:

21/5/24Investigador/a: MIREIA CANUT ROLA

Signatura

Data:

21/05/24

Consentiment informat

(Pares, mares i/o tutors legals de participants menors de 18 anys)

Dibuixant el futur. Influència de referents propers sobre les expectatives de l'alumnat d'origen migrant

Recerca per al treball de final de grau d'Educació Primària.

Si us plau, llegiu acuradament aquest document de consentiment abans de decidir si el vostre fill/a participa en aquest estudi.

Objectiu de la investigació

El propòsit d'aquesta investigació és saber quina influència tenen els referents educatius propers sobre les expectatives i aspiracions de futur de l'alumnat d'origen migrant, en comparació amb l'alumnat d'origen no migrant.

Implicacions de la participació en l'estudi

Demanarem al vostre fill/a que dibuixi com es veu de gran. Mentre elabora el dibuix, se li faran diverses preguntes relacionades amb les seves expectatives i aspiracions futures, així com dels referents educatius propers.

Durada

L'activitat té una durada de 15 minuts aproximadament.

Riscos i beneficis

No hi ha riscos de cap tipus en la seva participació.

Compensació

En aquest cas no està prevista cap compensació per participar-hi.

Confidencialitat

Si decidiu autoritzar la participació del vostre fill/a, la seva identitat es mantindrà confidencial i només els membres de l'equip de recerca tindran accés a les dades del projecte. Si s'haguessin de presentar casos d'estudi, es farien servir sempre pseudònims.

Els investigadors principals mantindran en un lloc segur aquest consentiment informat i el destruiran al cap de 5 anys un cop finalitzada la investigació. Quan l'estudi s'hagi completat i se n'hagin analitzat les dades, tota la base de dades serà anonimitzada i posada a disposició de la resta dels investigadors interessats.

Voluntarietat de la participació

La participació del vostre fill/a en aquest estudi és completament voluntària. No hi ha cap penalització per no participar-hi.

Dret a retirar-se de l'estudi

El vostre fill/a té el dret a retirar-se de l'estudi en qualsevol moment sense donar explicacions i sense conseqüències negatives; només ens ho ha de comunicar per qualsevol mitjà.

Eventual publicació/reutilització/altres processaments de les dades bàsiques i període de retenció

Les dades de la recerca seran posades a disposició d'altres investigadors de manera anonimitzada un cop transcorreguts 5 anys a partir de la finalització del projecte.

Enregistraments i ús de testimonis del fill/a

- ☒ Estic d'acord que s'enregistri (àudio/vídeo) l'entrevista amb el meu fill/a amb objectius de recerca.
- ☒ Autoritzo que es facin citacions literals de les seves intervencions sense mencionar-ne el nom.
- ☒ Autoritzo l'ús de les seves intervencions d'àudio i vídeo preservant-ne la identitat per a finalitats de divulgació científica.

Consentiment

- ☒ He llegit la informació sobre el projecte de recerca i he tingut l'oportunitat de fer preguntes, les quals se m'han respost satisfactòriament.
- ☒ Entenc que la informació anonimitzada (sense identificadors personals) d'aquest projecte serà posada a disposició d'altres investigadors un temps després d'haver finalitzat el projecte.
- ☒ Estic d'acord d'autoritzar la participació voluntària del meu fill/a i he rebut una còpia d'aquest consentiment.

Nom i cognoms del tutor/de la tutora legal de/d': Zouaida Kandouch MOUH

Signatura [Signature] Data: 22/5/2024

Investigador/a: Iman.

Signatura [Signature] Data: 22/5/2024
El Houcine

INVESTIGADORA: MIREIA CANUT ROLA

SIGNATURA: [Signature] DATA: 22/05/24

Consentiment informat

(Pares, mares i/o tutors legals de participants menors de 18 anys)

Dibuixant el futur. Influència de referents propers sobre les expectatives de l'alumnat d'origen migrant

Recerca per al treball de final de grau d'Educació Primària.

Si us plau, llegiu acuradament aquest document de consentiment abans de decidir si el vostre fill/a participa en aquest estudi.

Objectiu de la investigació

El propòsit d'aquesta investigació és saber quina influència tenen els referents educatius propers sobre les expectatives i aspiracions de futur de l'alumnat d'origen migrant, en comparació amb l'alumnat d'origen no migrant.

Implicacions de la participació en l'estudi

Demanarem al vostre fill/a que dibuixi com es veu de gran. Mentre elabora el dibuix, se li faran diverses preguntes relacionades amb les seves expectatives i aspiracions futures, així com dels referents educatius propers.

Durada

L'activitat té una durada de 15 minuts aproximadament.

Riscos i beneficis

No hi ha riscos de cap tipus en la seva participació.

Compensació

En aquest cas no està prevista cap compensació per participar-hi.

Confidencialitat

Si decidiu autoritzar la participació del vostre fill/a, la seva identitat es mantindrà confidencial i només els membres de l'equip de recerca tindran accés a les dades del projecte. Si s'haguessin de presentar casos d'estudi, es farien servir sempre pseudònims.

Els investigadors principals mantindran en un lloc segur aquest consentiment informat i el destruiran al cap de 5 anys un cop finalitzada la investigació. Quan l'estudi s'hagi completat i se n'hagin analitzat les dades, tota la base de dades serà anonimitzada i posada a disposició de la resta dels investigadors interessats.

Voluntarietat de la participació

La participació del vostre fill/a en aquest estudi és completament voluntària. No hi ha cap penalització per no participar-hi.

Dret a retirar-se de l'estudi

El vostre fill/a té el dret a retirar-se de l'estudi en qualsevol moment sense donar explicacions i sense conseqüències negatives; només ens ho ha de comunicar per qualsevol mitjà.

Eventual publicació/reutilització/altres processaments de les dades bàsiques i període de retenció

Les dades de la recerca seran posades a disposició d'altres investigadors de manera anonimitzada un cop transcorreguts 5 anys a partir de la finalització del projecte.

Enregistraments i ús de testimonis del fill/a

SIX Estic d'acord que s'enregistri (àudio/vídeo) l'entrevista amb el meu fill/a amb objectius de recerca.

SIX Autoritzo que es facin citacions literals de les seves intervencions sense mencionar-ne el nom.

SIX Autoritzo l'ús de les seves intervencions d'àudio i vídeo preservant-ne la identitat per a finalitats de divulgació científica.

Consentiment

- He llegit la informació sobre el projecte de recerca i he tingut l'oportunitat de fer preguntes, les quals se m'han respost satisfactòriament.
- Entenc que la informació anonimitzada (sense identificadors personals) d'aquest projecte serà posada a disposició d'altres investigadors un temps després d'haver finalitzat el projecte.
- Estic d'acord d'autoritzar la participació voluntària del meu fill/a i he rebut una còpia d'aquest consentiment.

Nom i cognoms del tutor/de la tutora legal de/d': SUSANA NAVARRO GALLEGO

Signatura Data: 21/05/24

Investigador/a: NURIA CANUT ROCA

Signatura Data: 21/05/24

Consentiment informat

(Pares, mares i/o tutors legals de participants menors de 18 anys)

Dibuixant el futur. Influència de referents propers sobre les expectatives de l'alumnat d'origen migrant

Recerca per al treball de final de grau d'Educació Primària.

Si us plau, llegiu acuradament aquest document de consentiment abans de decidir si el vostre fill/a participa en aquest estudi.

Objectiu de la investigació

El propòsit d'aquesta investigació és saber quina influència tenen els referents educatius propers sobre les expectatives i aspiracions de futur de l'alumnat d'origen migrant, en comparació amb l'alumnat d'origen no migrant.

Implicacions de la participació en l'estudi

Demanarem al vostre fill/a que dibuixi com es veu de gran. Mentre elabora el dibuix, se li faran diverses preguntes relacionades amb les seves expectatives i aspiracions futures, així com dels referents educatius propers.

Durada

L'activitat té una durada de 15 minuts aproximadament.

Riscos i beneficis

No hi ha riscos de cap tipus en la seva participació.

Compensació

En aquest cas no està prevista cap compensació per participar-hi.

Confidencialitat

Si decidiu autoritzar la participació del vostre fill/a, la seva identitat es mantindrà confidencial i només els membres de l'equip de recerca tindran accés a les dades del projecte. Si s'haguessin de presentar casos d'estudi, es farien servir sempre pseudònims.

Els investigadors principals mantindran en un lloc segur aquest consentiment informat i el destruiran al cap de 5 anys un cop finalitzada la investigació. Quan l'estudi s'hagi completat i se n'hagin analitzat les dades, tota la base de dades serà anonimitzada i posada a disposició de la resta dels investigadors interessats.

Voluntarietat de la participació

La participació del vostre fill/a en aquest estudi és completament voluntària. No hi ha cap penalització per no participar-hi.

Dret a retirar-se de l'estudi

El vostre fill/a té el dret a retirar-se de l'estudi en qualsevol moment sense donar explicacions i sense conseqüències negatives; només ens ho ha de comunicar per qualsevol mitjà.

Eventual publicació/reutilització/altres processaments de les dades bàsiques i període de retenció

Les dades de la recerca seran posades a disposició d'altres investigadors de manera anonimitzada un cop transcorreguts 5 anys a partir de la finalització del projecte.

Enregistraments i ús de testimonis del fill/a

☒ Estic d'acord que s'enregistri (àudio/vídeo) l'entrevista amb el meu fill/a amb objectius de recerca.

☒ Autoritzo que es facin citacions literals de les seves intervencions sense mencionar-ne el nom.

☒ Autoritzo l'ús de les seves intervencions d'àudio i vídeo preservant-ne la identitat per a finalitats de divulgació científica.

Consentiment

- He llegit la informació sobre el projecte de recerca i he tingut l'oportunitat de fer preguntes, les quals se m'han respost satisfactòriament.
- Entenc que la informació anonimitzada (sense identificadors personals) d'aquest projecte serà posada a disposició d'altres investigadors un temps després d'haver finalitzat el projecte.
- Estic d'acord d'autoritzar la participació voluntària del meu fill/a i he rebut una còpia d'aquest consentiment.

Nom i cognoms del tutor/de la tutora legal de/d:

Fouad EL AISSAOUI EL KHANJAWI

Signatura

Data:

23.5.24

Investigador/a:

NIRLEIA LANUT ROCA

Signatura

Data:

23/05/24

Consentiment informat

(Pares, mares i/o tutors legals de participants menors de 18 anys)

Dibuixant el futur. Influència de referents propers sobre les expectatives de l'alumnat d'origen migrant

Recerca per al treball de final de grau d'Educació Primària.

Si us plau, llegiu acuradament aquest document de consentiment abans de decidir si el vostre fill/a participa en aquest estudi.

Objectiu de la investigació

El propòsit d'aquesta investigació és saber quina influència tenen els referents educatius propers sobre les expectatives i aspiracions de futur de l'alumnat d'origen migrant, en comparació amb l'alumnat d'origen no migrant.

Implicacions de la participació en l'estudi

Demanarem al vostre fill/a que dibuixi com es veu de gran. Mentre elabora el dibuix, se li faran diverses preguntes relacionades amb les seves expectatives i aspiracions futures, així com dels referents educatius propers.

Durada

L'activitat té una durada de 15 minuts aproximadament.

Riscos i beneficis

No hi ha riscos de cap tipus en la seva participació.

Compensació

En aquest cas no està prevista cap compensació per participar-hi.

Confidencialitat

Si decidiu autoritzar la participació del vostre fill/a, la seva identitat es mantindrà confidencial i només els membres de l'equip de recerca tindran accés a les dades del projecte. Si s'haguessin de presentar casos d'estudi, es farien servir sempre pseudònims.

Els investigadors principals mantindran en un lloc segur aquest consentiment informat i el destruiran al cap de 5 anys un cop finalitzada la investigació. Quan l'estudi s'hagi completat i se n'hagin analitzat les dades, tota la base de dades serà anonimitzada i posada a disposició de la resta dels investigadors interessats.

Voluntarietat de la participació

La participació del vostre fill/a en aquest estudi és completament voluntària. No hi ha cap penalització per no participar-hi.

Dret a retirar-se de l'estudi

El vostre fill/a té el dret a retirar-se de l'estudi en qualsevol moment sense donar explicacions i sense conseqüències negatives; només ens ho ha de comunicar per qualsevol mitjà.

Eventual publicació/reutilització/altres processaments de les dades bàsiques i període de retenció

Les dades de la recerca seran posades a disposició d'altres investigadors de manera anonimitzada un cop transcorreguts 5 anys a partir de la finalització del projecte.

Enregistraments i ús de testimonis del fill/a

- ☒ Estic d'acord que s'enregistri (àudio/vídeo) l'entrevista amb el meu fill/a amb objectius de recerca.
- ☒ Autoritzo que es facin citacions literals de les seves intervencions sense mencionar-ne el nom.
- ☒ Autoritzo l'ús de les seves intervencions d'àudio i vídeo preservant-ne la identitat per a finalitats de divulgació científica.

Consentiment

- He llegit la informació sobre el projecte de recerca i he tingut l'oportunitat de fer preguntes, les quals se m'han respost satisfactòriament.
- Entenc que la informació anonimitzada (sense identificadors personals) d'aquest projecte serà posada a disposició d'altres investigadors un temps després d'haver finalitzat el projecte.
- Estic d'acord d'autoritzar la participació voluntària del meu fill/a i he rebut una còpia d'aquest consentiment.

Nom i cognoms del tutor/de la tutora legal de/d':

Youssef BOURASS

Signatura

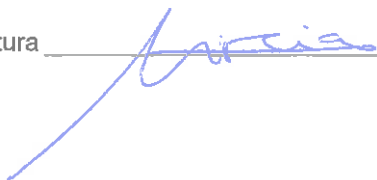
Data:

17/05/2024

Investigador/a:

MIREIA CANUT ROCA

Signatura

Data:

17/05/24

Consentiment informat

(Pares, mares i/o tutors legals de participants menors de 18 anys)

Dibuixant el futur. Influència de referents propers sobre les expectatives de l'alumnat d'origen migrant

Recerca per al treball de final de grau d'Educació Primària.

Si us plau, llegiu acuradament aquest document de consentiment abans de decidir si el vostre fill/a participa en aquest estudi.

Objectiu de la investigació

El propòsit d'aquesta investigació és saber quina influència tenen els referents educatius propers sobre les expectatives i aspiracions de futur de l'alumnat d'origen migrant, en comparació amb l'alumnat d'origen no migrant.

Implicacions de la participació en l'estudi

Demanarem al vostre fill/a que dibuixi com es veu de gran. Mentre elabora el dibuix, se li faran diverses preguntes relacionades amb les seves expectatives i aspiracions futures, així com dels referents educatius propers.

Durada

L'activitat té una durada de 15 minuts aproximadament.

Riscos i beneficis

No hi ha riscos de cap tipus en la seva participació.

Compensació

En aquest cas no està prevista cap compensació per participar-hi.

Confidencialitat

Si decidiu autoritzar la participació del vostre fill/a, la seva identitat es mantindrà confidencial i només els membres de l'equip de recerca tindran accés a les dades del projecte. Si s'haguessin de presentar casos d'estudi, es farien servir sempre pseudònims.

Els investigadors principals mantindran en un lloc segur aquest consentiment informat i el destruiran al cap de 5 anys un cop finalitzada la investigació. Quan l'estudi s'hagi completat i se n'hagin analitzat les dades, tota la base de dades serà anonimitzada i posada a disposició de la resta dels investigadors interessats.

Voluntarietat de la participació

La participació del vostre fill/a en aquest estudi és completament voluntària. No hi ha cap penalització per no participar-hi.

Dret a retirar-se de l'estudi

El vostre fill/a té el dret a retirar-se de l'estudi en qualsevol moment sense donar explicacions i sense conseqüències negatives; només ens ho ha de comunicar per qualsevol mitjà.

Eventual publicació/reutilització/altres processaments de les dades bàsiques i període de retenció

Les dades de la recerca seran posades a disposició d'altres investigadors de manera anonimitzada un cop transcorreguts 5 anys a partir de la finalització del projecte.

Enregistraments i ús de testimonis del fill/a

- ☒ Estic d'acord que s'enregistri (àudio/vídeo) l'entrevista amb el meu fill/a amb objectius de recerca.
- ☒ Autoritzo que es facin citacions literals de les seves intervencions sense mencionar-ne el nom.
- ☒ Autoritzo l'ús de les seves intervencions d'àudio i vídeo preservant-ne la identitat per a finalitats de divulgació científica.

Consentiment

- ☐ He llegit la informació sobre el projecte de recerca i he tingut l'oportunitat de fer preguntes, les quals se m'han respost satisfactòriament.
- ☐ Entenc que la informació anonimitzada (sense identificadors personals) d'aquest projecte serà posada a disposició d'altres investigadors un temps després d'haver finalitzat el projecte.
- ☒ Estic d'acord d'autoritzar la participació voluntària del meu fill/a i he rebut una còpia d'aquest consentiment.

Nom i cognoms del tutor/de la tutora legal de/d':

Signatura MARTA GONZÁLES SOTO Data: 17/5/24

Investigador/a: MIREIA CANUT ROCA

Signatura Data: 17/05/24

Consentiment informat

(Pares, mares i/o tutors legals de participants menors de 18 anys)

Dibuixant el futur. Influència de referents propers sobre les expectatives de l'alumnat d'origen migrant

Recerca per al treball de final de grau d'Educació Primària.

Si us plau, llegiu acuradament aquest document de consentiment abans de decidir si el vostre fill/a participa en aquest estudi.

Objectiu de la investigació

El propòsit d'aquesta investigació és saber quina influència tenen els referents educatius propers sobre les expectatives i aspiracions de futur de l'alumnat d'origen migrant, en comparació amb l'alumnat d'origen no migrant.

Implicacions de la participació en l'estudi

Demanarem al vostre fill/a que dibuixi com es veu de gran. Mentre elabora el dibuix, se li faran diverses preguntes relacionades amb les seves expectatives i aspiracions futures, així com dels referents educatius propers.

Durada

L'activitat té una durada de 15 minuts aproximadament.

Riscos i beneficis

No hi ha riscos de cap tipus en la seva participació.

Compensació

En aquest cas no està prevista cap compensació per participar-hi.

Confidencialitat

Si decidiu autoritzar la participació del vostre fill/a, la seva identitat es mantindrà confidencial i només els membres de l'equip de recerca tindran accés a les dades del projecte. Si s'haguessin de presentar casos d'estudi, es farien servir sempre pseudònims.

Els investigadors principals mantindran en un lloc segur aquest consentiment informat i el destruiran al cap de 5 anys un cop finalitzada la investigació. Quan l'estudi s'hagi completat i se n'hagin analitzat les dades, tota la base de dades serà anonimitzada i posada a disposició de la resta dels investigadors interessats.

Voluntarietat de la participació

La participació del vostre fill/a en aquest estudi és completament voluntària. No hi ha cap penalització per no participar-hi.

Dret a retirar-se de l'estudi

El vostre fill/a té el dret a retirar-se de l'estudi en qualsevol moment sense donar explicacions i sense conseqüències negatives; només ens ho ha de comunicar per qualsevol mitjà.

Eventual publicació/reutilització/altres processaments de les dades bàsiques i període de retenció

Les dades de la recerca seran posades a disposició d'altres investigadors de manera anonimitzada un cop transcorreguts 5 anys a partir de la finalització del projecte.

Enregistraments i ús de testimonis del fill/a

- ☒ Estic d'acord que s'enregistri (àudio/vídeo) l'entrevista amb el meu fill/a amb objectius de recerca.
- ☒ Autoritzo que es facin citacions literals de les seves intervencions sense mencionar-ne el nom.
- ☒ Autoritzo l'ús de les seves intervencions d'àudio i vídeo preservant-ne la identitat per a finalitats de divulgació científica.

Consentiment

- He llegit la informació sobre el projecte de recerca i he tingut l'oportunitat de fer preguntes, les quals se m'han respost satisfactòriament.
- Entenc que la informació anonimitzada (sense identificadors personals) d'aquest projecte serà posada a disposició d'altres investigadors un temps després d'haver finalitzat el projecte.
- Estic d'acord d'autoritzar la participació voluntària del meu fill/a i he rebut una còpia d'aquest consentiment.

Nom i cognoms del tutor/de la tutora legal de/d':

Mª Eugènia Alonso Gironès

Signatura

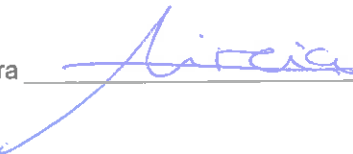

Data:

17/05/24

Investigador/a: MIRREIA CANUT ROCA

Signatura

Data:

17/05/24

Consentiment informat

(Pares, mares i/o tutors legals de participants menors de 18 anys)

Dibuixant el futur. Influència de referents propers sobre les expectatives de l'alumnat d'origen migrant

Recerca per al treball de final de grau d'Educació Primària.

Si us plau, llegiu acuradament aquest document de consentiment abans de decidir si el vostre fill/a participa en aquest estudi.

Objectiu de la investigació

El propòsit d'aquesta investigació és saber quina influència tenen els referents educatius propers sobre les expectatives i aspiracions de futur de l'alumnat d'origen migrant, en comparació amb l'alumnat d'origen no migrant.

Implicacions de la participació en l'estudi

Demanarem al vostre fill/a que dibuixi com es veu de gran. Mentre elabora el dibuix, se li faran diverses preguntes relacionades amb les seves expectatives i aspiracions futures, així com dels referents educatius propers.

Durada

L'activitat té una durada de 15 minuts aproximadament.

Riscos i beneficis

No hi ha riscs de cap tipus en la seva participació.

Compensació

En aquest cas no està prevista cap compensació per participar-hi.

Confidencialitat

Si decidiu autoritzar la participació del vostre fill/a, la seva identitat es mantindrà confidencial i només els membres de l'equip de recerca tindran accés a les dades del projecte. Si s'haguessin de presentar casos d'estudi, es farien servir sempre pseudònims.

Els investigadors principals mantindran en un lloc segur aquest consentiment informat i el destruiran al cap de 5 anys un cop finalitzada la investigació. Quan l'estudi s'hagi completat i se n'hagin analitzat les dades, tota la base de dades serà anonimitzada i posada a disposició de la resta dels investigadors interessats.

Voluntarietat de la participació

La participació del vostre fill/a en aquest estudi és completament voluntària. No hi ha cap penalització per no participar-hi.

Dret a retirar-se de l'estudi

El vostre fill/a té el dret a retirar-se de l'estudi en qualsevol moment sense donar explicacions i sense conseqüències negatives; només ens ho ha de comunicar per qualsevol mitjà.

Eventual publicació/reutilització/altres processaments de les dades bàsiques i període de retenció

Les dades de la recerca seran posades a disposició d'altres investigadors de manera anonimitzada un cop transcorreguts 5 anys a partir de la finalització del projecte.

Enregistraments i ús de testimonis del fill/a

- ☒ Estic d'acord que s'enregistri (àudio/vídeo) l'entrevista amb el meu fill/a amb objectius de recerca.
- ☒ Autoritzo que es facin citacions literals de les seves intervencions sense mencionar-ne el nom.
- ☒ Autoritzo l'ús de les seves intervencions d'àudio i vídeo preservant-ne la identitat per a finalitats de divulgació científica.

Consentiment

- He llegit la informació sobre el projecte de recerca i he tingut l'oportunitat de fer preguntes, les quals se m'han respost satisfactòriament.
- Entenc que la informació anonimitzada (sense identificadors personals) d'aquest projecte serà posada a disposició d'altres investigadors un temps després d'haver finalitzat el projecte.
- Estic d'acord d'autoritzar la participació voluntària del meu fill/a i he rebut una còpia d'aquest consentiment.

Nom i cognoms del tutor/de la tutora legal de/d':

grania picado

Signatura

Data:

28/05/24

Investigador/a: *MIREIA CANUT ROCA*

Signatura

Data:

28/05/24